

Rusmidler i Norge

Alcohol and Drugs in Norway

SIRUS

The National Institute for Alcohol
and Drug Research

Rusmidler i Norge 2001

Redaktør :

Reidun Johanne B. L. Lohiniva

Redaksjonsutvalg :

Anne Line Bretteville-Jensen, Ragnar Hauge, Hege Cesilie Lauritzen og Sturla Nordlund

Utgitt av:

Statens institutt for rusmiddelforskning

Omslag:

www.kursiv.no

ISBN 82-7171-235-7

Forord

Med dette heftet presenterer Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) statistiske oppgaver om alkohol og andre rusmidler. Tallmaterialet er hentet fra offentlig statistikk og spesialundersøkelser.

Rusmidler i Norge 2001 er det trettende hefte i en serie av årlige utgivelser. Inntil 2000 ble heftet utgitt i samarbeid mellom Rusmiddeldirektoratet og Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning (SIFA). Som følge av reorganiseringen av det statlige arbeidet på rusmiddelfeltet, ble SIFA og dokumentasjonsseksjonen i direktoratet fra 1 januar slått sammen til et nytt institutt, SIRUS, som med dette har fått eneansvaret for utgivelsen.

Årets utgave inneholder oppdaterte tabeller om forbruk, tilgjengelighet, økonomi, skadevirkninger og kriminalitet knyttet til både alkoholbruk og narkotikabruk..

Rusmidler i Norge presenterer annet hvert år et spesialtema. Følgende tema har vært presentert tidligere: i 1990 var temaet *Alkoholforbruket i etterkrigstiden*, i 1992 *Narkotika og narkotikabruk*, i 1994 *Alkohol i de nordiske land*, i 1996 *Alkohol: omsetning, bevillinger og økonomi*, i 1998 *Narkotika og narkotikabruk og i 2000 Rusmiddelsituasjonen i Norden*.

De talloppgavene som presenteres her er en del av de opplysninger som finnes i instituttets statistiske databaser. På en del områder finnes lange tidsserier og mer detaljer, som er for utførlige til å tas med i nåværende publikasjon. Disse er til dels publisert tidligere, og de som måtte ønske slike opplysninger henvises til tidligere utgaver av *Rusmidler i Norge*, særlig til utgaven i 1991. Alle tabeller er også lagt ut på vår nettside: www.sirus.no.

Dette heftet er ment som et hjelpemiddel for alle som ønsker statistisk dokumentasjon når det gjelder rusmidler i Norge. Det er vårt håp at det vil kunne være til hjelp både i forbindelse med opplysningsvirksomhet, ved planlegging og gjennomføring av forebyggende tiltak, for forskningsformål og ikke minst for dem som har generell interesse for rusmiddelfeltet. For å gjøre heftet mer tilgjengelig for en utenlandsk leserkrets, presenteres all tekst også på engelsk.

Oslo, oktober 2001

Knut Brofoss
Direktør

INNHold

KAPITTEL 1 – OMSETNING AV ALKOHOL 12

TABELL 1.1 Årlig omsetning av alkohol i de europeiske land målt i liter ren alkohol per innbygger 1990 – 1999	15
TABELL 1.2 Årlig omsetning av brennevin i de europeiske land målt i liter ren alkohol per innbygger 1990 – 1999	16
FIGUR 1.1 A. Årlig omsetning av alkohol i de europeiske land 1999	17
FIGUR 1.1 B. Årlig omsetning av alkohol i fem europeiske land 1990 – 1999	18
FIGUR 1.2 A. Omsetning av brennevin i de europeiske land 1999	19
FIGUR 1.2 B. Årlig omsetning av brennevin i fem europeiske land	20
TABELL 1.3. Årlig omsetning av vin i de europeiske land målt i liter per innbygger 1990- 1999	21
TABELL 1.4. Årlig omsetning av øl i de europeiske land målt i liter per innbygger 1990-1999	22
FIGUR 1.3 A. Omsetning av vin i de europeiske land 1999	23
FIGUR 1.3 B. Årlig omsetning av vin i fem europeiske land 1990- 1999	24
FIGUR 1.4 A. Omsetning av øl i de europeiske land 1999	25
FIGUR 1.4 B. Årlig omsetning av øl i fem europeiske land 1990-1999	26
TABELL 1.5. Årlig omsetning av alkohol i de nordiske land målt i liter ren alkohol per 15 år og over 1967 - 1999	27
FIGUR 1.5. Årlig omsetning av alkohol i de nordiske land 1990-1999	28
TABELL 1.6. Årlig omsetning av alkohol i Norge totalt i 1000 vareliter og i 1000 liter ren alkohol 1980-2000	29
TABELL 1.7. Årlig omsetning av alkohol i Norge per innbygger 15 år og over i vareliter og i liter ren alkohol 1980 - 2000	30
FIGUR 1.7A. Årlig omsetning av alkohol i Norge 1980-2000	31
FIGUR 1.7B. Prosent av omsetning for de forskjellige drikkesortene i Norge 1980 og 2000	32

TABELL 1.8. Årlig omsetning av forskjellige typer øl i Norge i 1000 vareliter og i 1000 liter ren alkohol 1975-2000	33
TABELL 1.9. Årlig omsetning av forskjellige typer øl i Norge per innbygger 15 år og over i liter ren alkohol 1975 – 2000	34
KAPITTEL 2 –BEVILLINGER FOR ALKOHOLOMSETNING	35
TABELL 2.1. Antall salgssteder for alkohol fordelt på bevillingskombinasjon 1980-2000	39
TABELL 2.2. Antall vinmonopolutsalg fordelt på fylke 1992 - 2000	40
TABELL 2.3. Antall salgssteder for middels sterkt øl fordelt på fylke 1993- 2000	41
TABELL 2.4. Antall salgssteder for middels sterkt øl fordelt på type salgssted og fylke 2000	42
TABELL 2.5. Prosentvis andel av kommunene med forskjellige typer ordninger for salg av middels sterkt øl 1991 - 2000	43
TABELL 2.6. Antall skjenkesteder for med kommunal bevilling fordelt på 1980-2000	44
FIGUR 2.6. Antall skjenkesteder for alkohol 1980-2000	45
TABELL 2.7. Antall skjenkesteder for alkohol fordelt på bevillingskombinasjon og fylke 2000	46
TABELL 2.8. Antall salgs - og skjenkesteder for alkohol per 10 000 innbyggere 18 år og over fordelt på fylke 2000	47
TABELL 2.9. Antall kommuner uten salgs eller skjenkesteder for alkohol 1980-2000	48
FIGUR 2.9. Antall kommuner uten salgs eller skjenkesteder for alkohol 1980-2000	49
TABELL 2.10. Prosentvis andel av befolkningen som bor i kommuner uten bevilling for salg eller skjenking av alkohol 1980-2000	50
TABELL 2.11. Antall passasjerskip med statlig skjenkebevilling fordelt på fylke 1995 -2000	51
TABELL 2.12. Antall befalsmesser med statlig skjenkebevilling fordelt på fylke 1995 - 2000	52
TABELL 2.13. Antall engros- og tilvirkningsbevillinger fordelt på alkoholtype 1996-2000	52

KAPITTEL 3 – ØKONOMI OG ALKOHOL **53**

TABELL 3.1. Realprisindekser for brennevin, sterkvin, svakvin og øl 1979-2000	55
TABELL 3.2. Indekser for forholdet mellom nominelle prisindekser for ulike drikkesorter og indeks for lønn 1979-2000	56
TABELL 3.3. Forbrukernes utgifter til brennevin, vin og øl. Totale utgifter i millioner kroner og alkoholutgiftenes andel av konsum i husholdninger (prosent) 1988-2000	57
TABELL 3.4. Forbrukernes utgifter til brennevin, vin og øl per innbygger 18 år og over i kroner 1988-2000	58
TABELL 3.5. Avgift på brennevin og vin. Grunnavgift i øre per volumprosent per vareliter og verdiavgift i prosent av utsalgspris eksklusiv merverdiavgift 1982 -2001	59
FIGUR 3.5. Grunnavgift på brennevin og vin 1995-2001	60
TABELL 3.6. Avgift på øl i kroner per liter og klasseinndeling for øl før og etter 1.1 1995 . 1975-2001	61
TABELL 3.7. Statens inntekter på omsetningen av alkohol i millioner kroner 1980-2000	62
TABELL 3.8. Kommunenes inntekter fra avgifter av salgs - og skjenkebevillinger i millioner kroner 1989- 2000	63

KAPITTEL 4 –DØDSFALL SOM SKYLDES BRUK AV ALKOHOL **64**

TABELL 4.1. Antall dødsfall som skyldes alkohol fordelt på diagnose og kjønn (underliggende årsak) 1996-1998	65
TABELL 4.2. Antall dødsfall som skyldes alkohol fordelt på alder og kjønn (underliggende årsak) 1996- 1998	66
TABELL 4.3. Antall dødsfall som skyldes alkohol fordelt på alder og kjønn (totalt antall dødsfall over en tiårs periode, 1988 -1998)	67
TABELL 4.4. Antall dødsfall som skyldes levercirrhose totalt og per 100 000 innbyggere fordelt på kjønn 1971 -1998	68
FIGUR 4.4. Antall dødsfall som skyldes levercirrhose fordelt på kjønn 1980-1998	69

KAPITTEL 5 – KRIMINALITET KNYTTET TIL BRUK AV ALKOHOL 70

TABELL 5.1. Antall reaksjoner for overtredelse av løsgjengerloven fordelt på fylke 1992-1999 71

FIGUR 5.1. Antall reaksjoner for overtredelse av løsgjengerloven fordelt på fylke 1992 og 1999 72

TABELL 5.2. Antall reaksjoner som følge av forseelser mot alkoholloven eller tolloven fordelt på lovbruddets art 1975-1999 73

TABELL 5.3. Antall reaksjoner på hjemmebrenning fordelt på fylke 1984-1999 74

KAPITTEL 6 – KJØRING UNDER PÅVIRKNING 75

TABELL 6.1. Antall prøver fra bilførere fordelt på mistanke om påvirkning av alkohol og/eller andre rusmidler 76

FIGUR 6.1. Antall prøver fra bilførere fordelt på mistanke om påvirkning av alkohol og/eller andre rusmidler 77

TABELL 6.2. Antall prøver fra bilførere fordelt på type mistanke og kjønn (alkohol og/eller andre rusmidler) 78

TABELL 6.3. Antall prøver fra bilførere som er testet positive for narkotiske stoffer 78

TABELL 6.4. Antall reaksjoner på kjøring under påvirkning av alkohol og/eller andre rusmidler 79

TABELL 6.5. Antall reaksjoner på kjøring under påvirkning av alkohol og/eller andre rusmidler fordelt på fylke 80

TABELL 6.6. Antall reaksjoner på kjøring under påvirkning av alkohol og/eller andre rusmidler per 10 000 innbyggere 18 år og over fordelt på fylke 81

FIGUR 6.6. Antall reaksjoner på kjøring under påvirkning av alkohol og/eller andre rusmidler fordelt på fylke 82

KAPITTEL 7 –DØDSFALL OG SYKDOM KNYTTET TIL BRUK AV NARKOTIKA SAMT METADONASSISTERT BEHANDLING **83**

TABELL 7.1. Dødsfall som skyldes bruk av narkotika fordelt på kjønn ifølge Kriminalpolitisen (KRIPOS) og Statistisk sentralbyrå (underliggende årsak) 1977-1998	86
FIGUR 7.1. Dødsfall som skyldes bruk av narkotika fordelt på kjønn ifølge KRIPOS	87
TABELL 7.2. Dødsfall som skyldes bruk av narkotika fordelt på kjønn og alder ifølge Statistisk sentralbyrå (underliggende årsak) 1996-1998	88
TABELL 7.3. Dødsfall som skyldes bruk av narkotika fordelt på alder ifølge KRIPOS 1995-2000	88
TABELL 7.4. Dødsfall som skyldes bruk av narkotika fordelt på fylke ifølge Statistisk sentralbyrå(underliggende årsak) 1996-1998	89
TABELL 7.5 Antall narkotikadødsfall i Oslo og resten av landet 1986-2000	90
TABELL 7.6. Hepatitt A smittede etter antatt smitteåre og diagnoseår	91
FIGUR 7.6 . Prosent av hepatitt A smittede som er sprøytemisbrukere 1992-2000	92
TABELL 7.7. Akutt hepatitt B smittede antatt smitteåre og diagnoseår 1992-2000	93
FIGUR 7.7. Prosent av hepatitt B smittede som er sprøytemisbrukere	94
TABELL 7.8. Antall registrerte personer med HIV-infeksjon fordelt på risikofaktor og diagnoseår 1984-2000	95
FIGUR 7.8. Prosent registrerte personer med HIV-infeksjon fordelt på risikofaktor	96
TABELL 7.9. Antall nye AIDS diagnostiserte tilfeller fordelt på risikofaktor, meldeår og antall døde av AIDS 1983-2000	97
FIGUR 7.9. Antall personer døde av AIDS 1983-2000	98
TABELL 7.10. Antall opiatmisbrukere i metadonassistert rehabilitering fordelt på helseregionene	99
TABELL 7.11. Antall opiatmisbrukere i metadonassistert rehabilitering fordelt på fylke	100

KAPITTEL 8 –NARKOTIKABESLAG	101
TABELL 8.1. Antall beslag av heroin, cannabis, amfetaminer og kokain 1974-2000	102
FIGUR 8.1. Antall beslag av cannabis, heroin, kokain og amfetaminer	103
TABELL 8.2. Antall beslag av ecstasy, LSD, khat, spissfleinsopp, GHB og medikamenter 1989-2000	104
FIGUR 8.2. Antall beslag av ecstasy, khat, og LSD	105
TABELL 8.3. Beslaglagt mengde heroin, kokain, cannabis og amfetaminer i kilogram 1974-2000	106
TABELL 8.4. Beslaglagt mengde ecstasy, LSD, khat, spissfleinsopp og medikamenter 1989-2000	107
TABELL 8.5. Antall narkotikabeslag fordelt på stofftype og politidistrikt 2000	108
TABELL 8.6. Antall politidistrikt som har hatt beslag av ulike narkotiske stoffer 1992-2000	110
FIGUR 8.6. Antall politidistrikt (totalt 54) hvor det er beslaglagt ulike stoffer	111
KAPITTEL 9 – NARKOTIKAKRIMINALITET	112
TABELL 9.1. Antall anmeldte narkotikalovbrudd 1991-2000	114
FIGUR 9.1. Antall anmeldte narkotikalovbrudd	115
TABELL 9.2. Antall etterforskede saker og personer siktet for narkotikaforbrytelser 1968 -1999	116
FIGUR 9.2. Antall etterforskede saker og personer siktet for narkotikaforbrytelser	117
TABELL 9.3. Antall personer siktet for narkotikaforbrytelser fordelt på kjønn og alder 1999	118
FIGUR 9.3. Antall personer siktet for narkotikaforbrytelser fordelt på kjønn 1999	119
TABELL 9.4. Antall reaksjoner for narkotikaforbrytelser 1969-1999	120
FIGUR 9.4. Antall reaksjoner for narkotikaforbrytelser 1975-1999	121
TABELL 9.5. Narkotika i norske fengsler 1990-2000	122
FIGUR 9.5. Antall kroppsundersøkelser i fengsler og antall funn under kroppsundersøkelser 1990-2000	123

KAPITTEL 10 – AVHENGIGHETSSKAPENDE LEGEMIDLER 124

TABELL 10.1. Salg av avhengighetsskapende legemidler angitt i definerte døgndoser per 1000 innbyggere per døgn 1975-2000 126

FIGUR 10.1. Salg av benzodiazepiner og benzodiazepinderivater 1975-2000 127

TABELL 10.2. Salg av anxiolytika (benzodiazepiner og øvrige preparater) fordelt på fylke, angitt i definerte døgndoser per 1000 innbyggere per døgn 1985-2000 128

FIGUR 10.2. Salg av anxiolytika fordelt på fylke 2000 129

TABELL 10.3. Salg av hypnotika og sedativa (benzodiazepinderivater og øvrige preparater) fordelt på fylke, angitt i definerte døgndoser per 1000 innbyggere per døgn 1985-1998 130

FIGUR 10.3. Salg av hypnotika og sedativa fordelt på fylke 2000 131

KAPITTEL 11 – UNDERSØKELSER OM UNGDOMS BRUK AV ALKOHOL OG NARKOTIKA 132

TABELL 11.1. Beregnet gjennomsnittlig årlig forbruk målt i liter ren alkohol for ungdom i Norge i alderen 15-20 år 1971-2001 134

TABELL 11.2. Gjennomsnittsalder for første gangs bruk av så mye som en flaske øl, en desiliter vin eller kvart desiliter brennevin i Oslo og landet som helhet 1986 - 2001 135

TABELL 11.3. Prosent av ungdom i Norge i alderen 15-20 år som oppgir at de noen gang har brukt forskjellige stoffer 1986-2001 135

TABELL 11.4. Prosent av ungdom i Oslo i alderen 15-20 år som oppgir at de noen gang har brukt forskjellige stoffer 1975-2001 136

FIGUR 11.4a. Prosent av ungdom i Norge som oppgir at de noen gang har brukt forskjellige stoffer 1990-2001 137

FIGUR 11.4b. Prosent av ungdom i Oslo som oppgir at de noen gang har brukt forskjellige stoffer 1991-2001 138

FIGUR 11.4c. Prosent av ungdom i Oslo og hele landet som oppgir at de noen gang har brukt forskjellige stoffer 2001 139

TABELL 11.5. Prosent av ungdom i Norge i alderen 15-20 år som sier at cannabis bør kunne selges fritt og som kunne tenke seg å prøve hvis det ikke var fare for å bli arrestert 1986-2001	140
TABELL 11.6. Prosent av ungdom i Oslo i alderen 15-20 år som sier at cannabis bør kunne selges fritt og som kunne tenke seg å prøve hvis det ikke var fare for å bli arrestert 1968-2001	141
FIGUR 11.6. Prosent som sier at cannabis bør kunne selges fritt og som kunne tenke seg å prøve hvis det ikke var fare for å bli arrestert 1990-2001	142
TABELL 11.7. Bruk av alkohol blant ungdom i alderen 15-16 år i ulike europeiske land, prosentvis fordeling 1995 og 1999	143
FIGUR 11.7. Prosent av 15-16 åringer som har drukket alkohol de siste 12 måneder 1999	144
TABELL 11.8. Prosent av 15-16 åringer i ulike europeiske land som oppgir at de noen gang har brukt forskjellige stoffer 1995 og 1999	145
FIGUR 11.8. Prosent av 15-16 åringer som noen gang har forsøkt cannabis 1999	146
FIGUR 11.9. Prosent av norske 15-16 åringer som noen gang har forsøkt ulike rusmidler 1995 og 1999	147

Kapittel 1– Omsetning av alkohol

Beregning av alkoholomsetningen

De fleste land utarbeider statistikk over registrert årlig forbruk - eller årlig omsetning som det mer korrekt er betegnet som i tabellene - av øl, vin og brennevin basert på omsetningstall og/eller alkoholavgifter. I Norge ble omsetningsstatistikken vedrørende brennevin og vin, og fra 1993 også sterkøl (over 4,75 volumprosent alkohol), basert på opplysninger om salget fra AS Vinmonopolets utsalg, samt oppgaver over registrert privatimport. Etter at engrosmonopolet ble opphevet fra og med 1996, bygger statistikken på import- og produksjonsstatistikk fra toll- og avgiftsdirektoratet, på samme måte som for øl tidligere.

Den registrerte omsetningen av øl er beregnet ut fra ølavgifter på samme måte som tidligere. Også lettøl, dvs. øl med et alkoholinnhold mellom 0,7 og 2,75 (2,5 før 1. januar 1995) volumprosent, er medregnet i den norske statistikken, selv om alkoholloven ikke definerer drikkevarer med mindre enn 2,5 volumprosent alkoholinnhold som alkoholholdig drikk.

Uregistrert alkoholforbruk

I tillegg til de alkoholholdige drikkene som inngår i statistikken over registrert omsetning av alkohol drikkes det også betydelige mengder uregistrert alkohol i form av legalt eller illegalt hjemmeprodusert alkohol, og alkohol importert som reisegods. I Norge antas det uregistrerte forbruket å være relativt stort, anslagsvis 25-30 % av totalforbruket. Smugling av brennevin og sprit, hjemmebrenning, hjemmeproduksjon av vin, samt etter hvert en ganske stor turistimport, er de viktigste kildene for uregistrert alkohol. På den annen side trekkes tallene litt opp ved at det som drikkes av turister og andre utlendinger i Norge teller med. Alkohol som drikkes av nordmenn mens de er på reiser i utlandet blir derimot ikke registrert i den norske alkoholstatistikken.

Alkoholomsetning i de europeiske land

Selv om både den norske og den internasjonale alkoholstatistikken har svakheter og må tolkes med en viss varsomhet, er det likevel grunn til å tro at den gir et relativt godt uttrykk for de store reelle forskjellene i forbruksnivå som eksisterer både mellom landene og innen det enkelte land over tid.

Som det fremgår av tabellene 1.1-1.4 ligger omsetningen per innbygger både av brennevin, vin og øl vesentlig lavere i Norge enn i de fleste andre europeiske land. Den samlede alkoholomsetningen i Norge er nest lavest i Europa, bare Island lå enda lavere i 1999. Den totale omsetningen i en del sør-europeiske land som Frankrike, Italia, Portugal og Spania, som tradisjonelt har et høyt alkoholforbruk, viser en synkende tendens i 1990-årene.

Tabell 1.5 viser utviklingen i omsetning per innbygger 15 år og over i de nordiske land fra 1967. Både i Danmark, Finland, Norge og Sverige var det en til dels sterk økning i alkoholomsetningen frem til slutten av 1970-årene eller begynnelsen av 1980-årene. I 1980- og 1990-årene har omsetningen derimot holdt seg på et relativt stabilt nivå. Færøyene hadde ingen innenlandsk alkoholomsetning frem til 1980, og også Grønland og Island har hatt særregler for omsetningen. Dette, og utviklingen i de nordiske land, er beskrevet i *Rusmidler i Norge 1994*.

Alkoholomsetning i Norge

I Norge har vi årlige data for alkoholomsetningen tilbake til 1851. Disse er gjengitt i *Rusmidler i Norge 1991*. Spesifiserte opplysninger om alkoholomsetningen i Norge 1980 - 2000 fordelt på brennevin, vin og øl er gitt i tabellene 1.6-1.9. For 1998 mangler det opplysninger om omsetningen.

For den perioden som dekkes av tabellene i denne utgaven ser man at brennevinsomsetningen har vist en sterk nedgang siden 1980, mens derimot vinomsetningen har steget. Siden 1992 har omsetningen av brennevin per voksen innbygger vært lavere enn noen gang siden alkoholstatistikkens begynnelse i 1851, bortsett fra under forbudstiden og enkelte år under siste verdenskrig. Vinomsetningen var i 1995 for første gang siden forbudstiden høyere enn brennevinsomsetningen, regnet i ren alkohol per voksen innbygger. Ølomsetningen steg også nesten kontinuerlig fra like etter krigen og fram til midten av 1970-tallet. Deretter flatet utviklingen ut og ølomsetningen har vært nokså stabil i 1980- og 1990-årene. Det er imidlertid en tendens til at omsetningen både av brennevin og øl er økende i de siste årene.

Etter at sterkøl (over 4,75 volumprosent alkohol) bare ble tillatt solgt over betjent disk fra 1. juli 1990, og deretter bare ble tillatt solgt i AS Vinmonopolets utsalg fra 1. mars 1993, har salget av slikt øl gått kraftig tilbake.

Omsetningen av sterkøl var i 1997 en syttendel av hva det var i 1989. Også omsetningen av lettøl har gått en del tilbake siden 1990. Dette gjør at middels sterkt øl har dominert markedet mer og mer. Totalomsetningen av alkohol nådde et toppunkt i 1980 som man senere ikke har nådd opp til. Økningen, særlig i omsetningen av vin, de senere årene har imidlertid ført til at vi nærmer oss nivået i 1980.

I tidligere utgaver av Rusmidler i Norge har det vært presentert data om omsetningen av alkohol i ulike fylker, og den andel som har blitt omsatt gjennom skjenkesteder. Etter at bryggerikartellet på øl ble avviklet i 1987 og AS Vinmonopolets enerett på engrosomsetning av brennevin og vin ble opphevet fra 1.1.1996, er det imidlertid ikke lenger mulig å gi slike data.

Tabell 1.1

Årlig omsetning av alkohol i de europeiske land

Målt i liter ren alkohol per innbygger

Annual sales of alcohol in the European countries

Measured in litres of pure alcohol per inhabitant

1990-1999

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Belgia (Belgium)	9,9	9,4	9,6	9,6	9,2	9,1	9,0	9,1	8,9	8,7
Bulgaria	9,3	7,8	8,4	8,2	8,1	8,0	7,8	7,0	6,8	6,6
Danmark (Denmark)	9,7	9,6	9,8	9,7	9,9	10,0	10,0	9,9	9,5	9,5
Finland	7,7	7,5	7,2	6,8	6,6	6,8	6,7	7,0	7,1	7,3
Frankrike (France)	12,6	11,9	11,8	11,5	11,4	11,4	11,2	10,9	10,8	10,7
Hellas (Greece)	8,6	8,6	8,5	9,1	9,0	8,8	8,7	8,8	8,6	8,9
Irland (Ireland)	7,6	7,8	8,2	8,5	8,7	9,3	9,9	10,5	11,0	11,6
Island (Iceland)	3,9	3,9	3,6	3,3	3,5	3,6	3,7	3,9	4,3	4,0
Italia (Italy)	9,1	9,0	9,0	8,8	8,6	8,5	8,0	8,0	7,8	7,7
Kypros (Cyprus)	7,0	6,8	7,6	6,9	7,2	7,1	6,6	6,6	7,0	7,0
Nederland (The Netherlands)	8,1	8,2	8,2	7,9	7,9	8,0	8,1	8,2	8,1	8,2
<i>Norge (Norway)</i>	<i>4,1</i>	<i>4,1</i>	<i>3,8</i>	<i>3,7</i>	<i>3,8</i>	<i>3,9</i>	<i>4,1</i>	<i>4,4</i>	<i>4,3</i>	<i>4,4</i>
Polen (Poland)	6,2	6,6	6,3	6,4	6,4	6,3	6,3	6,7	6,7	6,9
Portugal	12,9	12,7	12,4	12,2	12,1	12,0	11,6	11,3	11,3	11,0
Romania	7,3	6,4	8,8	8,0	6,5	9,4	9,6	9,8	10,5	10,3
Den russiske føderasjon (Russian Federation)	5,5	5,8	5,1	6,1	6,7	8,8	7,3	7,3	7,9	8,6
Spania (Spain)	10,8	10,7	10,2	9,9	9,7	9,5	9,3	10,2	10,1	9,9
Storbritannia (United Kingdom)	7,7	7,6	7,4	7,5	7,8	7,6	7,9	8,1	7,9	8,1
Sveits (Switzerland)	10,8	10,7	10,1	10,0	9,7	9,4	9,3	9,2	9,2	9,2
Sverige (Sweden)	5,5	5,6	5,4	5,3	5,4	5,2	4,9	5,1	4,9	4,9
Ungarn (Hungary)	11,1	10,7	10,5	10,6	10,5	10,0	10,3	10,1	10,2	9,7
Tyskland (Germany)	10,6	10,8	10,8	11,3	11,3	10,9	10,6	10,8	10,6	10,6
Østerrike (Austria)	10,4	10,6	10,0	10,1	9,8	9,8	9,7	9,5	9,3	9,3

Note: Tallene omfatter registrert omsetning eller beskattet forbruk av alkohol i de respektive land.

Det uregistrerte forbruk i form av hjemmeproduisert alkohol, turistimport og smuglervarer omfattes ikke.

Det har vært nødvendig å estimere alkoholoromsetningen i noen land da det ikke er levert inn data.

Note: The figures are based on registered sales in the respective countries.

Unregistered consumption, such as home-produced alcohol, tourist import and smuggled alcohol, is not included.

It has been necessary to estimate the alcohol consumption in some countries when data is not available

Kilde (Source): World Drink Trends

Produktschap voor gedistilleerde dranken in association with NTC Publications Ltd

Tabell 1.2**Årlig omsetning av brennevin i de europeiske land****Målt i liter ren alkohol per innbygger***Annual sales of spirits in the European countries**Measured in litres of pure alcohol per inhabitant**1990-1999*

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Belgia (Belgium)	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2	1,1	1,1	1,2	1,1	1,1
Bulgaria	3,2	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,5	2,5	2,5	2,4
Danmark (Denmark)	1,3	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Finland	3,0	2,6	2,3	2,0	1,9	1,9	1,9	2,1	2,2	2,3
Frankrike (France)	2,5	2,5	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4
Hellas (Greece)	2,7	2,7	2,7	2,8	2,8	2,7	2,7	2,7	2,8	2,7
Irland (Ireland)	1,7	1,7	1,6	1,7	1,6	1,6	1,8	1,8	1,9	2,1
Island (Iceland)	2,1	2,1	1,9	1,7	1,5	1,5	1,4	1,3	1,3	1,1
Italia (Italy)	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,7	0,7	0,7	0,6	0,5
Kypros (Cyprus)	2,6	2,7	3,0	2,7	2,7	2,7	2,4	2,4	2,6	2,5
Nederland (The Netherlands)	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8	1,7	1,8	1,7	1,7	1,7
<i>Norge (Norway)</i>	<i>1,0</i>	<i>0,9</i>	<i>0,8</i>	<i>0,8</i>	<i>0,8</i>	<i>0,8</i>	<i>0,8</i>	<i>0,9</i>	<i>0,8</i>	<i>0,9</i>
Polen (Poland)	3,8	3,7	3,5	3,8	3,8	3,8	3,5	3,3	3,4	3,5
Portugal	1,8	1,8	1,7	1,7	1,8	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5
Romania	2,0	2,0	3,5	3,5	2,2	4,0	4,0	4,5	4,8	4,7
Den russiske føderasjon (RF)	3,6	4,1	3,8	4,9	5,5	7,0	5,5	5,5	6,0	6,5
Spania (Spain)	2,7	2,7	2,7	2,5	2,5	2,5	2,4	2,6	2,5	2,4
Storbritannia (UK)	1,7	1,6	1,5	1,5	1,6	1,4	1,4	1,4	1,3	1,5
Sveits (Switzerland)	1,8	1,8	1,6	1,7	1,6	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4
Sverige (Sweden)	1,7	1,7	1,6	1,5	1,4	1,3	1,2	1,1	1,1	1,0
Ungarn (Hungary)	4,3	3,9	3,7	3,6	3,5	3,4	3,2	3,3	3,1	3,0
Tyskland (Germany)	2,2	2,7	2,7	2,5	2,4	2,2	2,1	2,0	2,0	2,0
Østerrike (Austria)	1,5	1,7	1,3	1,5	1,4	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4

Note: Tallene omfatter registrert omsetning eller beskattet forbruk av alkohol i de respektive land.

Det uregistrerte forbruk i form av hjemmeproduisert alkohol, turistimport og smuglervarer omfattes ikke.

Det har vært nødvendig å estimere alkoholomsetningen i noen land da det ikke er levert inn data.

Note: The figures are based on registered sales in the respective countries.

Unregistered consumption, such as home-produced alcohol, tourist import and smuggled alcohol, is not included.

It has been necessary to estimate the alcohol consumption in some countries when data is not available

Kilde (Source): World Drink Trends

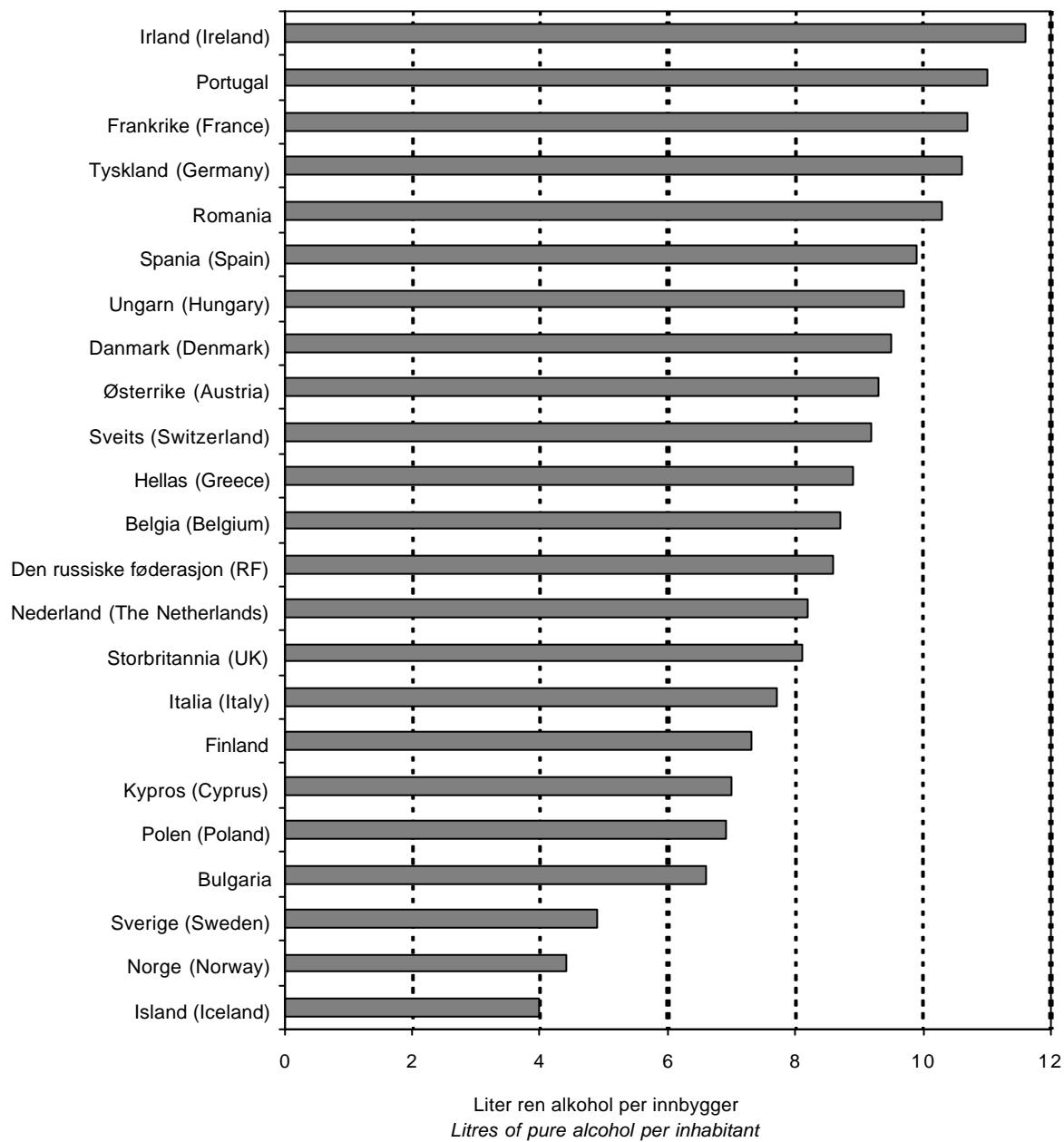
Produktschap voor gedistilleerde dranken in association with NTC Publications Ltd

Figur 1.1a

Omsetning av alkohol i de europeiske land

Sales of alcohol in the European countries

1999

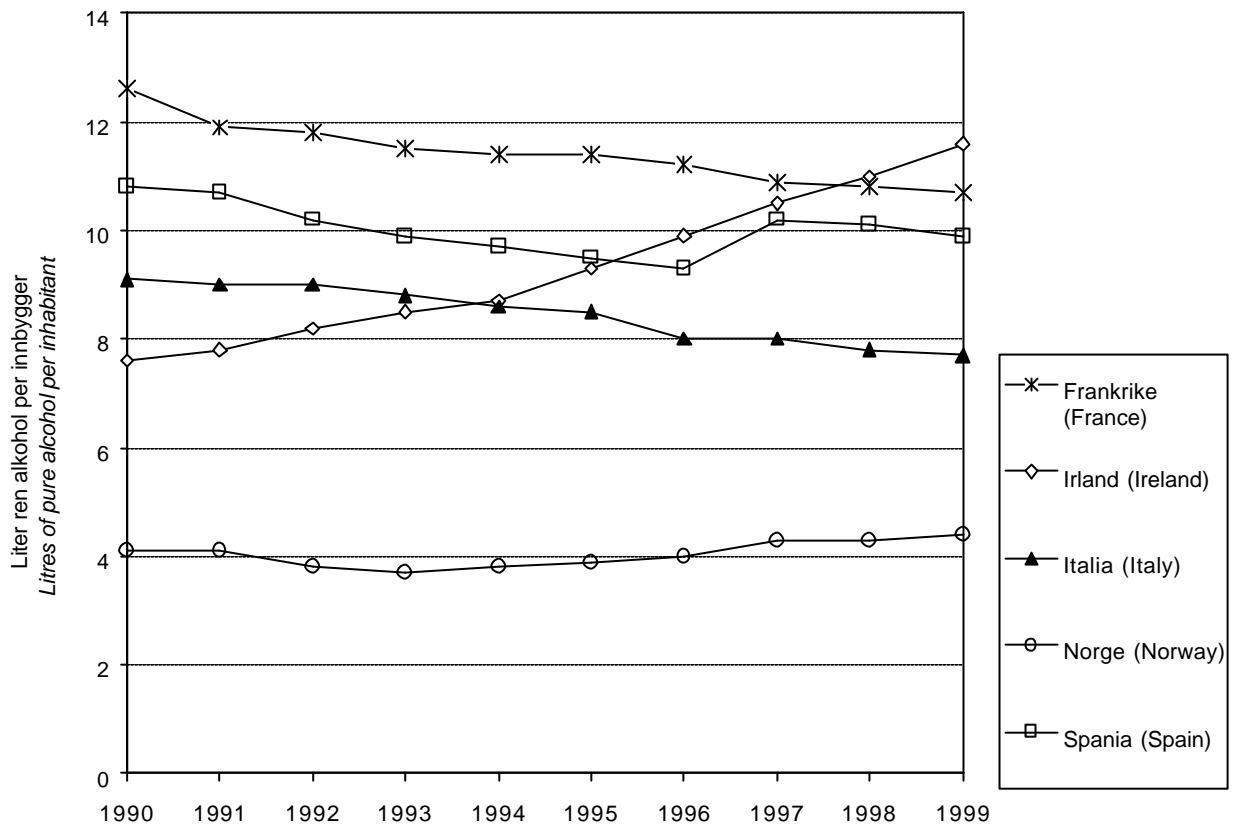
Kilde (Source): World Drink Trends

Figur 1.1b

Årlig omsetning av alkohol i fem europeiske land

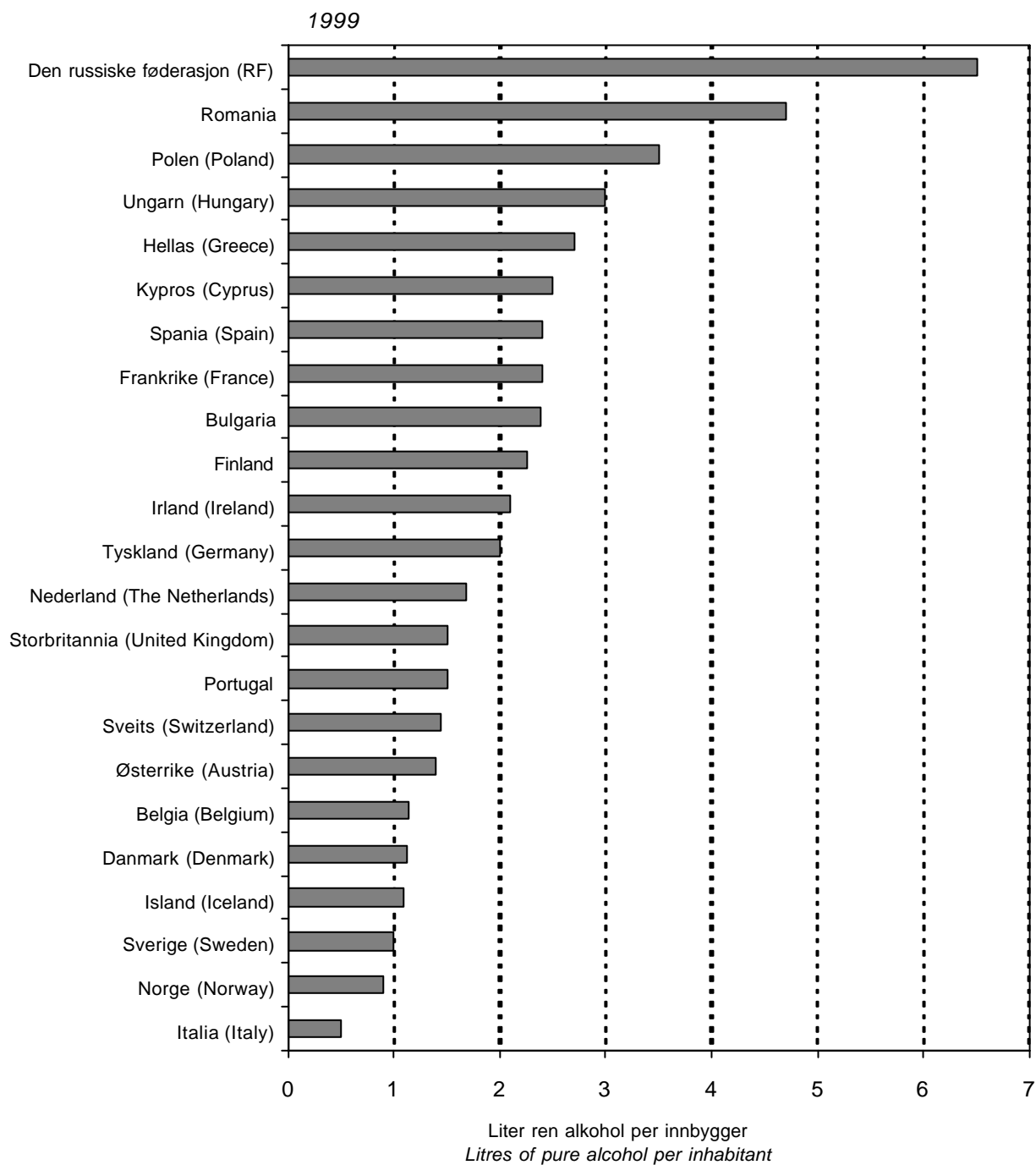
Annual sales of alcohol in five European countries

1990-1999

Kilde (Source) : World Drink Trends

Figur 1.2a
Omsetning av brennevin i de europeiske land
Sales of spirits in the European countries

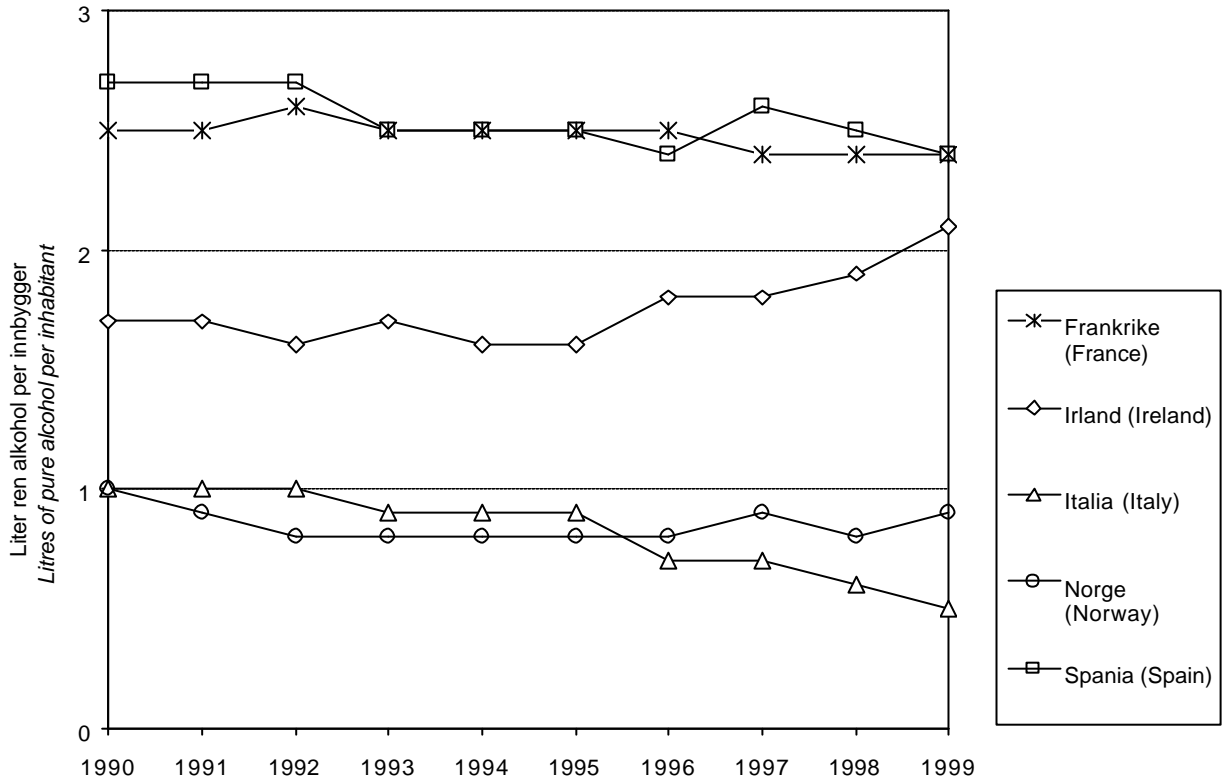
Kilde (Source): World Drink Trends

Figur 1.2b

Årlig omsetning av brennevin i fem europeiske land

Annual sales of spirits in five European countries

1990-1999

Kilde (Source) : World Drink Trends

Tabell 1.3

Årlig omsetning av vin i de europeiske land

Målt i vareliter per innbygger

Annual sales of wine in the European countries

Measured in litres alcohol per inhabitant

1990 -1999

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Belgia (Belgium)	24,9	23,9	24,8	25,6	24,0	25,0	25,0	25,1	25,0	24,9
Bulgaria	23,4	20,4	22,8	22,1	22,0	21,8	21,7	21,6	22,1	21,4
Danmark (Denmark)	21,3	22,0	24,3	25,2	26,2	27,6	28,3	29,3	29,1	29,86
Finland	6,5	7,4	8,0	8,3	8,8	11,5	11,43	13,1	15,2	17,5
Frankrike (France)	72,7	67,0	64,5	63,5	62,5	63,0	60,0	60,0	58,1	57,2
Hellas (Greece)	32,8	32,4	31,5	35,2	33,8	34,5	34,0	34,9	32,0	35,2
Irland (Ireland)	8,7	10,2	11,6	15,0	14,4	19,1	19,8	22,6	25,2	28,7
Island (Iceland)	4,6	4,9	4,9	4,7	4,9	5,1	5,72	6,4	7,2	7,22
Italia (Italy)	62,5	61,5	61,0	60,4	57,8	57,6	54,3	53,5	52,0	51,5
Kypros (Cyprus)	13,3	11,6	13,8	12,8	13,7	14,3	13,8	13,4	13,6	13,6
Nederland (The Netherlands)	14,5	15,3	15,9	15,2	15,7	16,6	17,1	17,5	18,4	18,6
<i>Norge (Norway)</i>	<i>6,4</i>	<i>6,5</i>	<i>6,3</i>	<i>6,3</i>	<i>6,8</i>	<i>7,1</i>	<i>7,58</i>	<i>8,6</i>	<i>8,5</i>	<i>9,5</i>
Polen (Poland)	7,4	8,6	7,6	7,5	6,9	6,8	6,9	6,5	6,0	6,0
Portugal	63,3	62,8	61,4	60,0	58,9	58,1	56,6	54,5	53,2	51,7
Romania	26,0	19,0	24,8	19,1	18,8	28,8	31,5	29,6	30,0	30,0
Den russiske føderasjon (RF)	6,0	5,5	3,5	3,5	4,7	5,8	5,7	5,9	6,0	7,2
Spania (Spain)	37,4	37,3	33,3	34,1	32,2	30,6	30,3	35,1	35,6	33,7
Storbritannia (UK)	11,6	11,5	11,7	12,2	12,7	12,8	13,1	14,3	14,4	14,5
Sveits (Switzerland)	49,4	48,6	46,0	46,0	44,3	43,6	43,3	43,5	43,1	43,6
Sverige (Sweden)	12,3	12,3	12,6	12,70	13,10	12,60	13,3	14,5	14,6	14,8
Ungarn (Hungary)	27,7	28,9	29,8	31,5	29,2	26,6	30,3	29,0	30,0	30,0
Tyskland (Germany)	26,1	24,2	24,0	22,6	22,6	22,3	23,0	23,0	22,8	22,9
Østerrike (Austria)	35,0	33,7	33,1	34,3	32,8	32,0	31,5	30,0	30,9	30,9

Note: Tallene omfatter registrert omsetning eller beskattet forbruk av alkohol i de respektive land.

Det uregistrerte forbruk i form av hjemmeproduisert alkohol, turistimport og smuglervarer omfattes ikke.

Det har vært nødvendig å estimere alkoholomsetningen i noen land da det ikke er levert inn data.

Note: The figures are based on registered sales in the respective countries.

Unregistered consumption, such as home-produced alcohol, tourist import and smuggled alcohol, is not included.

It has been necessary to estimate the alcohol consumption in some countries when data is not available

Kilde (Source): World Drink Trends

Produktschap voor gedistilleerde dranken in association with NTC Publications Ltd

Tabell 1.4**Årlig omsetning av øl i de europeiske land
Målt i vareliter per innbygger***Annual sales of beer in the European countries
Measured in litres per inhabitant**1990-1999*

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Belgia (Belgium)	120,7	111,3	112,0	109,5	106,0	104,0	102,0	101,0	98,0	94,5
Bulgaria	66,8	50,3	56,2	56,8	53,2	53,2	53,3	38,3	33,2	33,4
Danmark (Denmark)	123,6	120,8	121,0	120,2	121,5	120,1	117,6	113,7	105,0	101,9
Finland	83,5	85,6	88,8	86,9	84,4	82,7	82,2	84,4	80,0	80,1
Frankrike (France)	41,5	40,5	40,9	39,2	40,0	39,1	39,6	37,0	38,6	38,7
Hellas (Greece)	39,8	40,0	40,0	42,0	42,0	40,0	39,0	39,0	42,0	40,3
Irland (Ireland)	122,4	123,7	130,6	126,1	134,9	138,6	145,6	153,4	153,9	154,7
Island (Iceland)	25,4	23,4	21,5	22,2	27,3	30,6	33,3	36,3	40,1	44,3
Italia (Italy)	25,1	24,9	25,9	25,1	26,2	25,4	24,0	25,4	26,9	27,1
Kypros (Cyprus)	56,3	53,2	59,2	53,8	56,5	54,1	50,8	51,5	55,0	58,2
Nederland (The Netherlands)	87,7	88,5	90,2	85,2	86,0	85,8	85,5	86,3	84,2	84,2
<i>Norge (Norway)</i>	<i>52,4</i>	<i>53,0</i>	<i>50,8</i>	<i>49,7</i>	<i>51,4</i>	<i>51,2</i>	<i>52,6</i>	<i>54,0</i>	<i>49,7</i>	<i>51,0</i>
Polen (Poland)	30,4	37,2	38,6	33,0	36,4	39,0	42,8	49,8	52,0	53,1
Portugal	67,8	66,2	66,1	64,3	64,1	67,0	65,2	64,7	65,3	64,3
Romania	43,6	42,1	46,4	43,8	41,7	39,2	35,8	34,0	44,2	40,0
Den russiske føderasjon (RF)	22,7	22,3	18,3	17,3	15,2	24,2	24,0	25,0	26,0	28,4
Spania (Spain)	71,9	71,0	70,5	67,1	66,2	66,6	66,1	67,1	66,4	68,8
Storbritannia (UK)	113,2	109,0	105,1	101,7	103,7	100,9	101,9	103,6	99,4	99,0
Sveits (Switzerland)	69,8	70,0	68,6	65,0	64,3	62,2	60,3	59,2	59,6	58,6
Sverige (Sweden)	60,1	61,0	62,4	63,8	67,3	64,5	59,1	61,7	57,3	59,3
Ungarn (Hungary)	105,3	100,6	94,0	82,9	84,7	75,3	71,3	70,0	74,8	65,0
Tyskland (Germany)	142,9	141,9	142,0	135,9	138,0	135,9	131,9	131,2	127,4	127,5
Østerrike (Austria)	121,3	123,9	122,2	116,7	116,6	115,6	114,0	113,3	108,6	108,9

Note:Tallene omfatter registrert omsetning eller beskattet forbruk av alkohol i de respektive land.
Det uregistrerte forbruk i form av hjemmeproduisert alkohol, turistimport og smuglervarer omfattes ikke.
Det har vært nødvendig å estimere alkoholomsetningen i noen land da det ikke er levert inn data.

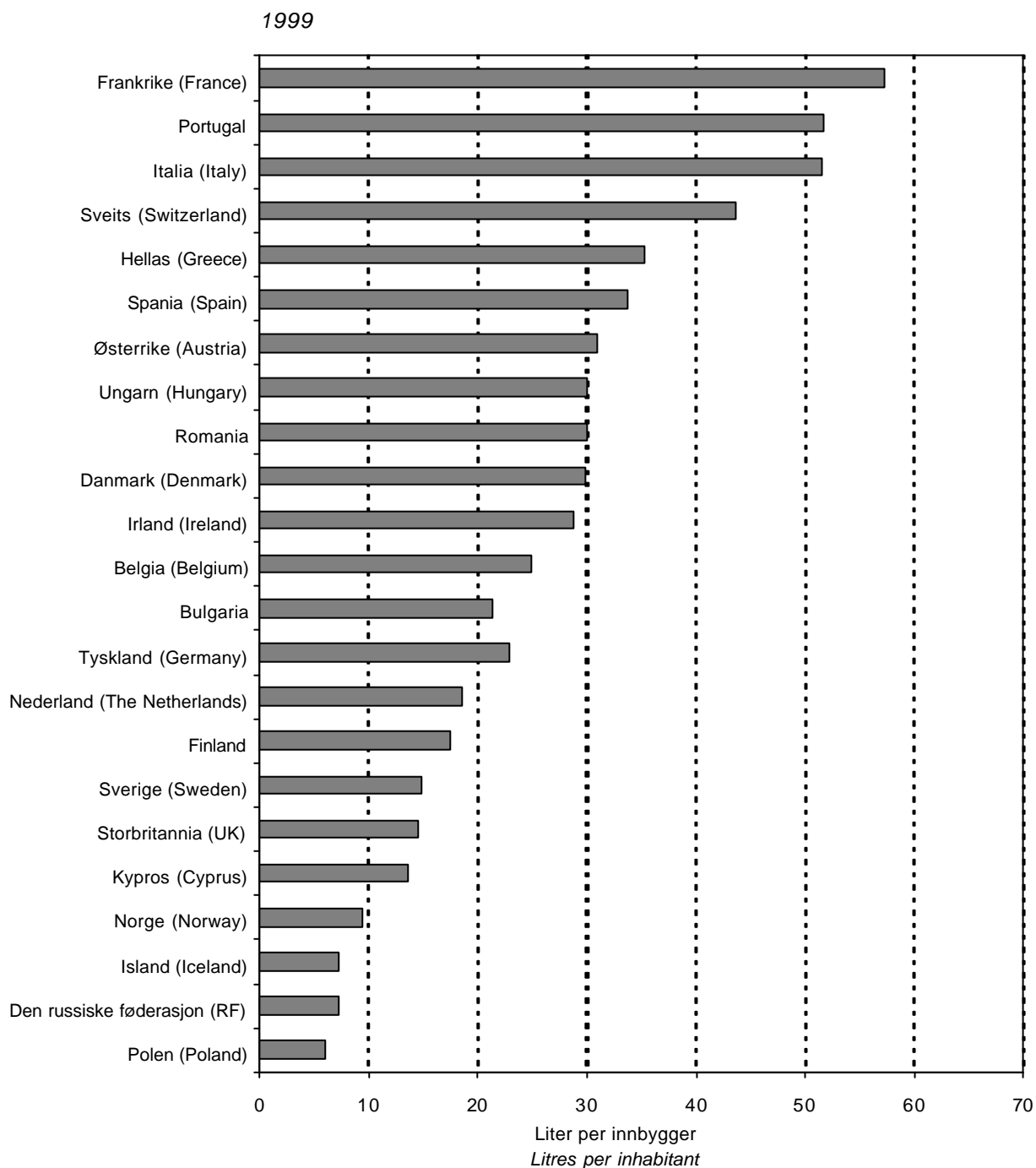
Note: The figures are based on registered sales in the respective countries.

*Unregistered consumption, such as home-produced alcohol, tourist import and smuggled alcohol, is not included.
It has been necessary to estimate the alcohol consumption in some countries when data is not available*

Kilde (Source): World Drink Trends

Produktschap voor gedistilleerde dranken in association with NTC Publications Ltd

Figur 1.3a
Omsetning av vin i de europeiske land
Sales of wine in the European countries

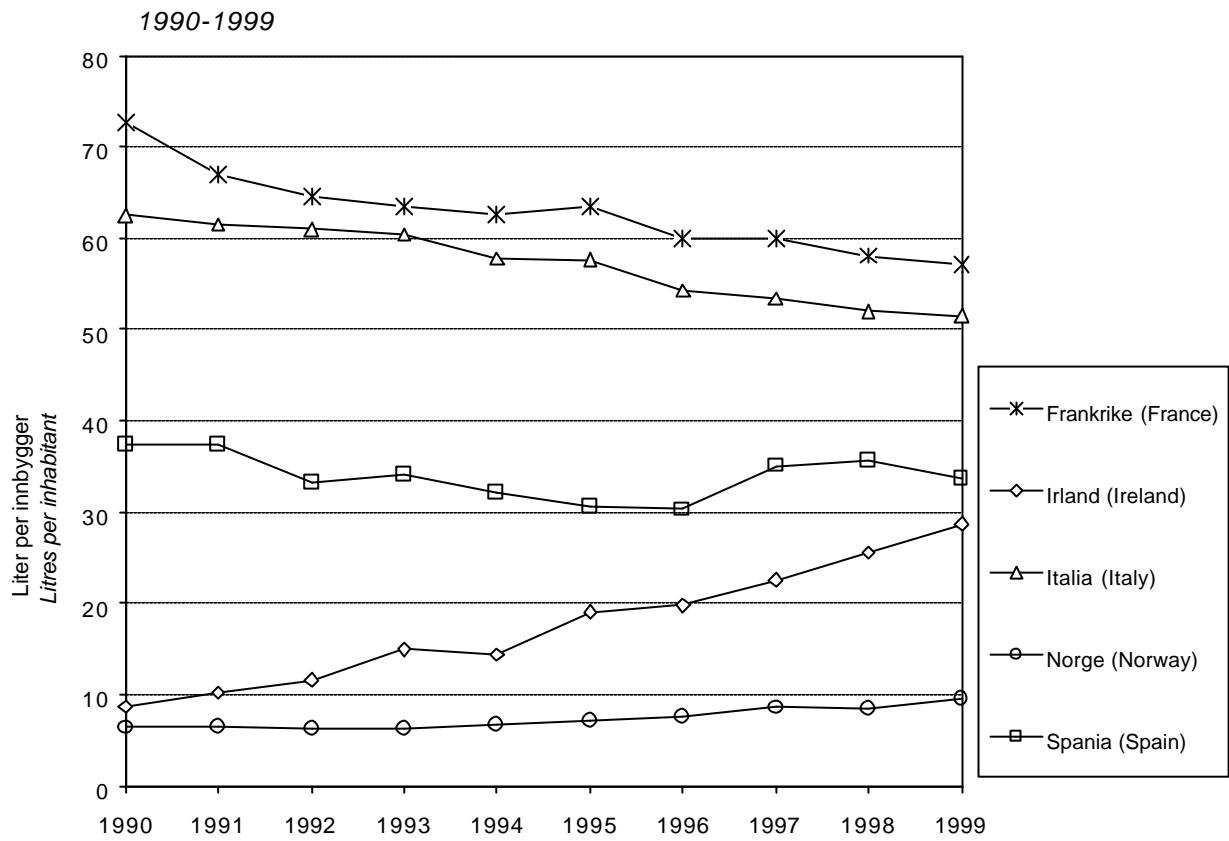

Kilde (Source): World Drink Trends

Figur 1.3b

Årlig omsetning av vin i fem europeiske land

Annual sales of wine in five European countries

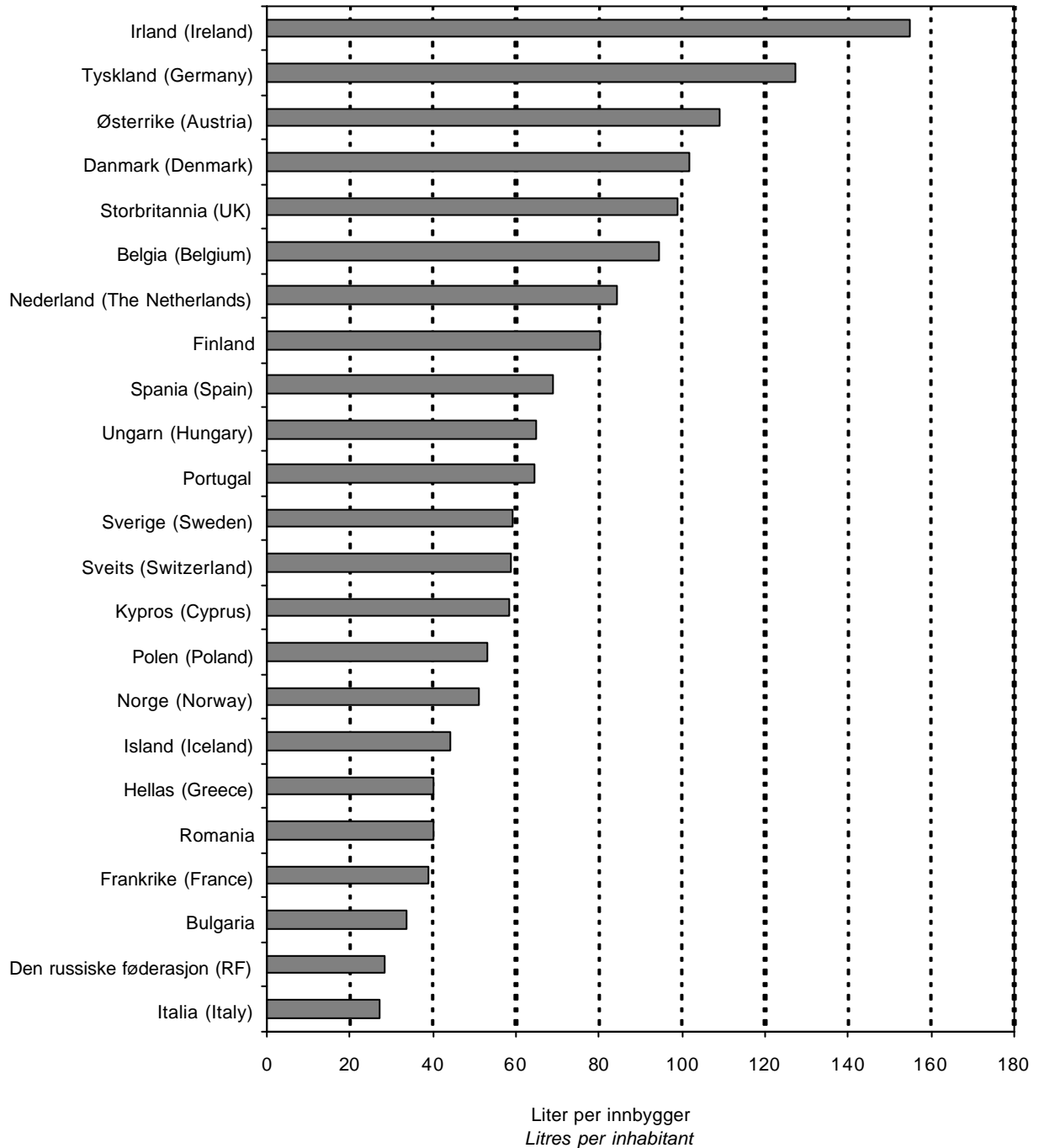
Kilde (Source) : World Drink Trends

Figur 1.4a

Omsetning av øl i de europeiske land

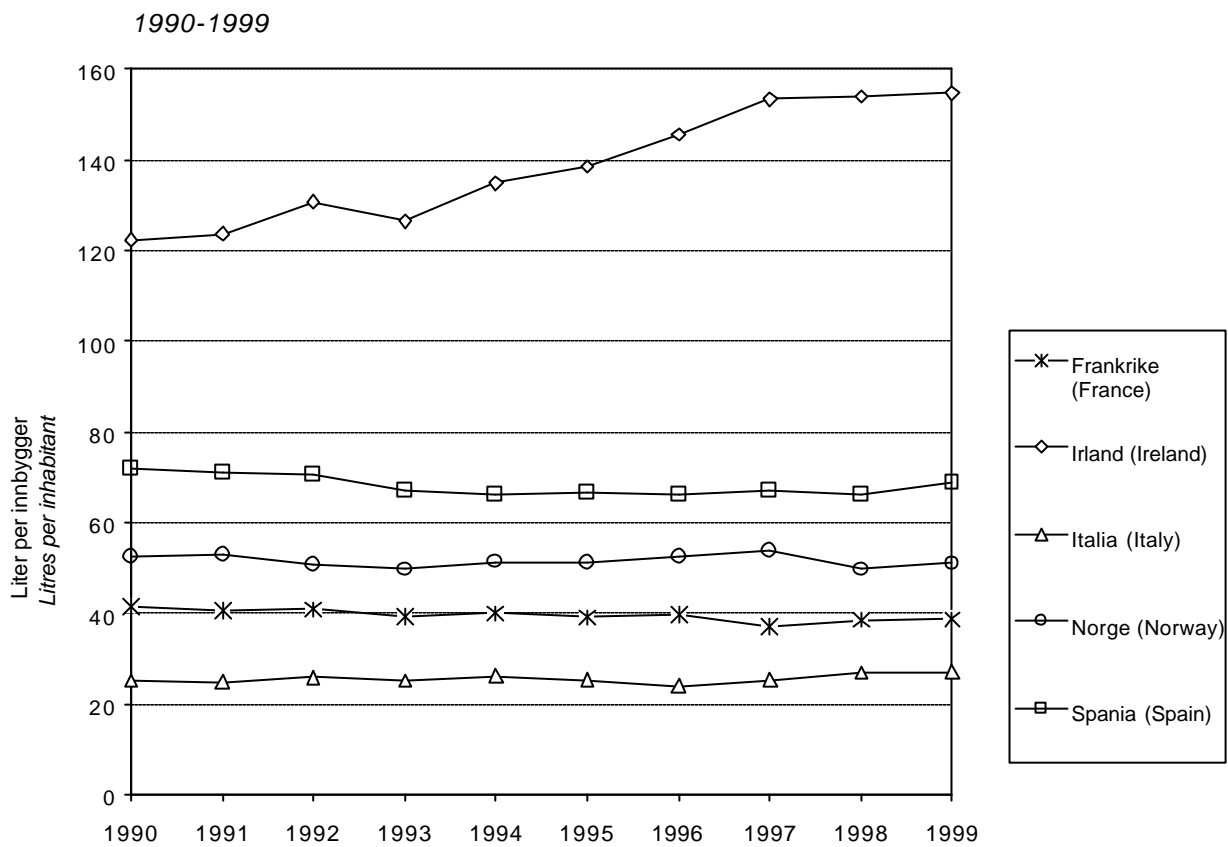
Sales of wine in the European countries

1999

Kilde (Source): World Drink Trends

Figur 1.4b
Årlig omsetning av øl i fem europeiske land
Annual sales of beer in five European countries

Kilde (Source): World Drink Trends

Tabell 1.5**Årlig omsetning av alkohol i de nordiske land
målt i liter ren alkohol per innbygger 15 år og over***Annual sales of alcohol in the Nordic countries**measured in litres of pure alcohol per inhabitant aged 15 years and over**1967-1999*

	Danmark	Finland	Færøyene	Grønland	Island	Norge	Sverige
	<i>Denmark</i>	<i>Finland</i>	<i>Faroe Is.</i>	<i>Greenland</i>	<i>Iceland</i>	<i>Norway</i>	<i>Sweden</i>
1967	7,21	3,56	..	13,92	3,55	4,00	6,36
1968	7,34	3,90	..	13,22	3,13	4,27	6,58
1969	7,94	5,69	..	14,59	3,34	4,44	7,03
1970	8,65	5,84	..	13,86	3,82	4,69	7,16
1971	9,32	6,39	..	15,08	4,08	4,88	7,01
1972	10,06	6,80	..	17,28	4,15	5,01	7,26
1973	10,90	7,38	..	18,33	4,13	5,12	7,00
1974	10,67	8,41	..	19,70	4,30	5,48	7,43
1975	11,74	8,00	..	19,15	4,04	5,54	7,61
1976	11,92	8,09	..	18,91	4,06	5,60	7,70
1977	11,48	8,15	..	19,18	4,32	5,67	7,32
1978	10,97	7,89	..	19,10	4,11	5,10	7,01
1979	11,51	7,84	..	14,14	4,46	5,63	7,10
1980	11,68	7,94	5,56	12,01	4,33	5,91	6,74
1981	12,04	8,01	5,49	13,98	4,36	5,26	6,29
1982	12,31	7,93	5,48	21,79	4,25	4,76	6,41
1983	12,78	7,94	5,92	21,29	4,39	4,80	6,10
1984	12,60	8,06	5,50	20,05	4,51	4,92	6,01
1985	12,11	8,02	7,10	18,52	4,41	5,14	6,07
1986	12,14	8,51	6,70	20,40	4,58	5,17	6,34
1987	11,68	8,75	8,10	21,99	4,73	5,32	6,21
1988	11,79	9,03	7,50	16,68	4,60	5,16	6,40
1989	11,53	9,42	6,90	17,46	5,52	4,98	6,54
1990	11,62	9,53	6,70	15,51	5,24	4,88	6,41
1991	11,53	9,22	6,68	15,01	5,13	4,80	6,28
1992	11,85	8,88	8,80	14,05	4,73	4,58	6,33
1993	11,73	8,39	6,30	12,80	4,45	4,47	6,22
1994	11,96	8,20	6,25	13,20	4,58	4,62	6,30
1995	12,10	8,30	6,30	12,60	4,80	4,80	6,20
1996	12,20	8,20	6,70	12,60	4,90	5,00	6,00
1997	12,11	8,60	6,60	12,80	5,90	5,35	5,90
1998	11,64	8,71	6,60	13,28	5,56	..	5,80
1999	11,50	8,73	6,60	13,20	5,91	5,50	6,10

Note: Tallene omfatter registrert omsetning av alkohol i de respektive land.

Det uregistrerte forbruk i form av hjemmeproduert alkohol, turistimport og smuglervarer omfattes ikke.

Inntil 1980 var det ingen alkoholomsetning på Færøyene. Dersom man ønsket å kjøpe alkohol

måtte varene bestilles og bli tilsendt fra Danmark, og det var satt kvoter for hvor mye man kunne kjøpe

Tallene inkluderer ikke lettøl, bortsett fra i Sverige.

Statistisk Sentralbyrå publiserte ikke omsetningstall i 1998.

Notes: The figures are based on registered sales in the respective countries.

Unregistered consumption, such as home-produced alcohol, tourist import and smuggled alcohol, is not included.

Until 1980 alcohol was not sold on the Faroe Islands. Those wishing to purchase alcoholic beverages had to order

them from Denmark; in addition, quotas had been fixed for personal orders

Except from Sweden, the figures does not include not light beer

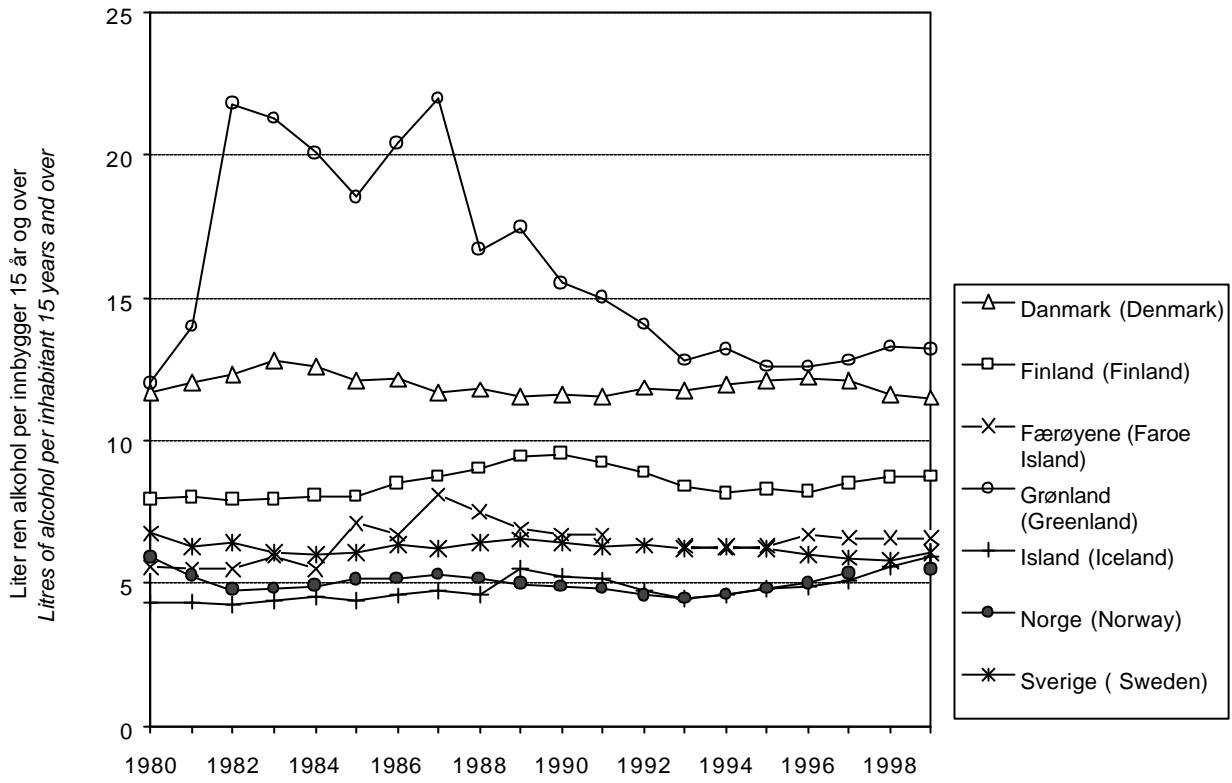
The Figures from 1998 are not available from Statistics Norway

Figur 1.5

Årlig omsetning av alkohol i de nordiske land

Annual sales of alcohol in the Nordic countries

1980 -1999

Kilde: Nomesco- Yearbook of Nordic Statistics

Tabell 1.6**Årlig omsetning av alkohol i Norge totalt
i 1 000 vareliter og i 1 000 liter ren alkohol***Annual sales of alcohol in Norway in total
in 1,000 litres and in 1,000 litres of pure alcohol*

1980-2000

	1 000 vareliter				1 000 liter ren alkohol				
	1,000 litres				1,000 litres of pure alcohol				
	Brennevin	Vin	Øl	Frukt drikk	I alt	Brennevin	Vin	Øl	Frukt drikk
	<i>Spirits</i>	<i>Wine</i>	<i>Beer</i>	<i>Fruit drink</i>	<i>Total</i>	<i>Spirits</i>	<i>Wine</i>	<i>Beer</i>	<i>Fruit drink</i>
1980	18 376	17 979	196 097	.	18 944	7 791	2 373	8 780	.
1981	15 494	17 107	183 389	.	16 994	6 570	2 221	8 203	.
1982	11 926	14 174	193 328	.	15 556	5 045	1 832	8 679	.
1983	12 574	16 529	185 819	.	15 793	5 306	2 123	8 364	.
1984	12 710	18 132	193 591	.	16 332	5 325	2 321	8 686	.
1985	14 229	21 212	197 001	.	17 278	5 848	2 714	8 716	.
1986	13 021	21 541	211 593	.	17 541	5 351	2 750	9 440	.
1987	13 462	24 739	214 718	.	18 154	5 506	3 151	9 497	.
1988	12 041	26 973	220 369	.	17 839	4 925	3 284	9 630	.
1989	11 097	27 815	218 583	.	17 353	4 539	3 310	9 504	.
1990	10 384	27 231	221 753	.	17 139	4 248	3 257	9 634	.
1991	9 450	27 484	225 307	.	16 882	3 857	3 214	9 811	.
1992	8 477	27 131	217 202	.	16 163	3 465	3 162	9 536	.
1993	8 268	27 256	213 673	.	15 813	3 330	3 200	9 283	.
1994	8 678	29 315	222 083	.	16 507	3 476	3 443	9 588	.
1995	8 761	30 759	222 463	.	16 776	3 504	3 648	9 624	.
1996	8 986	33 124	229 868	1 522	17 773	3 579	3 952	10 122	80
1997	9 578	37 927	237 125	2 851	18 885	3 803	4 515	10 416	151
1998
1999	9 491	44 855	230 456	4 252	19 403	3 730	5 313	10 135	225
2000	9 578	48 762	232 676	5 295	20 053	3 764	5 794	10 496	238

Noter: Tallene omfatter registrert omsetning av alkohol.

Det uregistrerte forbruk i form av hjemmeproduisert alkohol, turistimport og smuglervarer omfattes ikke.

Omsetningstallene inkluderer lettøl.

Statistisk sentralbyrå publiserte ikke omsetningstall i 1998.

*Notes: The figures are based on registered sales of alcohol.**Unregistered consumption, such as home-produced alcohol, tourist import and smuggled alcohol, is not included.**The figures includes light beer.**The figures from 1998 are not available from Statistics Norway.*

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Source: Statistics Norway

Tabell 1.7**Årlig omsetning av alkohol i Norge per innbygger 15 år og over i vareliter og i liter ren alkohol***Annual sales of alcohol in Norway per inhabitant aged 15 years and over in litres and i litres of pure alcohol**1980-2000*

	Vareliter				Liter ren alkohol				
	Litres				Litres of pure alcohol				
	Brennevin	Vin	Øl	Frukt drikk	Totalt Brennevin	Vin	Øl	Frukt drikk	
	<i>Spirits</i>	<i>Wine</i>	<i>Beer</i>	<i>Fruit drink</i>	<i>Total</i>	<i>Spirits</i>	<i>Wine</i>	<i>Beer</i>	<i>Fruit drink</i>
1980	5,80	5,68	61,93	.	5,98	2,46	0,75	2,77	.
1981	4,85	5,36	57,43	.	5,32	2,06	0,69	2,57	.
1982	3,70	4,40	59,99	.	4,83	1,57	0,57	2,69	.
1983	3,87	5,08	57,45	.	4,85	1,63	0,65	2,57	.
1984	3,87	5,53	59,01	.	4,98	1,62	0,71	2,65	.
1985	4,30	6,41	59,54	.	5,22	1,77	0,82	2,63	.
1986	3,91	6,46	63,45	.	5,27	1,61	0,83	2,83	.
1987	4,00	7,35	63,86	.	5,38	1,63	0,93	2,82	.
1988	3,55	7,95	64,92	.	5,26	1,45	0,97	2,84	.
1989	3,25	8,13	63,93	.	5,08	1,33	0,97	2,78	.
1990	3,03	7,93	64,61	.	4,99	1,24	0,95	2,81	.
1991	2,74	7,98	65,41	.	4,90	1,12	0,93	2,85	.
1992	2,45	7,84	62,78	.	4,67	1,00	0,91	2,76	.
1993	2,38	7,84	61,50	.	4,55	0,96	0,92	2,67	.
1994	2,49	8,40	63,65	.	4,74	1,00	0,99	2,75	.
1995	2,50	8,78	63,49	.	4,79	1,00	1,04	2,75	.
1996	2,56	9,42	64,27	0,43	4,93	1,02	1,12	2,88	0,02
1997	2,71	10,75	67,19	0,81	5,35	1,01	1,28	2,95	0,04
1998
1999	2,66	12,59	64,68	1,19	5,45	1,05	1,49	2,84	0,06
2000	2,67	13,61	64,92	1,48	5,60	1,05	1,62	2,86	0,07

Noter: Tallene omfatter registrert omsetning av alkohol.

Det uregistrerte forbruk i form av hjemmeproduisert alkohol, turistimport og smuglervarer omfattes ikke.

Omsetningstallene inkluderer lettøl, slik at tallene avviker fra tall i tabell 1.5

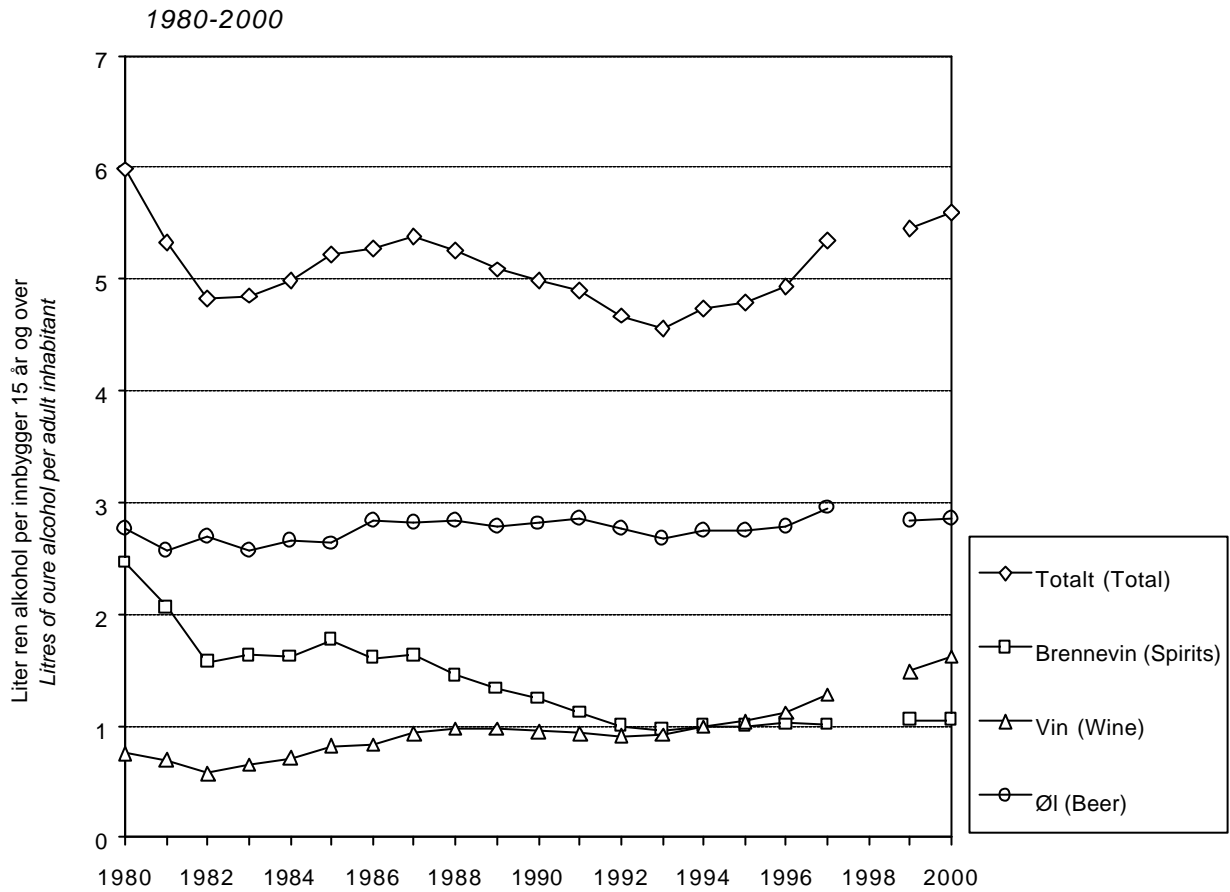
Statistisk sentralbyrå publiserte ikke omsetningstall i 1998

*Notes: The figures are based on registered sales of alcohol.**Unregistered consumption, such as home-produced alcohol, tourist import and smuggled alcohol, is not included.**The figures includes light beer, therefor the figures will differ from figures in table 1.5.**The figures from 1998 are not available from Statistics Norway*

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Source: Statistics Norway

Figur 1.7a
Årlig omsetning av alkohol i Norge
Annual sales of alcohol in Norway

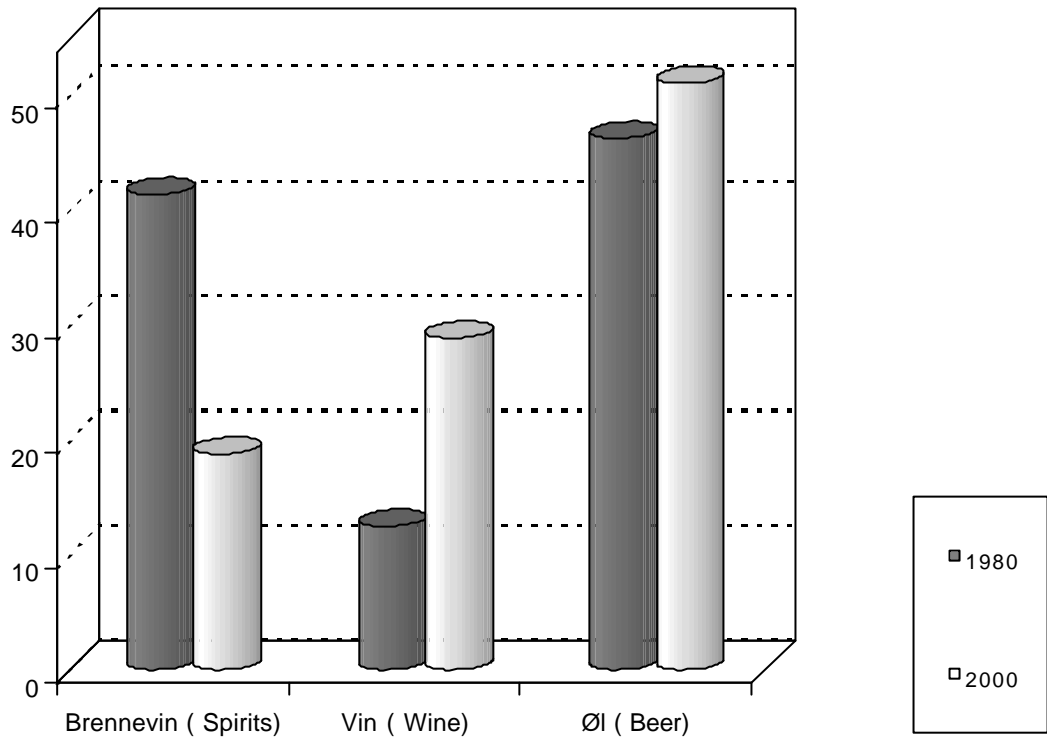

Kilde (Source): Statistisk Sentralbyrå
 (Statistics Norway)

Figur 1.7b

Prosent av omsetning for de forskjellige drikkesortene i Norge

Percentage of sales for the different types of alcohol in Norway

Kilde (Source): Statistisk Sentralbyrå
(Statistics Norway)

Tabell 1.8**Årlig omsetning av forskjellige typer øl i Norge
i 1 000 vareliter og i 1 000 liter ren alkohol***Annual sales of different types of beer in Norway
in 1,000 litres and in 1,000 litres of pure alcohol*

1975-2000

	1 000 vareliter 1,000 litres				1 000 liter ren alkohol 1,000 litres of pure alcohol			
	I alt	Sterkøl	Middels sterkt øl	Lettøl	I alt	Sterkøl	Middels sterkt øl	Lettøl
	Total	Strong beer	Medium beer	Light beer	Total	Strong beer	Medium beer	Light beer
1975	181 670	26 837	142 064	12 769	7 977	1 514	6 194	269
1976	179 657	25 105	143 816	10 736	8 121	1 411	6 472	238
1977	183 484	25 837	147 185	10 462	8 247	1 475	6 535	237
1978	186 529	28 304	148 573	9 652	8 189	1 678	6 300	211
1979	186 548	28 037	149 005	9 506	8 359	1 579	6 556	224
1980	196 097	27 425	158 629	10 043	8 780	1 544	6 996	240
1981	183 389	25 391	148 573	9 425	8 203	1 425	6 552	226
1982	193 328	27 793	156 042	9 493	8 679	1 556	6 897	226
1983	186 819	25 139	153 043	8 637	8 364	1 410	6 749	205
1984	193 591	22 967	162 402	8 222	8 686	1 298	7 194	194
1985	197 001	21 347	163 468	12 186	8 716	1 219	7 209	288
1986	211 593	26 064	173 513	12 016	9 440	1 486	7 669	285
1987	214 718	23 876	178 732	12 110	9 497	1 363	7 846	288
1988	220 369	21 527	185 391	13 451	9 630	1 227	8 083	320
1989	218 583	20 311	184 232	14 040	9 503	1 176	7 994	333
1990	221 753	13 988	192 237	15 528	9 634	825	8 439	370
1991	225 307	12 482	198 731	14 094	9 811	749	8 724	338
1992	217 202	9 935	194 810	12 457	9 536	604	8 630	302
1993	213 673	2 499	200 038	11 136	9 283	152	8 862	269
1994	222 083	2 211	209 306	10 566	9 588	123	9 209	256
1995	222 463	1 599	211 199	9 665	9 624	97	9 293	234
1996	229 868	1 674	218 802	9 391	10 122	99	9 802	222
1997	237 125	1 527	225 683	9 915	10 416	90	10 087	239
1998
1999	230 456	1 146	220 370	8 940	10 135	69	9 850	215
2000	232 676	1 302	223 267	8 107	10 496	82	10 218	195

Note: Fra 1. juli 1990 ble sterkøl bare tillatt solgt over betjent disk og fra 1. mars 1993 bare fra AS Vinmonopolet.
Statistisk sentralbyrå publiserte ikke omsetningstall i 1998

*Note: From 1 July 1990, strong beer was only available from a shop assistant over the counter
and from 1 March 1993 only from the Norwegian Wine and Spirit Monopoly.
The figures from 1998 are not available from Statistics Norway*

Kilde: Statistisk sentralbyrå
Source: Statistics Norway

Tabell 1.9**Årlig omsetning av forskjellige typer øl i Norge
per innbygger 15 år og over****Liter ren alkohol***Annual sales of different types of beer in Norway**per inhabitant aged 15 years and over**Litres of pure alcohol*

1975-2000

	Liter ren alkohol			
	<i>Litres of pure alcohol</i>			
	I alt	Sterkøl	Middels	Lettøl
	Total	Strong beer	Medium beer	Light beer
1975	2,62	0,50	2,04	0,09
1976	2,65	0,46	2,11	0,08
1977	2,67	0,48	2,11	0,08
1978	2,63	0,54	2,02	0,07
1979	2,66	0,50	2,09	0,07
1980	2,77	0,49	2,21	0,08
1981	2,57	0,45	2,05	0,07
1982	2,69	0,48	2,14	0,07
1983	2,57	0,43	2,08	0,06
1984	2,65	0,40	2,19	0,06
1985	2,63	0,37	2,18	0,09
1986	2,83	0,45	2,30	0,09
1987	2,82	0,41	2,33	0,09
1988	2,84	0,36	2,38	0,09
1989	2,78	0,34	2,34	0,10
1990	2,81	0,24	2,46	0,11
1991	2,85	0,22	2,53	0,10
1992	2,76	0,17	2,49	0,09
1993	2,67	0,04	2,55	0,08
1994	2,75	0,04	2,64	0,07
1995	2,75	0,03	2,65	0,07
1996	2,88	0,03	2,79	0,06
1997	2,95	0,03	2,86	0,07
1998
1999	2,84	0,02	2,76	0,06
2000	2,86	0,02	2,78	0,06

Kilde: Statistisk Sentralbyrå

Source: Statistics Norway

Kapittel 2 – Bevillinger for alkoholomsetning

Omsetningen av alkohol er regulert i alkoholloven av 2. juni 1989, som avløste den tidligere alkohollov av 5. april 1927. Ifølge den nye lov - som den tidligere - kan alkohol bare selges eller skjenkes av dem som har fått bevilling til dette av myndighetene. Unntak gjelder for lettøl og lettvin under 2,5 volumprosent alkohol, som i lovens forstand ikke regnes som alkoholholdig drikk.

Bevilling for detalj salg

Det er kommunestyret som gir bevilling til detalj salg av alkohol. Når det gjelder brennevin og vin kan bevilling bare gis til AS Vinmonopolet, som må selge dette fra spesielle vinmonopolutsalg. Mens sterkøl tidligere kunne selges av private som hadde bevilling til slikt salg, ble salget fra og med 1. mars 1993 lagt inn under AS Vinmonopolets utsalgssteder. Et vinmonopolutsalg kan gis bevilling til bare å selge vin og sterkøl eller bare sterkøl, men slike begrensede bevillinger er ikke gitt siden 1985.

Antallet vinmonopolutsalg har vist en gradvis økning fra 1980 (tabell 2.1). Dette skyldes delvis at det er blitt åpnet flere utsalg i kommuner som også tidligere hadde gitt bevilling til slikt salg. Men en vesentlig del av økningen skyldes at det er gitt bevilling til salg i stadig flere kommuner. For å kunne gi bevilling til vinmonopolutsalg må kommunen ha tillatelse fra Sosial- og helsedepartementet. Mange kommuner i landet ønsker imidlertid at det skal åpnes vinmonopolutsalg i deres kommune, men i følge Sosial- og helsedepartementets landsplan kan det inntil utgangen av 2002 bare åpnes i alt 164 utsalg på landsbasis.

I motsetning til det som gjelder for brennevin, vin og sterkøl gis bevilling til salg av middels sterkt øl vanligvis til private handlende - oftest til dem som driver dagligvarehandel. Slik bevilling kan imidlertid også gis til et såkalt ølmonopol. Dette innebærer at den som har bevilling bare kan selge øl fra salgsstedet, og ikke kombinert med salg av andre varer (tabell 2.5).

Mens antallet vinmonopolutsalg har steget har antallet salgssteder for øl gått ned fra 1987 (tabell 2.1). Dette skyldes ikke at kommunene er blitt mer restriktive når det gjelder å gi bevilling, men at antallet dagligvarehandlere i landet stadig har sunket som følge av strukturendringer av handelen.

Bevilling for skjenking

Det er i alminnelighet kommunestyret som også gir bevilling til skjenking av alkohol, og storparten av alle skjenkebevillinger er kommunale (tabell 2.2). Men det kan også gis statlige skjenkebevillinger til passasjerskip og befalsmesser foruten til flyselskap og Norges Statsbaner (tabellene 2.9 og 2.10).

I skjenkebevillingen skal det spesifiseres hvilke alkoholsorter bevillingen omfatter, og det finnes flere ulike kombinasjoner. Et hovedprinsipp er imidlertid at dersom det gis bevilling til skjenking av brennevin, skal bevillingen også omfatte vin, foruten enten all slags øl eller bare middels sterkt øl. En bevilling til skjenking av vin skal på samme måte omfatte all slags øl eller bare middels sterkt øl.

Antallet skjenkesteder har steget sterkt i de senere år (tabell 2.2) Samtidig har det skjedd en forskyvning i retning av at en stadig større andel av skjenkestedene har fått bevilling til også å skjenke sterkere alkoholtyper. Mens det i 1980 var 592 - eller 24 % - av de 2 439 daværende skjenkesteder som hadde bevilling til å skjenke brennevin, gjaldt dette 4 311 - eller 68 % - av de til sammen 6355 skjenkestedene i 2000. Rene ølbevillinger som tidligere var vanlige, gis nå bare unntaksvis.

Lokal tilgjengelighet av alkohol

Den fylkesvise fordeling av salgs- og skjenkesteder viser at antallet bevillinger varierer sterkt fra ett fylke til et annet. Oslo har flest vinmonopolutsalg og skjenkesteder, mens Hordaland har flest salgssteder for middels sterkt øl (tabell 2.3 2.4 og 2.7). Sett i forhold til antall innbyggere 18 år og over er det imidlertid Finnmark som ligger på topp både når det gjelder antall vinmonopolutsalg og salgssteder for middels sterkt øl, mens Oppland har flest skjenkesteder (tabell 2.8). Men skal man bedømme hvor lett eller vanskelig tilgjengelig alkohol er i et fylke, må geografiske forhold trekkes inn.

I de fylkene som har mange salgs- eller skjenkesteder i forhold til befolkningen, er det ofte store avstander som gjør at alkohol likevel kan være vanskeligere tilgjengelig enn i mindre og tett befolkede fylker med relativt sett færre salgs- og skjenkesteder.

Økningen i antallet kommuner som har gitt bevilling til salg og/eller skjenking av alkoholholdige drikker, har ført til at alkohol i dag er blitt tilgjengelig i så og si alle kommuner. I 2000 var det bare i 4 av landets 435 kommuner forbudt å selge og i 11 kommuner forbudt å skjenke alkohol. Det gjensto bare én kommune i landet som var helt "tørrlagt", i den forstand at det ikke var gitt bevilling hverken til salg eller skjenking (tabell 2.11).

Bevilling for engrossalg og tilvirkning.

Inntil utgangen av 1995 hadde AS Vinmonopolet enerett på engrossalg - dvs import, eksport og partisalg - av alkoholholdige drikker i Norge. Som følge av inngåelsen av EØS-avtalen måtte imidlertid denne monopolordningen oppgis. I stedet ble det ved en endring i alkoholloven innført en bevillingsordning fra 1. januar 1996, som innebar at private på visse betingelser kunne gis bevilling til engrossalg. En bevilling til engrossalg kan omfatte alle typer av alkoholholdige drikker, eller være begrenset til å gjelde bare øl, vin og/eller brennevin.

En engrosbevilling innebærer at bevillingshavere kan importere **og** eksportere alkoholholdige drikker, og også drive partisalg innenlands. Varene kan imidlertid bare selges til dem som har adgang til å omsette dem videre - til skjenkesteder som har bevilling til skjenking av vedkommende alkoholholdige drikk eller til AS Vinmonopolet når det gjelder brennevin, vin og sterkt øl og til dagligvarehandlere eller ølmonopol som har salgsbevilling når det gjelder annet øl.

Den som har bevilling til engrossalg kan også i bevillingen gis tillatelse til å tappe vedkommende alkoholholdig drikk. Derimot gir det ikke adgang til å tilvirke alkoholholdige drikker. For å brygge øl eller produsere vin eller brennevin må man ha tilvirkningsbevilling. En tilvirkningsbevilling gir også adgang til å selge vedkommende alkoholholdige drikk i engros. Et bryggeri eller en vinprodusent har derfor adgang til å selge ølet eller vinen på lik linje med dem som har bevilling til engrossalg.

Bevilling til engrossalg eller til tilvirkning gis av Bevillings- og kontrollavdelingen i Rusmiddeldirektoratet. Ved utgangen av 1996 var som det fremgår av tabell 2.13, i alt gitt 177 bevillinger engrosbevillinger, hvorav 23 var kombinerte tilvirknings- og engrosbevillinger.

I de to følgende år lå tallet noe høyere, men er nå nede på omtrent samme nivå som i 1996. Arcus AS - som var navnet på det nye statlige selskap som ble opprettet da engros- og tilvirkningsvirksomheten ble utskilt fra AS Vinmonopolet, men som nå er privatisert – har ved sitt datterselskapet Arcus Produkter AS den eneste bevilling til tilvirkning av brennevin som er gitt inntil nå.

Tabell 2.1**Antall salgssteder for alkohol fordelt på bevillingskombinasjon***Number of establishments licenced to sell alcohol by type of licence**1980-2000*

	Brennevin og vin (og sterkøl fra 1993)	Vin	Alt slags øl	Middels sterkt øl	Totalt
	<i>Spirits and wine (and strong beer from 1993)</i>	<i>Wine</i>	<i>All kinds of beer</i>	<i>Medium beer</i>	<i>Total</i>
1980	87	5	1 768	2 869	4 729
1981	88	5	1 721	2 768	4 582
1982	88	4	1 684	2 800	4 576
1983	88	4	1 685	2 744	4 521
1984	90	2	1 795	2 828	4 715
1985	92	1	1 877	3 128	5 098
1986	94	0	1 940	3 236	5 270
1987	98	0	1 993	3 183	5 274
1988	104	0	1 869	3 202	5 175
1989	106	0
1990	106	0	1 722	3 239	5 067
1991	110	0	1 837	3 123	5 070
1992	109	0	1 865	3 027	5 001
1993	110	0	.	4 775	4 885
1994	110	0	.	4 665	4 775
1995	112	0	.	4 524	4 636
1996	112	0	.	4 676	4 788
1997	114	0	.	4 565	4 679
1998	120	0	.	4 448	4 568
1999	130	0	.	4 411	4 541
2000	141	0	.	4 413	4 554

Note: Salgssteder for kun lettøl er ikke tatt med.

Fra 1. mars 1993 ble sterkøl bare tillatt solgt fra AS Vinmonopolet.

Statistisk sentralbyrå samlet ikke inn oppgaver over antall salgssteder for øl i 1989

Enkelte kommuner har unnlatt å gi opplysninger om antall salgssteder for øl, og antallet varierer noe fra år til år. Det vil derfor være en liten og varierende underrapportering i talloppgavene

Note: Sales outlets for light beer only are not included.

Since 1 March 1993 strong beer can only be bought from the Norwegian Wine and Spirit Monopoly.

In 1989 Statistics Norway did not collect data on number of establishments licenced to sell beer

Some municipalities have not provided information regarding the number of licenced

retails for beer, and this varies from one year to another. Consequently, this will result in a minor variance regarding underrepresentation in the figures provided

Kilder: Statistisk sentralbyrå, AS Vinmonopolet og Statens institutt for rusmiddelforskning

Sources: Statistics Norway, Vinmonopolet and

The National Institute for Alcohol and Drug

Research

Tabell 2.2**Antall vinmonopolutsalg fordelt på fylke***Number of Vinmonopolet sales outlets by county*

1992-2000

Fylke <i>County</i>	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Østfold	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Akershus	11	11	11	11	11	11	11	13	14
Oslo	17	17	17	17	17	17	18	19	20
Hedmark	4	4	4	4	4	5	5	6	6
Oppland	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Buskerud	5	5	5	5	5	5	5	5	6
Vestfold	5	5	5	5	5	5	5	5	6
Telemark	4	5	5	5	5	5	5	5	6
Aust-Agder	1	1	1	1	1	1	2	2	3
Vest-Agder	3	3	3	3	3	3	3	3	4
Rogaland	6	6	6	6	6	6	6	7	8
Hordaland	7	7	7	9	9	9	9	11	11
Sogn og Fjordane	3	3	3	3	3	3	4	4	4
Møre og Romsdal	3	3	3	3	3	3	4	6	7
Sør-Trøndelag	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Nord-Trøndelag	4	4	4	4	4	4	5	5	5
Nordland	9	9	9	9	9	9	9	9	9
Troms	4	4	4	4	4	4	5	5	7
Finnmark	4	4	4	4	4	5	5	6	6
Totalt (total)	109	110	110	112	112	114	120	130	141

Kilde: AS Vinmonopolet

Source: Vinmonopolet

Tabell 2.3

Antall salgssteder for middels sterkt øl fordelt på fylke

Number of establishments licensed to sell medium beer by county

1993-2000

Fylke <i>County</i>	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Østfold	296	285	272	265	256	244	233	224
Akershus	349	331	332	317	310	309	304	285
Oslo	523	506	479	467	472	448	408	395
Hedmark	304	292	280	263	263	242	242	228
Oppland	322	321	309	298	288	267	260	255
Buskerud	275	275	267	255	248	234	212	223
Vestfold	179	173	168	181	172	167	164	150
Telemark	204	199	183	200	190	182	179	190
Aust-Agder	146	139	142	141	136	126	130	128
Vest-Agder	146	148	153	154	149	151	156	152
Rogaland	221	227	227	291	285	285	282	302
Hordaland	500	483	463	465	463	449	439	450
Sogn og Fjordane	159	159	156	175	169	176	156	160
Møre og Romsdal	183	184	184	227	217	221	249	274
Sør-Trøndelag	307	303	277	294	282	270	277	262
Nord-Trøndelag	152	151	148	184	168	168	160	156
Nordland	288	279	280	283	283	275	287	279
Troms	120	117	112	114	108	122	162	190
Finnmark	101	93	92	102	106	112	111	110
Totalt (total)	4 775	4 665	4 524	4 676	4 565	4448	4411	4 413

Note: Enkelte kommuner har unnlatt å gi opplysninger om antall salgssteder for øl, og antallet varierer noe fra år til år. Det vil derfor være en liten og varierende underrapportering i talloppgavene.

Note: Some municipalities have not provided information regarding the number of licenced retails for beer, and this varies from one year to another. Consequently, this will result in a minor variance regarding underrepresentation in the figures provided

Kilde: Statens institutt for rusmiddelforskning

Source: *The National Institute for Alcohol and Drug Research*

Tabell 2.4**Antall salgssteder for middels sterkt øl fordelt på type salgssted og fylke***Number of establishments licensed to sell medium beer by type of establishment and county*

2000

Fylke	Daglig- varebutikk	Kommunalt ølmonopol	Privat ølmonopol	Privat ølutsalg	Andre ordninger	Totalt
<i>County</i>	<i>Grocery shop</i>	<i>Municipal beer monopoly</i>	<i>Private beer monopoly</i>	<i>Private beer outlet</i>	<i>Other types of outlet</i>	<i>Total</i>
Østfold	208	0	0	2	14	224
Akershus	266	0	0	9	10	285
Oslo	392	0	0	3	0	395
Hedmark	213	0	0	0	15	228
Oppland	248	0	0	0	7	255
Buskerud	216	0	0	1	6	223
Vestfold	149	0	0	0	1	150
Telemark	183	1	1	3	2	190
Aust-Agder	128	0	0	0	0	128
Vest-Agder	147	1	0	2	2	152
Rogaland	291	1	0	6	4	302
Hordaland	444	0	3	3	0	450
Sogn og Fjordane	151	1	6	2	0	160
Møre og Romsdal	254	3	8	6	3	274
Sør-Trøndelag	261	0	0	1	0	262
Nord-Trøndelag	155	0	0	0	1	156
Nordland	246	1	5	23	4	279
Troms	182	0	2	5	1	190
Finnmark	106	0	1	3	0	110
Totalt (total)	4 240	8	26	69	70	4 413

Note: Enkelte kommuner har unnlatt å gi opplysninger om antall salgssteder for øl, og antallet varierer noe fra år til år. Det vil derfor være en liten og varierende underrapportering i talloppgavene.

Note: Some municipalities have not provided information regarding the number of licenced retails for beer, and this varies from one year to another. Consequently, this will result in a minor variance regarding underrepresentation in the figures provided

Kilde: Statens institutt for rusmiddelforskning

Source: The National Institute for Alcohol and Drug Research

Tabell 2.5**Prosentvis andel av kommunene med forskjellige typer ordninger for salg av middels sterkt øl**

Percentage of municipalities with different arrangements for sale of medium beer

1991-2000

	Daglig- varebutikk <i>Grocery shop</i>	Kommunalt ølmonopol <i>Municipal beer monopoly</i>	Privat ølmonopol <i>Private beer monopoly</i>	Privat ølutsalg <i>Private beer outlet</i>	Andre ordninger <i>Other types of outlet</i>
1991	71	1	13	..	8
1992	73	1	15	..	8
1993	76	2	15	..	8
1994	78	2	7	13	4
1995	78	2	7	12	2
1996	89	2	6	16	3
1997	89	2	6	15	4
1998	90	3	7	10	8
1999	88	3	7	10	8
2000	94	2	4	8	7

Note: Enkelte kommuner har unnlatt å gi opplysninger om antall salgssteder for øl, og varierer noe fra år til år. Det vil derfor være en liten og antallet varierende underrapportering i talloppgavene

Note: Some municipalities have not provided information regarding the number of licenced retails for beer, and this varies from one year to another. Consequently, this will result in a minor variance regarding underrepresentation in the figures provided

Kilde: Statens institutt for rusmiddelforskning

Source: *The National Institute for Alcohol and Drug Research*

Tabell 2.6**Antall skjenkesteder for alkohol med kommunal bevilling
fordelt på bevillingskombinasjon***Number of establishments with a municipal licence to serve alcohol
by type of licence**1980-2000*

	Brennevin, vin og alt slags øl <i>Spirits, wine and all kinds of beer</i>	Brennevin, vin og mid- dels sterkt øl <i>Spirits, wine and medium beer</i>	Vin og alt slags øl <i>Wine and all types of beer</i>	Vin og middels sterkt øl <i>Wine and medium beer</i>	Alt slags øl <i>All kinds of beer</i>	Middels sterkt øl <i>Medum beer</i>	Totalt <i>Total</i>
1980	474	118	555	692	54	546	2 439
1981	502	130	510	736	59	535	2 472
1982	519	172	517	712	53	478	2 451
1983	547	186	570	795	54	454	2 606
1984	567	196	642	897	75	428	2 805
1985	630	233	771	961	88	436	3 119
1986	684	257	787	1 107	51	371	3 257
1987	736	381	937	1 158	42	392	3 646
1988	783	484	827	1 366	72	282	3 814
1989
1990	1 056	674	1 081	1 386	60	317	4 574
1991	1 099	584	1 276	1 368	46	271	4 644
1992	1 302	576	1 354	1 215	62	184	4 693
1993	1 354	676	1 270	1 254	63	158	4 775
1994	1 517	816	1 282	1 295	69	182	5 161
1995	1 649	863	1 315	1 274	46	161	5 308
1996	2 240	779	1 339	1 085	53	140	5 636
1997	2 676	797	1 347	992	53	105	5 970
1998	2 899	714	1 336	968	55	89	6 061
1999	3 115	810	1 318	895	46	68	6 252
2000	3 497	814	1 166	773	47	57	6 355

Note: Skjenkesteder for kun lettøl, kortids og ambulerende bevillinger (skjenking ved spesielle høve) er ikke tatt med. Statistisk sentralbyrå samlet ikke inn oppgaver over antall skjenkesteder for brennevin, vin og øl i 1989. Statistikken omfatter også skjenkesteder på turist-og høyfjellshoteller, som inntil 1997 hadde statlig bevilling. Enkelte kommuner har unnlatt å gi opplysninger om antall skjenkesteder, og antallet varierer noe fra år til år. Det vil derfor være en liten og varierende underrapportering i talloppgavene.

Note: Places where only light beer is served and licences for serving alcohol on special occasions are not included.

In 1989 Statistics Norway did not collect data on number of establishments with licence to serve alcohol. The figures include numbers of licenced to serve alcohol in tourist-mountain hotel, wich had state licence inntil 1997

Some municipalities have not provided information regarding the number of licenced to serve alcohol, and this varies from one year to another. Consequently, this will result in a minor variance regarding underrepresentation in the figures provided

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Statens institutt for rusmiddelforskning

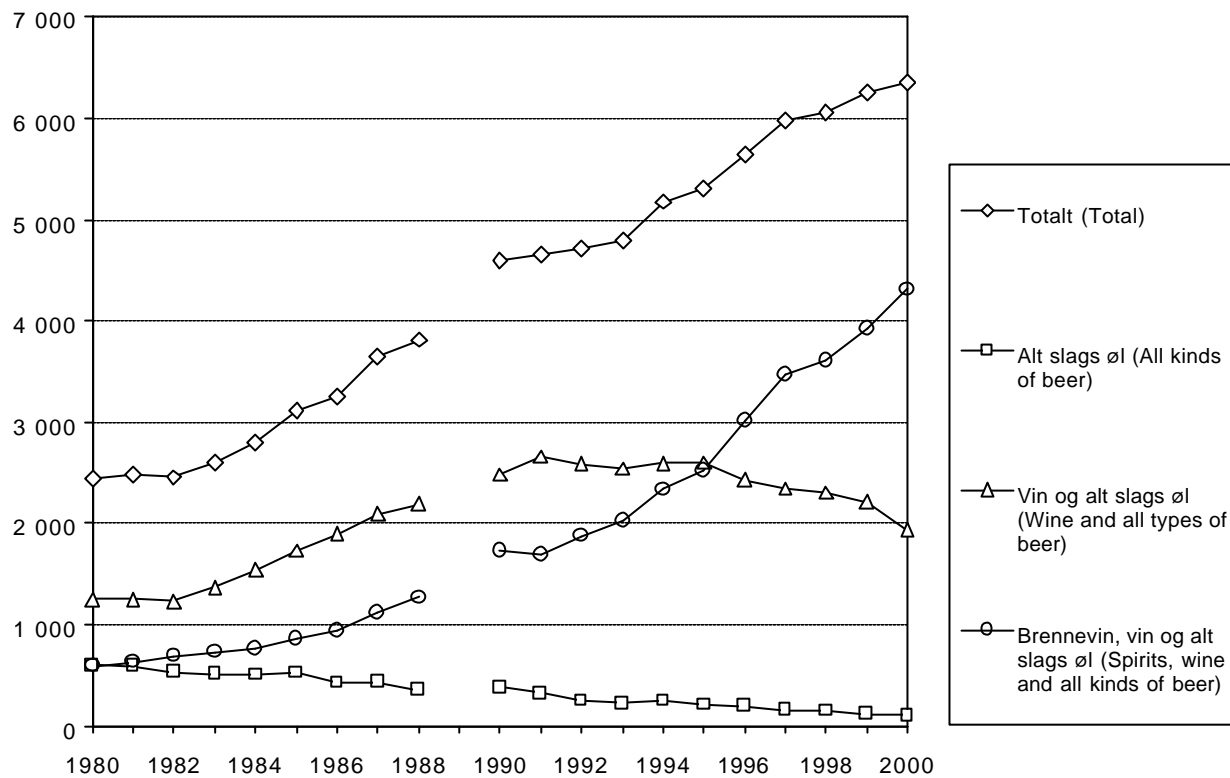
Sources: Statistics Norway and The National Institute for Alcohol and Drug Research

Figur 2.6

Antall skjenkesteder for alkohol

Number of premises licensed to serve alcohol

1980-2000

Kilde (Source) :Statens institutt for rusmiddelforskning
(The National Institute for Alcohol and Drug Research)

Tabell 2.7**Antall skjenkesteder for alkohol med kommunal bevilling
fordelt på bevillingskombinasjon og fylke***Number of establishments licensed to serve alcohol
by type of licence and county*

2000

Fylke	Brennevin, vin og alt slags øl	Brennevin, vin og mid- dels sterkt øl	Vin og alt slags øl	Vin og middels sterkt øl	Alt slags øl	Middels sterkt øl	Totalt
<i>County</i>	<i>Spirits, wine and all kinds of beer</i>	<i>Spirits, wine and medium beer</i>	<i>Wine and all types of beer</i>	<i>Wine and medium beer</i>	<i>All kinds of beer</i>	<i>Medium beer</i>	<i>Total</i>
Østfold	215	20	86	8	6	0	335
Akershus	270	14	108	17	12	1	422
Oslo	800	0	113	0	2	0	915
Hedmark	148	54	31	26	7	3	269
Oppland	174	122	41	94	0	16	447
Buskerud	247	9	57	40	6	5	364
Vestfold	170	42	57	16	3	2	290
Telemark	153	42	23	53	0	4	275
Aust-Agder	34	40	12	77	0	0	164
Vest-Agder	58	21	61	19	0	0	159
Rogaland	44	146	35	144	2	0	371
Hordaland	196	51	190	41	0	3	481
Sogn og Fjordane	67	48	46	40	1	2	204
Møre og Romsdal	76	84	42	103	0	6	311
Sør-Trøndelag	213	14	106	8	4	8	353
Nord-Trøndelag	87	19	20	18	0	2	146
Nordland	296	39	46	41	3	3	428
Troms	165	28	75	14	0	4	286
Finnmark	84	21	17	12	1	0	135
Totalt (total)	3 497	814	1 166	773	47	57	6 355

Note: Statistikken omfatter skjenkesteder med kommunal skjenkebevilling
Enkelte kommuner har unnlatt å gi opplysninger om antall skjenkesteder, og antallet varierer noe
fra år til år. Det vil derfor være en liten og varierende underrapportering i
taloppgavene

*Note: The data include establishments with a municipal licence
Some municipalities have not provided information regarding the number of licenced
to serve alcohol, and this varies from one year to another. Consequently, this will result in a minor
variance regarding underrepresentation in the figures provided*

Kilde: Statens institutt for rusmiddelforskning
Source: *The National Institute for Alcohol and Drug Research.*

Tabell 2.8**Antall salgs- og skjenkesteder for alkohol
per 10 000 innbyggere 18 år og over fordelt på fylke***Number of establishments licensed to sell and serve alcohol per inhabitants
aged 18 years and over by county*

2000

Fylke	Vinmonopol- utsalg	Salgssteder for middels sterkt øl	Skjenke- steder
<i>County</i>	<i>Vinmonopolet sales outlets</i>	<i>Establishments licensed to sell medium beer</i>	<i>Establishments licensed to serve alcohol</i>
Østfold	0,3	11	17
Akershus	0,4	8	12
Oslo	0,5	10	22
Hedmark	0,4	15	18
Oppland	0,3	17	31
Buskerud	0,3	12	20
Vestfold	0,3	9	18
Telemark	0,4	14	22
Aust-Agder	0,3	17	21
Vest-Agder	0,3	13	14
Rogaland	0,3	11	14
Hordaland	0,3	14	15
Sogn og Fjordane	0,5	18	25
Møre og Romsdal	0,3	14	15
Sør-Trøndelag	0,4	13	18
Nord-Trøndelag	0,5	16	15
Nordland	0,5	14	24
Troms	0,4	16	25
Finnmark	1,1	19	24
Totalt (total)	0,4	12	19

Note: Enkelte kommuner har unnlatt å gi opplysninger om antall salgs- og skjenkesteder, og antallet varierer noe fra år til år. Det vil derfor være en liten og varierende underrapportering i talloppgavene.

*Note: Some municipalities have not provided information regarding the number of licenced
retails for beer or to serve alcohol, and this varies from one year to another. Consequently, this will result in
a minor variance regarding underrepresentation in the figures provided*

Kilder: AS Vinmonopolet og Statens institutt for rusmiddelforskning
Sources: *Vinmonopolet* og *The National Institute for Alcohol and Drug Research*

Tabell 2.9**Antall kommuner uten salgs- eller skjenkesteder for alkohol**

Number of municipalities without establishments licensed to sell or serve alcohol

1980-2000

	Totalt antall kommuner <i>Total number of municip.</i>	Uten salgs- steder <i>Without sale</i>	Uten skjenke- steder <i>Without serving</i>	Uten salgs- eller skjenkesteder <i>Without sale or serving</i>
1980	454	213	111	91
1981	454	210	105	86
1982	454	213	108	88
1983	454	209	99	81
1984	454	184	86	66
1985	454	142	71	43
1986	454	123	55	33
1987	454	109	53	27
1988	448	83	51	23
1989
1990	448	53	34	13
1991	448	53	26	11
1992	439	40	26	9
1993	439	26	18	5
1994	435	24	13	3
1995	435	21	12	2
1996	435	6	9	1
1997	435	6	8	1
1998	435	4	11	1
1999	435	4	8	1
2000	435	4	9	1

Note: Tabellen omfatter kommuner som hverken har salgs- eller skjenkesteder med kommunal bevilling

Statistisk sentralbyrå samlet ikke inn oppgaver over antall salgs- og skjenkesteder i 1989

Note: This table shows number of municipalities without licensed to sell or serve alcohol

In 1989 Statistics Norway did not collect data on number of establishments licence to sell or serve alcohol

Kilder: Statens institutt for rusmiddelforskning

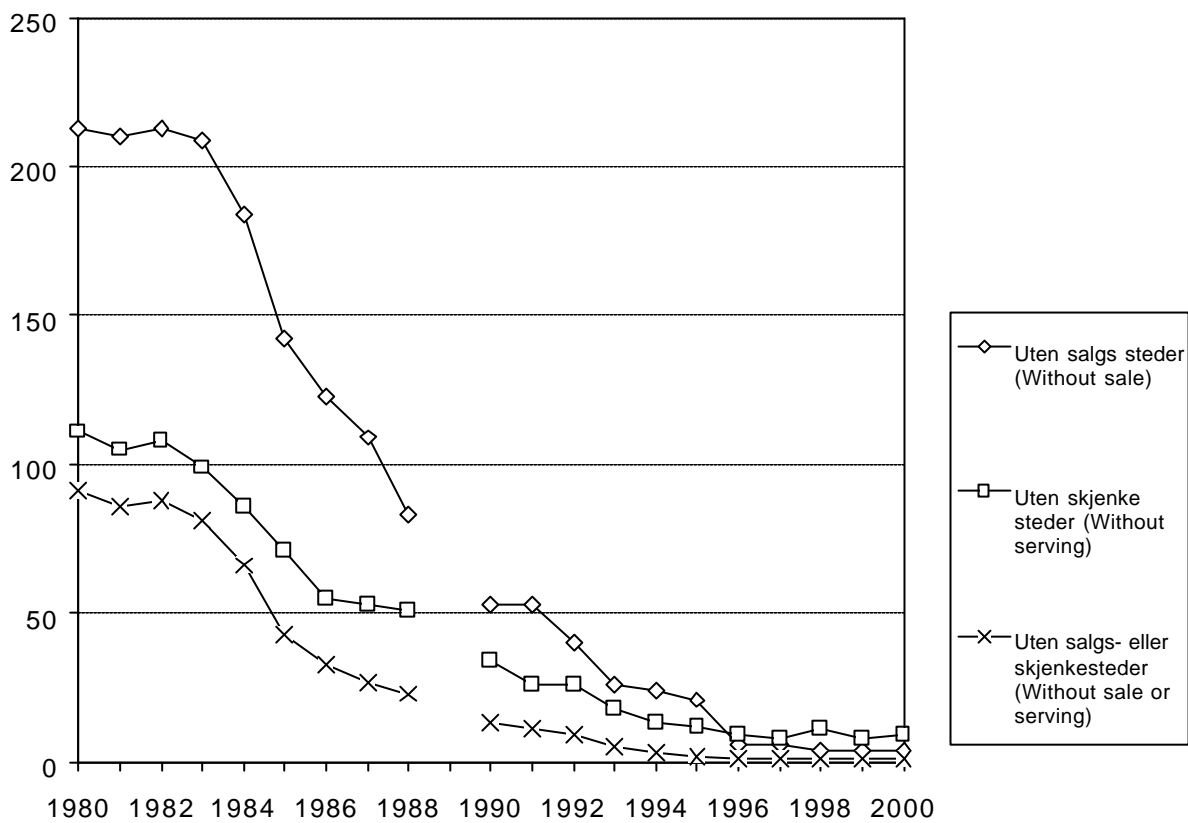
Sources: *The National institute for Alcohol and Drug Research*

Figur 2.9

Antall kommuner uten salgs - eller skjenkesteder for alkohol

Number of municipalities without establishment licensed to sell or serve alcohol

1980 -2000

Kilde (Source): Statens institutt for rusmiddelforskning
(The National Institute for Alcohol and Drug Research)

Tabell 2.10**Prosentvis andel av befolkningen som bor i kommuner uten bevilling for salg eller skjenking av alkohol***Percentage of the population who live in municipalities without establishments licensed to sell or serve alcohol*

1980-2000

	Uten salgs-bevilling <i>Without sale</i>	Uten skjenke-bevilling <i>Without serving</i>	Uten bevilling <i>Without sale or serving</i>
1980	20,7	10,0	8,0
1981	20,5	9,9	7,7
1982	20,7	9,5	7,6
1983	20,1	9,3	7,1
1984	18,4	8,0	5,9
1985	13,2	5,9	2,7
1986	11,0	3,9	2,0
1987	9,7	3,9	1,7
1988	7,5	3,8	0,9
1989
1990	5,4	2,7	0,9
1991	5,1	2,3	0,8
1992	4,6	1,7	0,5
1993	3,1	1,5	0,3
1994	3,0	1,1	0,2
1995	1,9	0,8	0,1
1996	0,6	0,7	0,04
1997	0,6	0,8	0,04
1998	0,3	1,0	0,03
1999	0,3	0,8	0,03
2000	0,2	0,8	0,03

Note: Tabellen omfatter kommuner som hverken har salgs eller skjenkesteder med kommunal bevilling
 Statistisk sentralbyrå samlet ikke inn oppgaver over antall salgs og skjenkesteder i 1989

*Note: This Table shows municipalities without establishments licensed to sell or serve alcohol
 In 1989 Statistics Norway did not collect data on number of establishments licence to sell or serve alcohol*

Kilder: Statens institutt for rusmiddelforskning

Sources: *The National institute for Alcohol and Drug Reseach*

Tabell 2.11**Antall passasjerskip med statlig skjenkebevilling
fordelt på fylke**

*Number of passenger ships with a state licence to serve alcohol
by county*

1995-2000

Fylke	1995	1996	1997	1998	1999	2000
<i>County</i>						
Østfold	6	7	10	9	1	1
Oslo og Akershus	72	83	95	8	5	4
Hedmark	0	0	0	0	0	0
Oppland	0	0	0	0	0	0
Buskerud	4	4	5	1	1	1
Vestfold	15	20	16	4	2	2
Telemark	7	10	11	2	3	3
Aust-Agder	15	10	13	4	4	0
Vest-Agder	10	10	11	4	5	5
Rogaland	32	33	33	11	11	11
Hordaland	45	40	51	21	22	23
Sogn og Fjordane	16	19	19	13	13	12
Møre og Romsdal	7	7	9	0	0	0
Sør-Trøndelag	15	18	15	9	9	7
Nord-Trøndelag	4	4	3	0	0	0
Nordland	40	40	39	25	24	16
Troms	12	16	16	10	10	10
Finnmark	5	5	8	0	0	0
Totalt (total)	305	326	355	121	110	95

Note: Ved en lovendring i 1997 som trådte i kraft i 1998 ble adgangen til å gi bevilling til passasjerskip, bortsett fra skip som er kollektive transportmidler og cruiseskip på turer av flere dagers varighet, overført til kommunene.

Note: Due to an amendment of the Alcohol act in 1997 which became in force in 1998, the permission to grant licences to passenger ships was transferred to the municipalities. The permission excluded passenger ships used for public transportation and cruise ships offering longer trips

Kilde: Statens institutt for rusmiddelforskning

Source: *The National institute for Alcohol and Drug Research*

Tabell 2.12**Antall befalsmesser med statlig skjenkebevilling****fordelt på fylke**

*Number of military establishments with a state licence to serve alcohol
by county*

1995-2000

Fylke	1995	1996	1997	1998	1999	2000
<i>County</i>						
Østfold	5	5	5	4	4	4
Akershus	13	12	12	6	7	6
Oslo	7	7	8	8	8	7
Hedmark	5	6	6	6	7	7
Oppland	3	3	3	3	3	3
Buskerud	5	6	6	5	5	5
Vestfold	8	8	8	8	8	7
Telemark	1	1	1	0	0	0
Aust-Agder	1	1	1	1	1	1
Vest-Agder	9	9	9	5	5	5
Rogaland	5	5	5	5	5	5
Hordaland	84	80	77	77	78	70
Sogn og Fjordane	1	1	1	1	1	1
Møre og Romsdal	1	1	1	2	1	1
Sør-Trøndelag	7	7	7	6	6	6
Nord-Trøndelag	3	3	3	3	3	3
Nordland	22	26	27	24	24	24
Troms	15	15	14	11	11	11
Finnmark	7	7	8	7	7	7
Totalt (total)	202	203	202	182	184	173

Kilde: Forsvarets overkommando

Source: *Headquarters Defence Command Norway*

Tabell 2.13**Antall engros - og tilvirkningsbevillinger fordelt på alkoholtype**

Number of wholesale and production licences by type of alcohol

1996-2000

	1996		1997		1998		1999		2000	
	Engros (Wholesale)	Tilvirkning (Production licence)	Engros (Wholesale)	Tilvirkning (Production licence)	Engros (Wholesale)	Tilvirkning (Production licence)	Engros (Wholesale)	Tilvirkning (Production licence)	Engros (Wholesale)	Tilvirkning (Production licence)
Øl	91	16	111	13	67	13	49	12	40	12
Øl og vin	2	2	6	4	3	4	3	5	3	3
Vin	5	5	5	5	4	4	5	5	6	6
Vin og brennevin	3	0	3	1	6	1	9	1	12	1
Øl, vin og brennevin	76	1	72	0	114	0	112	0	112	0
Total	177	24	197	23	194	22	178	23	173	22

Note: Tabellen viser til bevilingshavere som har lov til å drive tilvirkning og de som kan drive engrossalg av alkoholholdige drikker. I en tilvirkningsbevilling ligger også rett til engrossalg, dermed vil disse bevillingene også være registrert under engrosbevillingshavernes rettigheter.

Note: The table refers to licenced dealers permitted to produce and engage in wholesale of products containing alcohol. Included in the production licence is the permission to wholesale of these products. The licenses will therefore also be registered as a part of the wholesale owner's rights

Kilde: Rusmiddeldirektoratet

Source: *The Norwegian Directorate for the Prevention of Alcohol and Drug Problems*

Kapittel 3 – Økonomi og alkohol

Prisindekser

For å måle hvordan prisene for alkoholholdige drikker utvikler seg over tid, har Statistisk sentralbyrå og AS Vinmonopolet beregnet indekser som er basert på utsalgsprisene på alkohol. Indeksseriene som er presentert i tabell 3.1, er basert på disse indeksene, men de er deflatert med konsumprisindeksen. Derved framkommer realprisindekser som viser hvordan prisene på de forskjellige alkoholholdige drikkene har variert i forhold til prisene på varer og tjenester generelt. Tabellen viser at fra 1979 har realprisene på alle drikker vist en økning, sterkest økning for øl og svakest for brennevin.

I tillegg til realprisindeksene er det beregnet indekser for forholdet mellom prisene på de forskjellige alkoholtypene og gjennomsnittlig lønn per normalårsverk for lønnstagere. Disse er gjengitt i tabell 3.2, og de er ment å skulle gi et uttrykk for hvordan alkoholprisene har utviklet seg i forhold til folks kjøpekraft. Fordi lønningene har økt noe sterkere enn prisene, er alkohol blitt "billigere" målt i arbeidstid, mest utpreget for alkoholholdige drikker mellom 15 og 22 volumprosent alkohol (sterkvin) på grunn av en betydelig avgiftsnedsettelse fra 2000, jfr tabell 3.5.

Forbrukernes utgifter til alkohol

Statistikk om forbrukernes utgifter til alkohol er presentert i tabellene 3.3 og 3.4. Fra 1988 til 2000 er utgiftene steget fra 14 til 22 milliarder kroner, noe som tilsvarer i overkant av 6000 kroner per innbygger 18 år og over. I *Rusmidler i Norge 1996* er det gitt en nærmere beskrivelse av hvordan tallene er beregnet.

Avgifter til statskassen

Høye priser på alkoholholdige drikker er et sentralt virkemiddel når det gjelder å begrense konsumet av alkohol. Alkohol er derfor pålagt betydelige avgifter til statskassen. Tabell 3.5 og 3.6 viser hvordan avgiftene på alkoholholdige drikker har blitt beregnet.

Brennevin og vin (over 7 volumprosent alkohol) ble inntil 1994 ilagt både en grunnavgift fastsatt som et bestemt beløp per volumprosent alkohol per vareliter, foruten en verdiavgift beregnet som en viss prosent av utsalgsprisen. Fra 1995 ble verdiavgiften opphevet, og grunnavgiften i stedet forhøyet tilsvarende.

For øl hadde man inntil 1994 fire ulike avgiftsklasser på grunnlag av alkoholstyrken, men fra og med 1995 skjedde en ytterligere oppsplitting slik at man nå har syv avgiftsklasser (se tabell 3.6). Det høyeste tillatte alkoholinhold for øl var inntil 1. juli 1999 7 volumprosent. Nå finnes ingen øvre grense. Fra og med 1. januar 1991 ble vin og fra 1. juli 1993 også brennevin inntil 7 volumprosent avgiftsbelagt likt med øl. Fra 2000 er avgiftene for svakvin og sterkvin de samme. Dessuten inngår en miljøavgift på emballasje, og en spesiell tilleggsavgift for engangsemballasje i prisene på alkohol, foruten den ordinære merverdiavgift som også andre varer er pålagt.

Tabell 3.7 viser statens inntekter av disse ulike avgiftene. I perioden 1980 til 1997 har statens inntekter av alkoholomsetningen økt fra i overkant av 3,7 milliarder til over 11 milliarder. Tallene bygger på opplysningene over innbetalte avgifter i statsregnskapet, i motsetning til i tidligere utgaver av dette heftet hvor inntekten ble beregnet på grunnlag av omsetningstallene (se *Rusmidler i Norge 1996*). Statsregnskapet gir imidlertid ikke opplysninger om inntekten fra merverdiavgiften på alkohol, og denne er beregnet på grunnlag av forbrukernes utgifter til alkohol.

Inntil 1988 fikk staten også avgiftene ved kommunale salgs- og skjenkebevillinger, men dette går nå til kommunene, og fremgår av tabell 3.8. Vinmonopolet er imidlertid ikke pålagt kommunale avgifter, og betaler i stedet en vinmonopolavgift direkte til staten, som er inkludert i tabell 3.7.

Ytterligere opplysninger

I *Rusmidler i Norge 1995* finnes tallopgaver om realprisindekser, statens inntekter og forbrukernes utgifter mv tilbake til 1960- og 1970-årene.

Tab. 3.1

Realprisindekser for brennevin, sterkvin, svakvin og øl

Real price indices for spirits, fortified wines, table wines and beer

1960-1979

	Brennevin	Sterkvin	Svakvin	Øl
	<i>Spirits</i>	<i>Fortified wines</i>	<i>Table wines</i>	<i>Beer</i>
1960	100,3	130,7	116,0	102,5
1961	98,2	127,5	113,5	101,2
1962	100,6	124,4	108,1	106,4
1963	101,1	121,8	105,7	104,8
1964	102,7	115,8	101,1	103,5
1965	100,8	111,5	97,2	104,4
1966	100,8	108,2	95,0	106,7
1967	99,3	104,1	91,4	107,6
1968	96,1	101,2	91,9	108,1
1969	100,0	98,0	91,3	111,6
1970	97,2	96,4	90,1	108,9
1971	98,7	102,1	88,6	106,5
1972	96,5	96,3	99,3	102,8
1973	97,0	95,7	98,9	100,5
1974	93,1	100,9	95,3	97,9
1975	96,8	98,3	101,5	102,6
1976	98,3	100,0	106,4	103,8
1977	100,6	100,7	104,2	104,3
1978	104,4	101,1	101,7	103,8
1979	100,0	100,0	100,0	100,0

Note: Realprisindeksene viser hvordan prisene for de ulike drikkesortene har utviklet seg i forhold til det generelle konsumprisnivået.

Prisnivået i 1979 er satt lik 100. Lettvinn (under 2,5 prosent alkohol) er ikke inkludert.

Note: Real price indices show how prices for different types of alcoholic drink have changed in relation to the consumer price index.

The level of prices is set at 100 in 1979. Low alcohol wine (less than 2.5% alcohol) is not included.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og AS Vinmonopolet

Sources: Statistics Norway and Vinmonopolet

Tabell 3.2

**Indekser for forholdet mellom
nominelle prisindekser for ulike drikkesorter
og indeks for lønn**

*Indices for the relationship between
nominal price indices for different types of alcoholic drink
and the index for salary*

1979 -2000

	Brennevin <i>Spirits</i>	Sterkvin <i>Fortified wines</i>	Svakvin <i>Table wines</i>	Øl <i>Beer</i>
1979	104,5	100,4	98,5	88,7
1980	98,1	95,7	93,3	84,2
1981	110,7	111,6	107,7	93,9
1982	112,7	112,4	111,5	97,3
1983	114,4	112,2	113,6	100,6
1984	106,7	106,6	106,5	103,7
1985	99,8	103,0	103,0	102,3
1986	99,3	99,2	101,8	101,4
1987	100,0	100,1	101,2	101,5
1988	102,4	102,8	97,8	103,2
1989	105,8	101,4	101,2	103,1
1990	108,5	101,4	105,5	104,5
1991	112,3	106,7	105,0	105,9
1992	115,1	113,7	105,9	109,1
1993	110,2	112,8	107,7	109,0
1994	99,5	107,0	105,1	108,6
1995	99,1	102,2	101,8	107,0
1996	97,5	100,4	98,5	103,4
1997	99,4	100,0	99,3	101,4
1998	100,0	100,0	100,0	100,0
1999	94,4	95,2	97,6	97,2
2000	93,4	69,0	94,6	97,6

Note: Indeksene viser hvordan prisene for de ulike drikkesortene har utviklet seg i forhold til det gjennomsnittlige lønnsnivået. Jo høyere indekstallene er jo større del av lønnen må man benytte - eller sagt på en annen måte, jo lengre må man arbeide - for å kunne kjøpe en bestemt mengde av de ulike drikkesortene. Det er imidlertid her ikke tatt hensyn til endringer i skatteregler, gjeldsbyrde, rentenivå o.l. som har betydning for folks disponible inntekter.

Note: The indices show how prices for different types of alcoholic drink have changed in relation to the average wage level. The higher the level of the index, the more salary one must use - or to put it a different way, the longer one must work - in order to be able to buy a certain amount of the different types of alcoholic drink. No account is taken of changes in factors such as taxation, debt, interest levels etc. which affect disposable income.

Kilde: Statistisk sentralbyrå
Source: Statistics Norway

Tabell 3.3

Forbrukernes utgifter til brennevin, vin og øl.

Totale utgifter i millioner kroner og alkoholutfiftenes andel av konsum i husholdninger (prosent)

Consumers' expenditure on spirits, wine and beer.

Total expenditure in millions of Norwegian kroner and expenditure on alcohol as a percentage of household consumption

1988-2000

	Totale utgifter (millioner kroner)				Prosentandel av konsum i husholdninger
	<i>Total expenditure (millions of NOK)</i>				
	Brennevin	Vin	Øl	I alt	<i>Percentage of household consumption</i>
	<i>Spirits</i>	<i>Wine</i>	<i>Beer</i>	<i>Total</i>	<i>consumption</i>
1988	3 684	2 858	7 590	14 132	4,6
1989	3 665	3 062	7 896	14 623	4,6
1990	3 888	3 175	8 442	15 504	4,6
1991	3 843	3 270	9 315	16 429	4,6
1992	3 619	3 305	9 457	16 380	4,4
1993	3 513	3 549	9 463	16 525	4,2
1994	3 484	3 680	10 070	17 233	4,2
1995	3 629	4 029	10 161	17 819	4,1
1996	3 772	4 356	10 601	18 729	4,0
1997	4 193	5 106	10 952	20 251	4,1
1998	4 364	5 804	11 196	21 364	4,1
1999	4 218	6 366	11 047	21 631	3,9
2000	4 235	6 934	11 321	22 490	3,9

Noter: Tabellen angir de nominelle utgiftene.

Nedgangen i kjøpekraft som følge av inflasjon og andre faktorer er ikke tatt hensyn til.

Notes: The table shows nominal expenditure.

Reduction in purchasing power due to inflation and other factors is not taken into account.

Kilder: AS Vinmonopolet og Statistisk sentralbyrå

Sources: Vinmonopolet and Statistics Norway

Tabell 3.4

Forbrukernes utgifter til brennevin, vin og øl per innbygger 18 år og over i kroner

*Consumers' expenditure on spirits, wine and beer
per inhabitant aged 18 years and over
in Norwegian kroner*

1988-2000

Forbrukernes utgifter				
per innbygger 18 år og over (kroner)				
<i>Consumer's expenditure</i>				
<i>per inhabitant aged 18 and over (NOK)</i>				
	Brennevin	Vin	Øl	I alt
	<i>Spirits</i>	<i>Wine</i>	<i>Beer</i>	<i>Total</i>
1988	1 152	893	2 373	4 418
1989	1 136	949	2 448	4 533
1990	1 198	979	2 602	4 779
1991	1 177	1 002	2 854	5 033
1992	1 101	1 005	2 877	4 983
1993	1 061	1 072	2 859	4 992
1994	1 047	1 105	3 025	5 177
1995	1 085	1 204	3 037	5 327
1996	1 124	1 298	3 158	5 579
1997	1 244	1 515	3 250	6 008
1998	1 295	1 722	3 322	6 339
1999	1 238	1 868	3 242	6 349
2000	1 236	2 023	3 303	6 561

Noter: Tabellen angir de nominelle utgiftene.

Nedgangen i kjøpekraft som følge av inflasjon og andre faktorer er ikke tatt hensyn til.

Notes: The table shows nominal expenditure.

Reduction in purchasing power due to inflation and other factors is not taken into account.

Kilde: Statens institutt for rusmiddelforskning

Source: the National Institute for Alcohol and Drug Research

Tabell 3.5

Avgift på brennevin og vin.

Grunnavgift i øre per volumprosent alkohol per vareliter og verdiavgift i prosent av utsalgspris eksklusiv merverdiavgift

Excise duty on spirits and wine.

Basic duty in Norwegian øre (100 øre = 1 krone) per percent alcohol by volume per litre and value duty as a percentage of retail price excluding value added tax

1982-2001

	Grunnavgift i øre			Verdiavgift i %		
	Basic duty in øre			Value duty in %		
	Drikk med alkoholstyrke:			Drikk med alkoholstyrke:		
	Drinks with an alcoholic strength of:			Drinks with an alcoholic strength of:		
	>22 vol%	15-22 vol%	>7-<15 vol%	>22 vol%	15-22 vol%	>7-<15 vol%
1982	47	47	47	72	57	30
1983	52	52	52	72	57	30
1984	53	53	53	72	57	30
1985	53	53	53	72	57	30
1986	58,4	58,4	58,4	72	57	30
1987	68,2	68,2	68,2	72	57	30
1988	77,8	77,8	77,8	72	57	30
1989	84	80,9	80,9	72	57	30
1990	94,1	90,6	88,2	72	57	30
1991	117,5	113,5	111	70	55	31
1992	242	142	142	55	55	31
1993	445	395	160	25	25	25
1994	459	435	195	19	19	19
1995	603	595	313
1996	615	607	319
1997	652	644	338
1998	703	695	365
1999	690	682	358
2000	704	365	365
2001	597	365	365

Note: Drikk med alkoholstyrke over 0,7 til og med 7 volumprosent alkohol, avgiftsbelegges etter satsene som gjelder for øl med tilsvarende alkoholstyrke. Sterkvin er fra 1.1.2000 avgiftsmessig likestilt ved svakvin. Fra 1995 ble verdiavgiften opphevet, og grunnavgiften i stedet forhøyet tilsvarende.

Note: Duty on drinks with an alcoholic strength of over 0.7 and up to 7 % by volume is the same as for beer of the same alcoholic strength.

From 1.1.2000 fortified wines is the same as for table wines

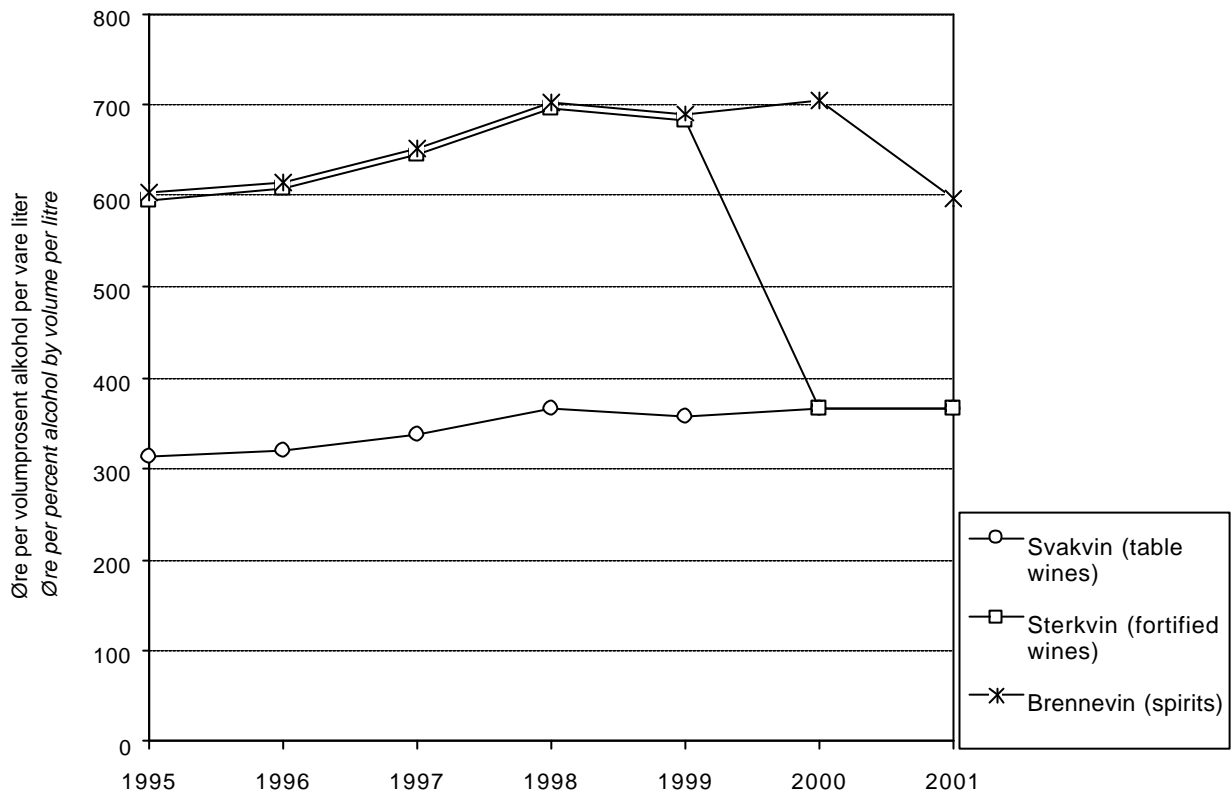
Value duty was rescinded from 1995 and basic duty was raised accordingly

Kilde: Toll- og avgiftsdirektoratet

Source: Directorate of Customs and Excise

Figur 3.5
Grunnavgift på brennevin og vin
Basic duty on spirits and wine

1995-2001

Kilde (Source) : Toll - og avgiftsdirektorat
Directorate of Customs and Excise

Tabell 3.6**Avgift på øl i kroner per liter****og klasseinndeling for øl før og etter 1.1.1995**

*Excise duty on beer in Norwegian kroner per litre
and classification of beer before and after 1.1.1995*

1975-2001

	Øl klasse: Beer class:			
	0	1	2	3
1975	0,40	0,50	1,95	2,80
1980	0,40	0,80	3,20	4,50
1981	0,50	1,00	4,25	6,05
1982	0,60	1,15	4,90	6,95
1983	0,65	1,25	5,40	8,00
1984	0,65	1,25	6,15	9,70
1985	0,65	1,25	6,55	10,35
1986	0,65	1,30	7,00	11,20
1987	0,69	1,42	7,89	12,67
1988	0,72	1,49	8,45	13,57
1989	0,72	1,52	8,79	14,38
1990	0,83	1,58	9,49	16,39
1991	0,86	1,64	10,44	18,05
1992	1,00	1,75	11,45	19,80
1993	1,02	1,85	12,10	20,90
1994	1,06	1,93	12,62	21,80

	Øl klasse: Beer class:						
	a	b	c	d	e	f	g
1995	1,08	1,96	7,36	12,76	18,16	23,56	24,64
1996	1,10	2,00	7,51	13,02	18,52	24,03	25,13
1997	1,17	2,12	7,97	13,82	19,64	25,49	26,66
1998	1,50	2,38	8,96	15,54	22,09	28,67	29,99
1999	1,68	2,58	9,68	16,08	24,74	32,11	33,59
2000	1,58	2,51	9,45	16,37			
2001	1,58	2,51	9,45	16,37			

Alkoholstyrke (volumprosent)	Klasseinndeling før 1995	Klasseinndeling fra 1.1.1995	Beskrivende navn
Alcoholic strength (per cent by vol)	Classification before 1995	Classification from 1.1.1995	Descriptive name
<= 0,7	0	a	Alkoholfritt øl (<i>alcohol-free beer</i>)
> 0,7 - 2,75	1	b	Lettøl (<i>light beer</i>)
> 2,75 - 3,75	2	c	Middels sterkt øl (<i>medium beer</i>)
> 3,75 - 4,75	2	d	Middels sterkt øl (<i>medium beer</i>)
> 4,75 - 5,75	3	e	Sterkøl (<i>strong beer</i>)
> 5,75 - 6,75	3	f	Sterkøl (<i>strong beer</i>)
> 6,75 - 7,0	3	g	Sterkøl (<i>strong beer</i>)

Note: Fra 1.1. 2000 regnes avgiften per volumprosent og liter, som for svakvin

Note: From 1.1.2000 the excise duty is estimated per volume percent and per litre, like table wines

Kilde: Toll- og avgiftsdirektoratet

Source: The Directorate of Customs and Excise

Tabell 3.7**Statens inntekter på omsetningen av alkohol i millioner kroner***Government revenue from the sale of alcohol in millions of Norwegian kroner**1980-2000*

	Alkohol- avgifter	Emballasje- avgifter	Merverdi- avgift	AS Vin- monopolet	Avgifter av salgs- og skjenke- bevillinger	Totalt
	<i>Taxes on alcohol</i>	<i>Duty on disposable packing materials</i>	<i>Value added tax</i>	<i>Vin- monopolet</i>	<i>Excise from licences to sell and serve alcohol</i>	<i>Total</i>
1980	2 618	-	1 160	30	7	3 815
1981	3 193	-	1 294	30	7	4 524
1982	2 817	-	1 355	30	8	4 211
1983	3 301	-	1 545	-	9	4 855
1984	3 614	-	1 688	60	11	5 373
1985	4 016	-	1 889	30	12	5 947
1986	4 226	-	2 122	30	13	6 391
1987	5 035	-	2 397	50	14	7 497
1988	5 116	-	2 548	70	17	7 751
1989	5 224	68	2 637	70	2	8 000
1990	5 580	70	2 796	106	1	8 553
1991	5 681	54	2 963	118	2	8 818
1992	5 822	63	2 954	122	2	8 963
1993	5 590	59	3 090	126	1	8 866
1994	5 876	190	3 223	213	1	9 502
1995	6 028	165	3 332	326	0	9 851
1996	6 539	194	3 502	154	0	10 390
1997	7 106	245	3 787	53	1	11 097
1998	7 433	232	4 135	22	1	11 823
1999	8 251	356	4 045	27	1	12 680
2000	8 493	177	4 205	41	1	12 917

Note: Emballasjeavgift innført fra 1989

Kilder: St. meld. nr. 3. Statsregnskap og Statens institutt for rusmiddelforskning

Sources: Report to the Storting no. 3. National Accounts and The National Institute for Alcohol and Drug Research

Tabell 3.8

Kommunenes inntekter

fra avgifter av salgs- og skjenkebevillinger i millioner kroner

Municipal revenue

from licence fees for licences to sell and serve alcohol

in millions of Norwegian kroner

1989-2000

	Kommunenes inntekter <i>Municipal revenue</i>
1989	15,0
1990	30,3
1991	35,1
1992	39,3
1993	42,2
1994	43,4
1995	48,0
1996	51,1
1997	56,7
1998	58,0
1999	61,7
2000	60,7

Note: Enkelte kommuner har unnlatt å gi opplysninger om de kommunal inntekter, og antallet varierer noe fra år til år. Det vil derfor være en liten og varierende underrapportering i tallopgavene

Note: Some municipalities have not provided information regarding municipal revenue and this will varies from year to another. Consequently, this will result in a minor variance regarding misrepresentation in the figures provided

Kilde: Statens institutt for rusmiddelforskning

Source: *The National Institute for Alcohol and Drug Research*

Kapittel 4 – Dødsfall som skyldes bruk av alkohol

Dette kapitlet omhandler dødsfall som skyldes bruk av alkohol, basert på Statistisk sentralbyrås statistikk over dødsårsaker. Felles for disse tabellene er at opplysningene er basert på legenes diagnoser, og disse kan i en del tilfeller være usikre. Tabellene gir heller ikke noe fullstendig bilde av alle dødsfall som skyldes bruk av alkohol. Ved drap, selvmord og dødsfall ved ulykker vil påvirkning av alkohol kunne være den utløsende faktor, men uten at dødsfallet rubriseres som dødsfall som skyldes bruk av alkohol (jfr kommentarene til kapittel 7).

Tabell 4.1 gir opplysninger om dødsfall hvor alkohol og alkoholskader ansees som underliggende årsak - det man også kan betegne som hovedårsak. I de tre årene som omfattes av tabellen har slike dødsfall vist en svakt nedadgående tendens. Tabell 4.2 viser at slike dødsfall er omtrent fire ganger så utbredt blant menn som blant kvinner, og at hovedtyngden av slike dødsfall skjer etter fylte 45 år.

Tabell 4.4 viser dødelighet som følge av levercirrose fra 1971. Tallene viser at slike dødsfall økte gradvis frem til rundt midten av 1980-årene, men har senere avtatt. De siste tre årene ligger de lavere enn noen gang tidligere i perioden. Som det fremgår av tabell 4.4 er forskjellen i dødelighet pga levercirrose mellom menn og kvinner mindre enn for dødsfall som skyldes alkohol generelt.

Tabell 4.1**Antall dødsfall som skyldes alkohol fordelt på diagnose og kjønn
(underliggende årsak)***Number of deaths caused by alcohol by diagnosis and gender
(underlying cause of death)*

1996 -1998					
ICD 10	Underliggende dødsårsak <i>Underlying cause of death</i>	Kjønn Sex	1996	1997	1998
	Alkohol i alt	m (m)	356	348	323
	<i>Total deaths from alcohol</i>	k (f)	86	87	85
F100	Psykisk lidelse og atferdsforstyrrelse av alkohol, akutt intoksikasjon <i>Alcohol-related psychosis</i>	m (m)	16	27	12
		k (f)	7	3	2
F 102	Psykisk lidelse og atferdsforstyrrelse av alkohol, avhengighetssyndrom <i>Alcohol-related psychosis</i>	m (m)	148	141	126
		k (f)	33	24	23
F 104	Psykisk lidelse og atferdsforstyrrelse av alkohol, absitnenstilstand med delirum <i>Alcohol-related psychosis</i>	m (m)	3	4	4
		k (f)	0	0	0
F 107	Psykisk lidelse og atferdsforstyrrelse av alkohol, residual tilstand <i>Alcohol-related psychosis</i>	m(m)	5	4	6
		k(f)	2	2	3
G 312	Degenerasjon av sentral - av sentralnervesystemet som skyldes alkohol	m (m)	4	8	5
		k (f)	3	1	0
I 426	Alkoholisk kardiomyopati <i>Alcoholic cardiomyopathy</i>	m (m)	11	10	9
		k (f)	0	1	2
K 292	Alkoholisk gastritt <i>Alcoholic gastritis</i>	m (m)	1	1	2
		k (f)	0	0	0
K 700	Alkoholisk fettlever <i>Alcoholic liver disease</i>	m (m)	36	43	24
		k (f)	5	13	13
K 701	Alkoholisk hepatitt	m (m)	13	9	12
		k (f)	2	2	4
k 702	Alkoholisk fibrose og sklerose i lever	m (m)	1	0	0
		k (f)	0	0	0
K 703	Alkoholisk cirrhose i lever <i>Alcoholic poisoning</i>	m (m)	87	74	83
		k (f)	24	27	31
K 704	Alkoholisk leversvikt <i>Alcoholic liver disease</i>	m (m)	7	7	13
		k (f)	2	8	4
K 709	Uspesifisert alkoholisk leversykdom <i>Alcoholic liverdisease</i>	m (m)	6	4	5
		k (f)	1	2	0
K 860	Alkoholutløst kronisk pankreatitt	m (m)	4	6	3
		k (f)	1	1	0
X 45	Forgiftning av alkohol <i>Alcoholic poisoning</i>	m (m)	12	7	18
		k (f)	6	3	2
X 65	Selv mord med alkohol	m (m)	2	3	1
		k (f)	0	0	1

Note: Dødsårsaksstatistikken er fra 1996 klassifisert og kodet etter ICD 10. Revisjon av Verdens helseorganisasjons internasjonale sykdomsklassifikasjon (ICD), International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, Tenth Revision.

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Dødsårsaker
Source: Statistics Norway. Causes of death

Tabell 4.2**Antall dødsfall som skyldes alkohol fordelt på alder og kjønn
(underliggende årsak)***Number of deaths caused by alcohol by age and gender
(underlying cause of death)*

Alder Age	1996			1997			1998		
	Menn Men	Kvinner Women	Totalt Total	Menn Men	Kvinner Women	Totalt Total	Menn Men	Kvinner Women	Totalt Total
15-19	1	1	2	0	0	0	1	0	1
20-24	0	1	1	1	0	1	2	0	2
25-29	1	0	1	3	0	3	2	0	2
30-34	2	2	4	2	0	2	0	1	1
35-39	13	2	15	4	3	7	12	4	16
40-44	29	4	33	35	3	38	16	11	27
45-49	48	9	57	47	13	60	35	12	47
50-54	40	10	50	62	13	75	58	18	76
55-59	45	13	58	49	16	65	47	6	53
60-64	43	14	57	36	9	45	50	12	62
65-69	51	15	66	36	17	53	41	7	48
70-74	46	6	52	39	2	41	27	6	33
75-79	21	7	28	16	7	23	19	7	26
80-84	9	2	11	14	4	18	8	1	9
85-89	6	0	6	3	0	3	3	0	3
90+	1	0	1	1	0	1	2	0	2
Totalt	356	86	442	348	87	435	323	85	408

Note: Inkluderer diagnoser kodet etter 10 Revisjon av Verdens helseorganisasjons internasjonale sykdomsklassifikasjon (ICD). Jfr tab. 4.1

Note: International Statistical Classification of Deases and Related health Problems Tenth Revision

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Dødsårsaker
Source: Statistics Norway. Causes of death

Tabell 4.3

Antall dødsfall som skyldes alkohol fordelt på alder og kjønn (totalt antall dødsfall over en tiårs periode, 1988-1998)

*Number of deaths caused by alcohol by age and gender
(total number of deaths over ten years, 1988-1998)*

Alder	Menn	Kvinner	Total
Age	Men	Women	Total
15-19	7	3	10
20-24	12	3	15
25-29	43	8	51
30-34	78	23	101
35-39	203	49	252
40-44	387	94	481
45-49	490	121	611
50-54	490	148	638
55-59	493	121	614
60-64	518	142	660
65-69	532	138	670
70-74	393	87	480
75-79	238	50	288
80-84	120	24	144
85-89	62	13	75
90+	7	2	9
Totalt	4073	1026	5099

Note: Inkluderer diagnoser kodet etter 10 Revisjon av Verdens helseorganisasjons internasjonale sykdomsklassifikasjon (ICD). Jfr tab. 4.1

Note: International Statistical Classification of Diseases and Related health Problems Tenth Revision

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Dødsårsaker
Source: Statistics Norway. Causes of death

Tabell 4.4

Antall dødsfall som skyldes levercirrhose totalt og per 100 000 innbyggere fordelt på kjønn

*Number of deaths caused by cirrhosis of the liver
in total and per 100,000 inhabitants by gender*

1971-1998

	Levercirrhose, antall dødsfall			Levercirrhose, dødsfall per 100 000 innbyggere	
	Menn <i>Men</i>	Kvinner <i>Women</i>	Total <i>Total</i>	Menn <i>Men</i>	Kvinner <i>Women</i>
1971	96	61	157	5,0	3,1
1972	103	78	181	5,3	3,9
1973	104	53	157	5,3	2,7
1974	108	55	163	5,5	2,7
1975	126	73	199	6,3	3,6
1976	136	83	219	6,8	4,1
1977	97	73	170	4,8	3,6
1978	132	73	205	6,6	3,6
1979	132	80	212	6,5	3,9
1980	162	86	248	8,0	4,2
1981	140	65	205	6,9	3,1
1982	132	59	191	6,5	2,8
1983	155	85	240	7,6	4,1
1984	153	99	252	7,5	4,7
1985	200	95	295	9,7	4,5
1986	163	74	237	7,9	3,5
1987	203	115	318	9,8	5,4
1988	184	96	280	8,8	4,5
1989	176	76	252	8,4	3,6
1990	160	80	240	7,6	3,7
1991	118	73	191	5,6	3,4
1992	127	78	205	6,0	3,6
1993	136	70	206	6,4	3,2
1994	126	91	217	5,9	4,2
1995	130	74	204	6,1	3,4
1996	155	35	190	7,2	1,6
1997	144	53	197	6,6	2,4
1998	139	52	191	6,4	2,3

Note: Tallene for levercirrhose omfatter alle tilfeller av levercirrhose, både alkoholisk levercirrhose og levercirrhose uten opplysning om alkohol. En del av de sistnevnte vil ha sin årsak i alkoholmisbruk, uten at dette er kjent for den som har utstedt dødsattesten.

Note: The figures for cirrhosis of the liver include all cases of cirrhosis, both alcoholic cirrhosis and cirrhosis of the liver where alcohol is not mentioned. Some of the latter deaths will have been caused by misuse of alcohol, without this being known to the person who issued the death certificate.

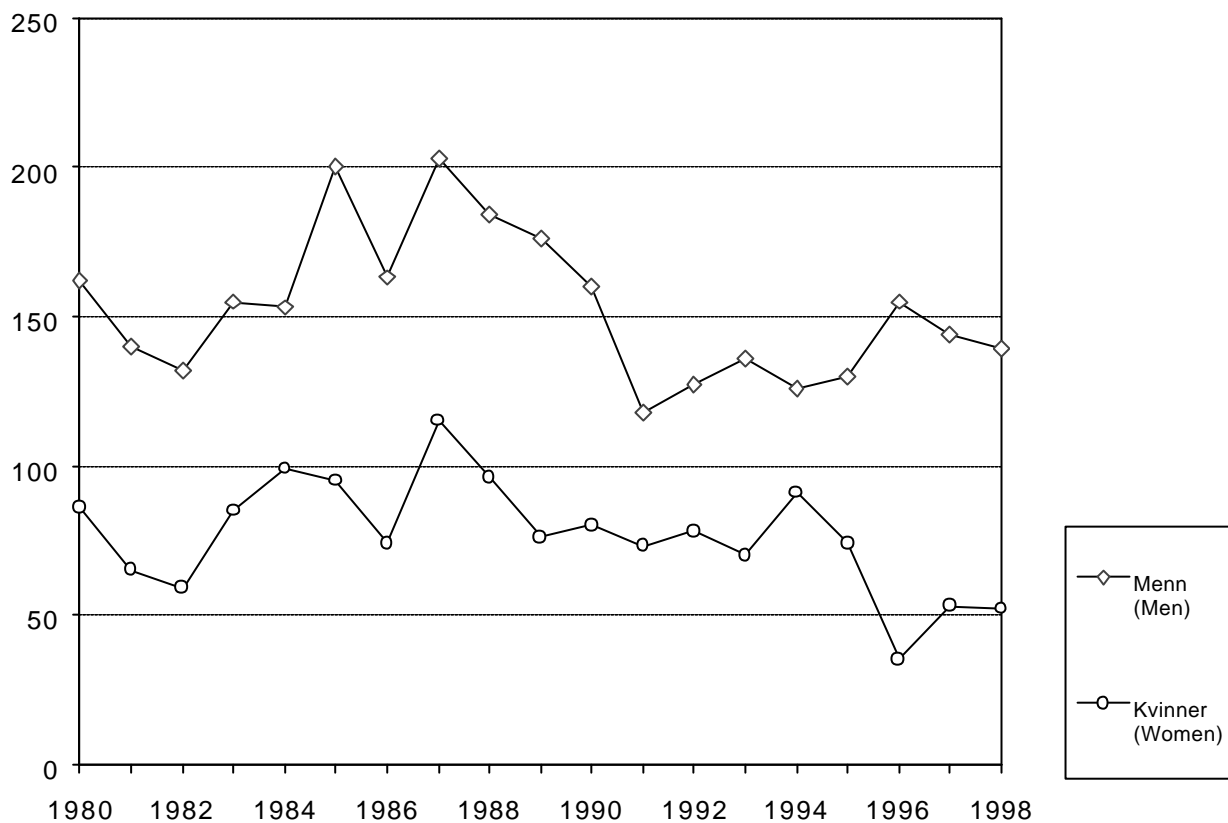
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Dødsårsaker
Source: Statistics Norway. Causes of death

Figur 4.4

Antall dødsfall som skyldes levercirrhose fordelt på kjønn

Number of deaths caused by cirrhosis of the liver by gender

1980-1998

Kilde (Source): Statistisk sentralbyrå
(Statistics Norway)

Kapittel 5 – Kriminalitet knyttet til bruk av alkohol

Tabellene i dette kapitlet gir en oversikt over strafferettslige reaksjoner for overtredelser av løsgjengerloven og forseelser mot alkoholloven og tolloven. Talloppgavene er basert på Statistisk sentralbyrås kriminalstatistikk. Det forekommer imidlertid mange andre former for kriminalitet knyttet til bruk av rusmidler - som volds- eller sedelighetsforbrytelser utført i beruset tilstand, eller vinningsforbrytelser utført for å skaffe penger til kjøp av alkohol. Men løpende statistiske opplysninger om slike forhold finnes ikke for Norges vedkommende. Strafferettslige reaksjoner for kjøring i påvirket tilstand, som både omfatter påvirkning av alkohol og/eller narkotika, er omtalt i kapittel 6.

Tabell 5.1 viser antall reaksjoner for overtredelser av løsgjengerloven. Dette omfatter både reaksjoner for tiggning (betling) og ordensforstyrrelser i beruset tilstand, hvor dette siste er det dominerende lovbrudd. Tabellen viser at det i hovedtrekk har vært en relativt jevn og markant nedgang i antall reaksjoner. Tabell 5.2 viser reaksjoner som følge av forseelser mot alkoholloven eller tolloven. Antallet reaksjoner for hjemmebrenning har i 1990-årene ligget vesentlig høyere enn i tidligere år. Antallet reaksjoner for smugling økte meget sterkt fra 1983 til 1984 da tollvesenet fikk adgang til å ilegge forenklet forelegg i slike saker. I forbindelse med en omlegging av kriminalstatistikken gis fra og med 1992 ikke lenger opplysninger om reaksjoner for smuglingsforseelser.

Ved tolkningen av tabellene må man ta i betraktning at disse lovbruddene er såkalte "lovbrudd uten offer", hvor det sjelden forekommer anmeldelser fra utenforstående. Det er derfor i stor grad politiets eller tollvesenets egeninnsats som er avgjørende for hvor mange lovbrudd som avdekkes og fører til straff. Endringer i tallene fra ett år til et annet eller forskjeller mellom ulike distrikter (tabell 5.6), vil derfor helt eller delvis kunne tilbakeføres til forskjeller i kontrollintensiteten, uten at det trenger være noen forskjeller i det faktiske antall begåtte lovbrudd.

Tabell 5.1

Antall reaksjoner for overtredelse av løsgjengerloven, fordelt på fylke.

Number of sanctions for misdemeanour according to the Act of vagrancy, conduct by county

1992-2000

Fylke County	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Østfold	373	309	429	446	344	277	200	211	246
Akershus	148	127	138	123	76	36	65	69	106
Oslo	655	503	558	343	163	425	361	528	502
Hedmark	159	161	178	191	162	107	92	127	160
Oppland	36	26	58	71	36	33	37	38	51
Buskerud	102	69	64	75	104	162	72	85	96
Vestfold	203	204	214	261	217	95	119	122	179
Telemark	176	152	236	228	208	122	109	99	107
Aust-Agder	74	79	63	123	40	86	61	44	45
Vest-Agder	150	145	148	121	94	100	84	66	89
Rogaland	353	298	319	288	202	168	181	257	271
Hordaland	241	297	206	249	282	200	153	183	173
Sogn og Fjordane	66	73	98	90	79	59	54	58	87
Møre og Romsdal	237	271	285	263	192	134	164	115	156
Sør-Trøndelag	204	177	213	211	114	97	128	94	97
Nord-Trøndelag	72	101	78	97	103	85	89	79	87
Nordland	117	150	184	172	145	129	139	134	173
Troms	167	174	121	100	66	47	108	158	177
Finnmark	88	80	65	110	55	54	54	47	62
Totalt (total)	3621	3396	3655	3562	2682	2418	2270	2514	2864

Note: De fleste reaksjoner gjelder ordensforstyrrelse i beruset tilstand, men annen forseelse mot lov om løsgjengeri, betleri og drukkenskap kommer også inn i statistikken

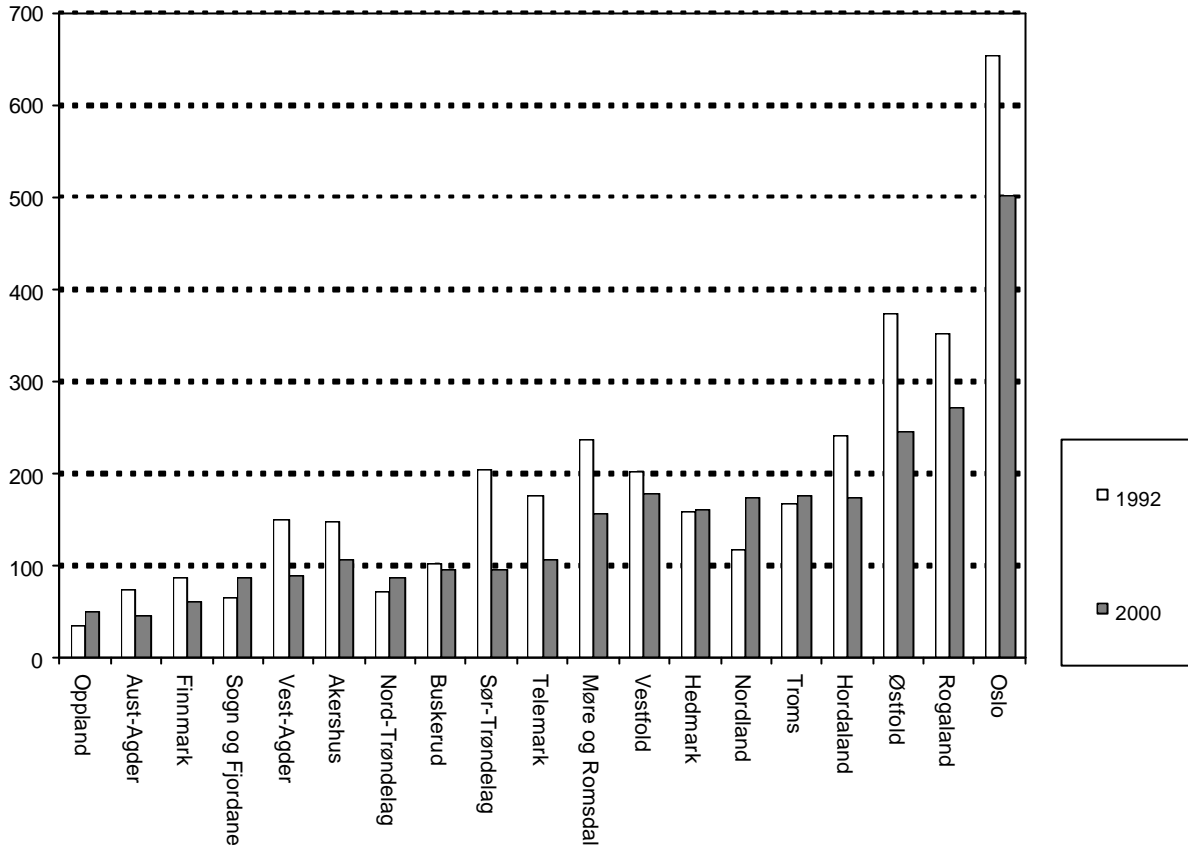
Note: The figures are number of sanctions for drunk and disorderly conduct, but the figures can also be misdemeanour according to the Act of vagrancy and begging and drunkenness conduct by county

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Kriminalstatistikk
Source: Statistics Norway. Crime statistics

Figur 5.1

**Antall reaksjoner for overtredelse av løsgjengerloven,
fordelt på fylke**

*Number of sanctions for misdemeanour according to the Act of vagrancy,
conduct by county*

Kilde (Source): Statistisk Sentralbyrå
(Statistics Norway)

Tabell 5.2

Antall reaksjoner som følge av forseelser mot alkoholloven eller tolloven fordelt på lovbruddets art

Number of sanctions in cases involving misdemeanours against Act no. 27 on the sale of alcoholic beverages or against the Customs Act by type of misdemeanour

	Alkoholloven			Tolloven	
	Hjemmebrenning	Andre lovbrudd	I alt	Smugling av alkohol	I alt
	<i>Illicit destilling</i>	<i>Other misdemeanours</i>	<i>Total</i>	<i>Smuggling of alcohol</i>	<i>Total</i>
1975	198	1 753	1 951	1 103	..
1976	125	1 552	1 677	905	..
1977	142	1 035	1 177	1 002	..
1978	166	1 051	1 217	1 325	..
1979	232	866	1 098	1 215	..
1980	159	1 528	1 687	1 210	..
1981	149	1 536	1 685	1 031	..
1982	158	1 419	1 577	1 500	..
1983	183	1 527	1 710	1 416	..
1984	144	1 091	1 235	7 655	8370
1985	168	1 016	1 184	8 077	8905
1986	137	1 513	1 650	6 138	7477
1987	128	1 867	1 995	4 466	6069
1988	115	1 444	1 559	4 652	5540
1989	200	1 283	1 483	4 396	5855
1990	344	1 188	1 532	4 457	5361
1991	7171
1992	420	510	930	..	7684
1993	497	580	1 077	..	6811
1994	544	558	1 102	..	6165
1995	478	614	1 092	..	5734
1996	399	532	931	..	6195
1997	263	814	1 077	..	6593
1998	268	1 097	1 365	..	7123
1999	215	1 196	1 411	..	7528

Note: Til og med 1977 er smugling av alkohol etter tolloven tatt med under Alkohollovforseelse og dels under annen forseelse. Økningen fra 1983 til 1984 har sammenheng med at tollvesenet fra januar 1984 kunne illegge forenklede forelegg for mindre tollovertredelser. Fra 1991 gis ikke særskilte opplysninger om smugling av alkohol, men det er grunn til å tro at dette fremdeles utgjør den vesentligste del av forseelsene mot tolloven.

Note: Until 1977 smuggling of alcohol according to the Duty Act is included partially alcohol legislation partially

in other misdemeanour. The increase is explained by the fact that Customs service from January 1984 were authorized to impose ticket fines for some misdemeanours against the Duty Act

From 1991 it is not provided any specific information regarding smuggling of alcohol, however, there is reason to believe that smuggling constitutes the essential part of the offences against the Customs Act

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Kriminalstatistikk
Source: Statistics Norway. Crime statistics

Tabell 5.3

Antall reaksjoner på hjemmebrenning fordelt på fylke

Number of sanctions for illicit distilling by county

1984-1999

Fylke County	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Østfold	11	8	6	3	6	10	10	..	29	18	34	25	15	..	9	3
Akershus	16	7	12	8	4	9	10	..	8	22	20	14	11	..	9	8
Oslo	15	11	10	5	4	2	6	..	5	11	11	11	8	..	5	6
Hedmark	10	13	11	19	14	8	15	..	23	31	15	22	26	..	11	13
Oppland	6	19	6	11	7	13	10	..	9	31	20	14	8	..	6	7
Buskerud	6	5	2	2	2	8	23	..	25	30	19	13	20	..	18	9
Vestfold	1	7	5	3	5	3	16	..	19	20	33	14	19	..	13	6
Telemark	7	6	3	8	1	4	7	..	15	21	18	13	24	..	3	6
Aust-Agder	1	0	0	0	0	2	3	..	5	7	3	9	4	..	5	5
Vest-Agder	0	0	1	0	0	6	5	..	13	18	15	11	4	..	10	1
Rogaland	7	2	3	2	3	2	10	..	20	30	46	30	11	..	22	6
Hordaland	3	8	3	3	5	6	14	..	31	27	36	30	31	..	10	9
Sogn og Fjordane	2	0	2	1	0	1	10	..	8	4	15	10	4	..	0	0
Møre og Romsdal	6	10	6	4	11	28	33	..	26	56	26	30	24	..	9	7
Sør-Trøndelag	27	24	36	32	16	41	76	..	62	48	97	55	46	..	30	19
Nord-Trøndelag	2	6	11	7	5	9	35	..	19	21	23	41	32	..	24	18
Nordland	11	19	14	10	23	28	22	..	50	50	55	64	51	..	49	36
Troms	2	2	1	6	6	7	18	..	31	34	33	34	25	..	18	29
Finnmark	11	21	5	4	3	13	21	..	22	18	25	38	36	..	17	27
Totalt (total)	144	168	137	128	115	200	344	..	420	497	544	478	399	263	268	215

Note: Omfatter etter 1991 ikke reaksjoner på hjemmebrenning som gjelder "et betydelig kvantum" og som ved endringen av alkoholloven i 1991 ble omgjort fra forseelser til forbrytelser. Statistisk sentralbyrå framskaffet ikke antall reaksjoner på hjemmebrenning fordelt på fylke i 1997

Note: After 1991, sanctions for cases involving "a significant amount" are not included. Such cases were reclassified from being a misdemeanour to being a crime, after a change in Act no. 27 on the sale of alcoholic beverages in 1991. Number of sanctions for illicit distilling by county in 1997, are not available from Statistics Norway

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Kriminalstatistikk
Source: Statistics Norway. Crime statistics

Kapittel 6 – Kjøring under påvirkning

Det finnes flere lovbestemmelser som gjør det straffbart å føre eller tjenestegjøre på ulike motordrevne transportmidler i påvirket tilstand. Luftfartsloven setter forbud mot å være påvirket for fører eller andre som har tjeneste om bord på fly, i straffeloven er det forbud mot å være beruset for offiserer og mannskap om bord på skip, og for mindre båter er det satt forbud mot å være påvirket i lov om fritids- og småbåter, et forbud som også gjelder for seilbåter. Den uten sammenlikning viktigste loven er imidlertid veitrafikkloven som har forbud mot å være påvirket for førere av motorkjøretøy. I disse lovene er påvirkning av alkohol og narkotiske stoffer likestilt. Når det gjelder alkohol har man imidlertid satt opp visse grenser for når en person skal anses for påvirket eller beruset. Opprinnelig bestemte veitrafikkloven at den som hadde mer enn 0,5 promille alkohol i blodet skulle anses for å være påvirket, men denne grensen ble i 2000 satt ned til 0,2 promille. Prøver av utåndingsluft er likestilt med blodprøver som bevismiddel, og for disse er det satt en tilsvarende grense. Når det gjelder narkotiske stoffer har man foreløpig ikke vært i stand til å sette opp noen grenseverdier. Ved avgjørelsen om en person er påvirket må man derfor bygge på en fri bevisbedømmelse, eventuelt supplert med en sakkyndig uttalelse.

Tabellene 6.1 viser antall prøver innsendt for blodalkoholanalyse ved Statens rettskoksikologiske institutt og utåndingsprøver foretatt av politiet i saker hvor politiet har hatt mistanke om motorvognkjøring i påvirket tilstand. Tilsvarende data fins ikke for førere av andre transportmidler, men det er grunn til å tro at dette vil være svært få. Frem til rundt midten av 1990-årene sank antallet prøver, men tallet har på ny steget noe i slutten av 1990-årene. Den mest påfallende endring er at antall prøver med mistanke om påvirkning av andre rusmidler enn alkohol har økt sterkt fra år til annet, bortsett fra i 2000, og at antallet nesten er på nivå med antall prøver ved mistanke om alkoholpåvirkning. Av tabell 6.2 fremgår kjønnsfordelingen for de mistenkte. Tabell 6.3 viser hvilke narkotiske stoffer som er påvist i prøvene, hvor cannabis og amfetamin dominerer.

Tabellene 6.4-6.6 viser antall strafferettslige reaksjoner for kjøring under påvirkning av alkohol og/eller andre rusmidler. Antallet slike reaksjoner har vist en klar nedgang fra et toppunkt i 1990. I slutten av 1988 skjedde en lovendring hvor straffesatsene for promillekjøring ble endret, men hvorvidt dette har hatt betydning for nedgangen er uklart. Samtidig ble det åpnet adgang til å benytte resultatet av utåndingsprøver som bevismiddel i slike saker, men først fra 1995 ble utåndingsprøver som bevismiddel anvendt i praksis.

Tabell 6.1

Antall prøver fra bilførere fordelt på mistanke om påvirkning av alkohol og/eller andre rusmidler

Number of tests from drivers by type of suspicion of alcohol and/or drugs

1989-2000

	Mistanke om påvirkning av alkohol <i>Suspicion of driving under the influence of alcohol</i>		Mistanke om påvirkning andre rusmidler <i>Suspicion of driving under the influen of drugs</i>	Mistanke om påvirkning totalt <i>Suspicion of driving under influence Total</i>	
	Luft (air)	Blod (blood)	Total (total)	Blod (blood)	
1989	0	8 842	8 842	2 076	10 918
1990	0	8 052	8 052	2 166	10 218
1991	0	7 818	7 818	2 230	10 048
1992	0	6 637	6 637	2 718	9 355
1993	0	5 333	5 333	2 924	8 257
1994	0	5 610	5 610	2 819	8 429
1995	0	5 448	5 448	3 329	8 777
1996	1 200	4 150	5 350	3 188	8 538
1997	2 050	3 320	5 370	3 743	9 113
1998	2 477	2 793	5 270	4 417	9 687
1999	2 557	2 403	4 960	4 800	9 760
2000	2 400	3 462	5 862	3 883	9 745

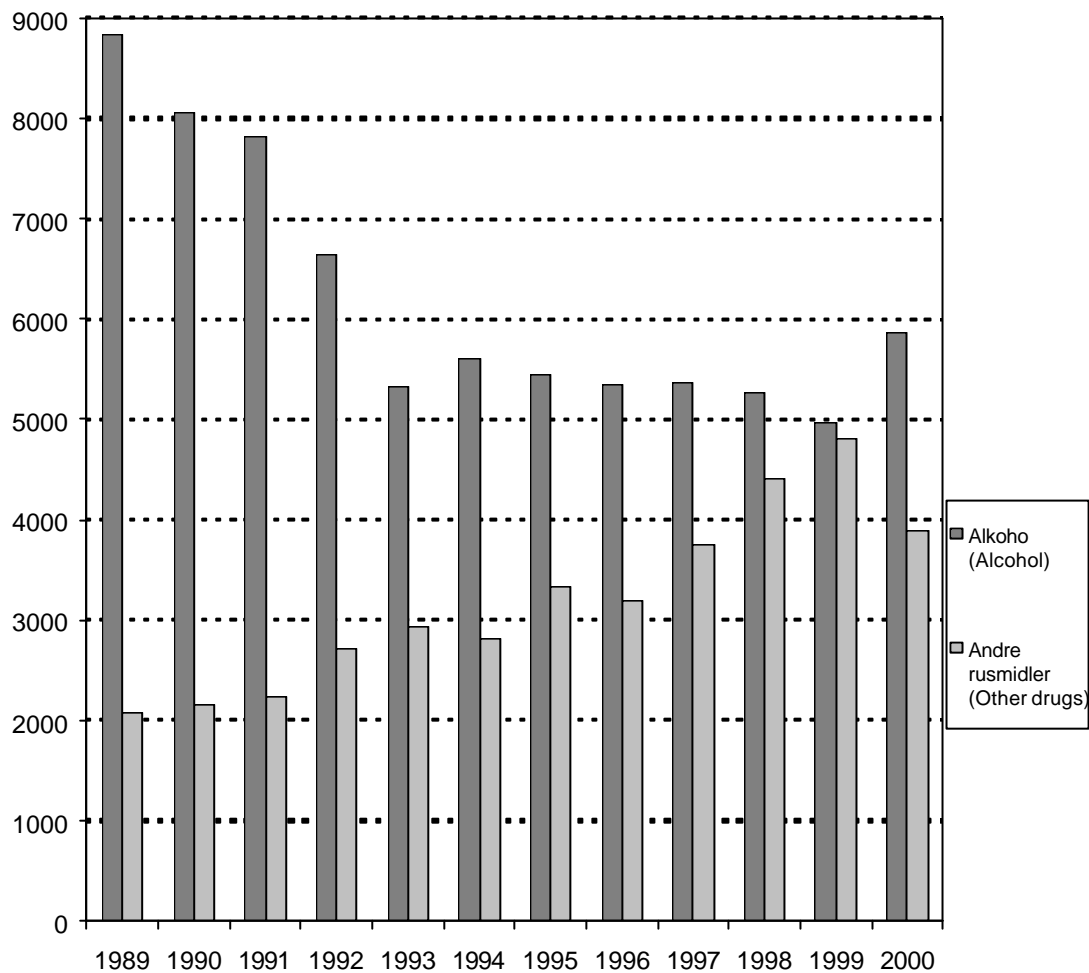
Kilde: Statens rettsstoksikologiske institutt

Source: The National Institute of Forensic Toxicology

Figur 6.1

Antall prøver fra bilførere fordelt på mistanke om påvirkning av alkohol eller andre rusmidler

Number of tests from drivers by type of suspicion for alcohol or other drugs

Kilde (Source): Statens retts toksikologisk institutt
(The National Institute of Forensic Toxicology)

Tabell 6.2

Antall prøver fra bilførere fordelt på type mistanke og kjønn (alkohol og/eller andre rusmidler)

Number of tests from drivers by type of suspicion and gender (alcohol and/or drugs)

1989-1999

	Mistanke om påvirkning av alkohol <i>Suspicion of driving under the influence of alcohol</i>				Mistanke om påvirkning av andre rusmidler enn alkohol <i>Suspicion of driving under the influence of drugs</i>			
	Kvinner <i>Women</i>		Menn <i>Men</i>		Kvinner <i>Women</i>		Menn <i>Men</i>	
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%
	<i>No.</i>		<i>No.</i>		<i>No.</i>		<i>No.</i>	
1989	619	7,0	8 223	93,0	219	10,5	1 857	89,5
1990	518	6,4	7 534	93,6	234	10,8	1 932	89,2
1991	588	7,5	7 230	92,5	233	10,4	1 997	89,6
1992	489	7,4	6 148	92,6	290	10,7	2 428	89,3
1993	422	7,9	4 911	92,1	323	11,0	2 601	89,0
1994	459	8,2	5 151	91,8	299	10,6	2 520	89,4
1995	424	7,8	5 021	92,2	375	11,3	2 954	88,7
1996	359	8,5	3 824	91,5	430	13,5	2 758	86,5
1997	277	8,5	2 981	91,5	505	13,5	3 238	86,5
1998	468	8,9	4 802	91,2	510	11,5	3 907	88,5
1999	466	9,4	4 494	90,6	585	12,2	4 215	87,8

Kilde: Statens rettsstoksikologiske institutt

Source: The National Institute of Forensic Toxicology

Tabell 6.3

Antall prøver fra bilførere som er testet positive for narkotiske stoffer

Number of tests from drivers which are tested positive for drugs

1989-2000

	Antall positive prøver på: <i>Number of positive tests for:</i>						
	Tetrahydro- cannabinol	Diazepam	Flunitrazepam	Amfetamin <i>Amphetamine</i>	Morfin <i>Morphine</i>	6-Monocetyl - morfin	Ecstasy <i>Ecstasy</i>
1989	605	423	187	156	0	0	0
1990	564	430	235	235	72	0	0
1991	627	475	255	216	108	6	0
1992	842	676	212	391	107	29	0
1993	741	541	221	475	142	64	0
1994	660	577	198	533	193	92	0
1995	995	712	270	937	261	179	11
1996	708	741	320	897	313	189	39
1997	1 165	914	455	1 079	390	263	45
1998	1 502	1 004	540	1 327	476	317	109
1999	1 504	860	603	1 274	533	318	200
2000	1 620	730	585	1 200	530	250	186

Note: 6- monoacetyl morfin er et omdannelsesprodukt av heroin.

Note: 6- monoacetyl morphine is a metabolic product of heroin.

Kilde: Statens rettsstoksikologiske institutt

Source: The National Institute of Forensic Toxicology

Tabell 6.4

Antall reaksjoner på kjøring under påvirkning av alkohol og/eller andre rusmidler som prosent av alle reaksjoner på veitrafikkforseelser

Number of sanctions for driving under the influence of alcohol and/or drugs as a percentage of all sanctions for traffic misdemeanours

1977-1999

	Veitrafikk- forseelser <i>Traffic misdemeanours</i>	Promille- kjøring <i>Driving under the influence of alcohol and/or drugs</i>	Prosent <i>Percent</i>
1977	84 414	7 294	8,6
1978	96 905	7 177	7,4
1979	102 692	6 811	6,6
1980	102 741	6 372	6,2
1981	95 286	6 088	6,4
1982	105 025	6 333	6,0
1983	112 454	6 808	6,1
1984	107 870	6 980	6,5
1985	102 718	6 816	6,6
1986	126 086	7 146	5,7
1987	132 247	6 378	4,8
1988	145 927	6 875	4,7
1989	145 336	6 614	4,6
1990	152 433	7 402	4,9
1991	164 807	6 860	4,2
1992	173 491	6 583	3,8
1993	181 937	6 144	3,4
1994	169 070	5 760	3,4
1995	166 416	5 614	3,4
1996	163 156	5 435	3,3
1997	177 550	4 340	2,4
1998	175 978	4 416	2,5
1999	170 382	4 525	2,7

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Kriminalstatistikk
Source: Statistics Norway. Crime statistics

Tabell 6.5**Antall reaksjoner på kjøring under påvirkning av alkohol og/eller andre rusmidler fordelt på fylke***Number of sanctions for driving under the influence of alcohol and/or drugs by county*

1985-1999															
Fylke	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
County															
Østfold	404	349	402	376	389	421	412	379	327	337	387	329	330	283	273
Akershus	661	771	593	705	665	627	607	601	605	604	448	473	409	421	372
Oslo	945	1 041	888	827	818	826	749	563	593	553	442	564	441	432	503
Hedmark	328	288	256	271	249	380	323	337	297	270	243	264	167	185	169
Oppland	226	275	270	298	252	310	252	267	198	242	208	197	192	187	188
Buskerud	373	428	357	444	385	412	408	502	383	373	359	323	255	278	299
Vestfold	377	346	292	325	401	415	370	392	332	327	315	281	219	227	223
Telemark	411	436	324	378	369	335	302	276	303	254	237	281	205	225	191
Aust-Agder	171	188	201	204	149	135	168	158	121	119	182	163	126	138	132
Vest-Agder	247	211	219	220	228	275	249	230	228	199	212	194	189	183	116
Rogaland	508	494	435	465	471	552	497	584	554	481	484	403	244	331	359
Hordaland	467	513	501	685	654	652	556	491	481	422	473	446	311	336	365
Sogn og Fjordane	125	113	114	134	123	132	112	112	121	110	121	86	96	93	87
Møre og Romsdal	291	324	306	333	312	369	316	306	318	257	292	218	196	236	242
Sør-Trøndelag	360	418	328	286	185	417	429	348	322	352	311	242	192	202	226
Nord-Trøndelag	276	158	131	197	213	236	217	172	185	151	182	190	136	124	155
Nordland	277	432	332	297	420	379	384	420	332	296	334	289	263	239	292
Troms	205	224	255	263	119	272	274	270	259	230	206	188	180	156	172
Finnmark	162	132	166	167	212	257	181	175	185	183	178	149	113	117	146
Svalbard	2	5	8	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	15
Uoppgitt	0	0	0	0	0	0	54	0	0	0	0	154	10	23	0
Totalt (total)	6 816	7 146	6 378	6 875	6 614	7 402	6 860	6 583	6 144	5 760	5 614	5 435	4 274	4 416	4 525

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Kriminalstatistikk

Source: Statistics Norway. Crime statistics

Tabell 6.6**Antall reaksjoner på kjøring under påvirkning av alkohol og/eller andre rusmidler per 10 000 innbyggere 18 år og over fordelt på fylke***Number of sanctions for driving under the influence of alcohol and/or drugs per 10,000 inhabitants aged 18 years and over by county*

1985-1999															
Fylke	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
County															
Østfold	23	20	22	21	21	23	22	20	17	18	21	17	17	15	14
Akershus	23	26	20	23	21	20	19	19	18	14	14	14	12	12	11
Oslo	26	28	24	22	22	22	20	15	15	14	11	14	11	11	12
Hedmark	23	20	18	19	17	26	22	23	20	18	16	18	11	13	12
Oppland	16	20	19	21	18	22	18	19	14	17	14	14	13	13	13
Buskerud	22	26	21	26	22	24	23	29	22	21	20	18	14	15	16
Vestfold	26	24	20	22	27	27	24	25	21	21	20	17	14	14	14
Telemark	34	35	26	30	29	27	24	22	24	20	19	13	16	18	15
Aust-Agder	25	27	29	29	21	19	23	22	16	16	24	21	16	18	17
Vest-Agder	24	21	21	21	22	26	23	21	21	18	19	17	17	16	10
Rogaland	22	21	18	19	19	23	20	23	22	19	19	15	9	12	13
Hordaland	16	17	17	23	21	21	18	16	15	13	15	14	10	10	11
Sogn og Fjordane	16	14	15	17	15	17	14	14	15	14	15	11	12	12	11
Møre og Romsdal	17	19	17	19	18	21	18	17	18	14	16	12	11	13	13
Sør-Trøndelag	20	22	17	15	10	22	22	18	16	18	16	12	10	10	11
Nord-Trøndelag	30	17	14	21	23	25	23	18	19	16	19	20	14	13	16
Nordland	15	24	18	16	23	21	21	23	18	16	18	16	14	13	16
Troms	19	21	23	24	11	24	25	24	23	20	18	16	16	14	15
Finmark	29	24	30	30	38	46	32	31	32	31	31	26	20	21	26
Totalt (total)	22	23	20	21	21	23	21	20	19	17	17	16	13	13	13

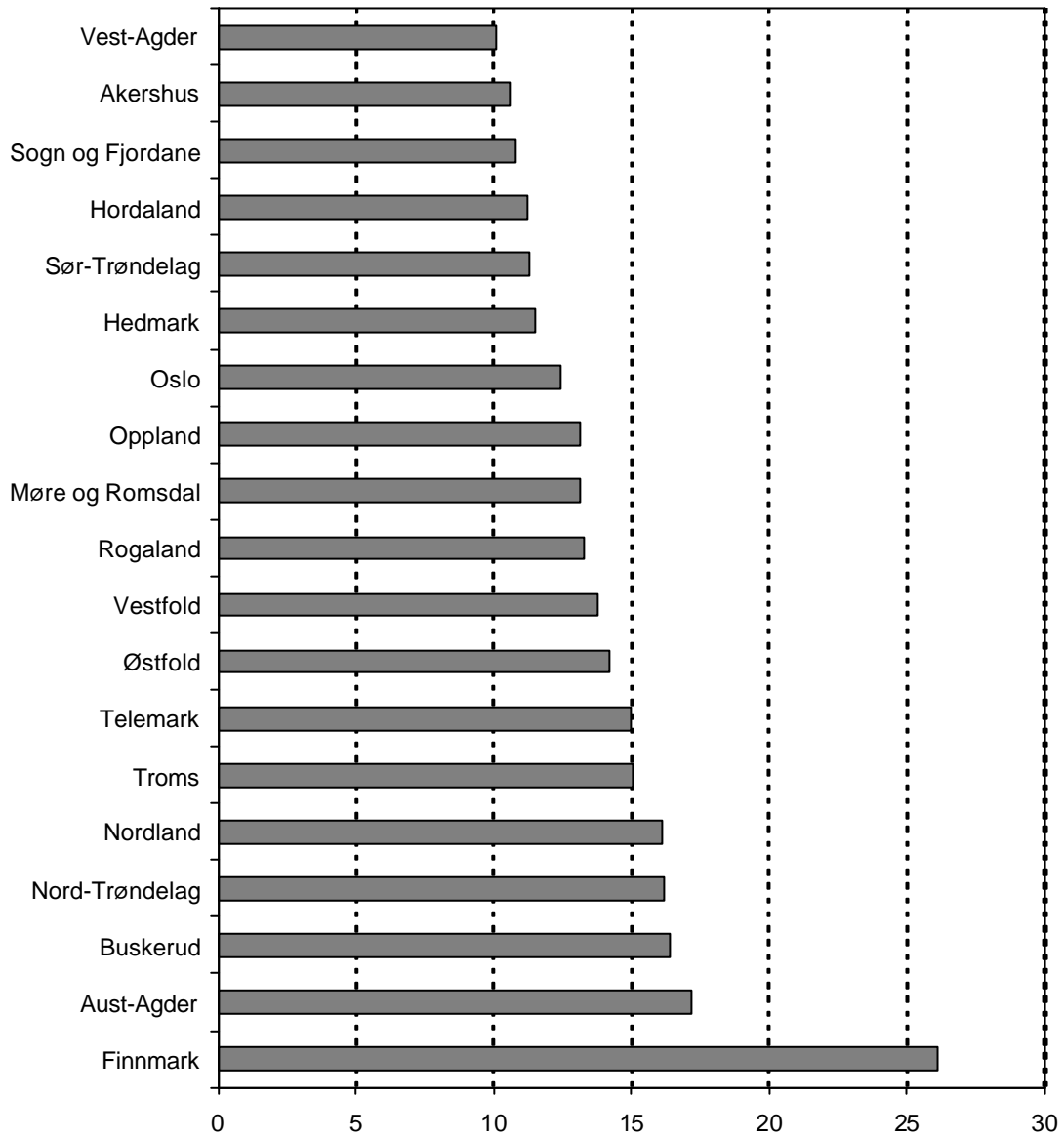
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Kriminalstatistikk
 Source: Statistics Norway. Crime statistics

Figur 6.6

Antall reaksjoner på kjøring under påvirkning per 10000 innbyggere over 18 år fordelt på fylke

Number of sanctions for driving under the influence per 10,000 inhabitants aged 18 years and over by county

1999

Kilde (Source) : Statistisk sentralbyrå
(Statistics Norway)

Kapittel 7 – Dødsfall og sykdom knyttet til bruk av narkotika samt metadonassistert behandling

Dette kapitlet inneholder statistikk over narkotikadødsfall, dvs. dødsfall knyttet til bruk av illegale narkotiske stoffer, tabeller for smittede av hepatitt A og B relatert til stoffmisbrukere samt en oversikt over diagnostiserte HIV- og AIDS-tilfeller i landet. I tillegg til dette finnes det en lang rekke narkotikabetingede lidelser og skader som brukeren selv og hans eller hennes omgivelser kan bli påført, men som vi ikke har tall på eller oversikt over. Nytt av årete er tabeller for metadonassistert behandling.

Tabell 7.1 omhandler dødsfall som følge av narkotikamisbruk. Tabellen er basert på Statistisk sentralbyrås (SSB) statistikk over dødsårsaker samt tall fra Kriminalpolitisen (KRIPOS).

SSB's tall bygger på rettsmedisinske obduksjonsrapporter og legenes dødsmeldinger. Dødsårsaksstatistikken bruker betegnelsene underliggende og medvirkende dødsårsak i sin klassifisering, der den underliggende dødsårsak regnes som hovedgrunnen til at dødsfallet inntraff. Med medvirkende årsak menes tilstand som kan ha bidratt til dødens inntreden, men som ikke står i direkte årsaksforhold til den sykdom eller tilstand som har fremkalt døden. Legenes innrapporterte dødsmeldingene kan i enkelte tilfeller være noe usikre. Dødsfall som vanligvis går under betegnelsen narkotikadødsfall, er i denne statistikken de som har avhengighet av medikamenter oppført som underliggende årsak. I prinsippet er skillet mellom underliggende og medvirkende årsak klart, men i noen tilfelle vil en skjønnsmessig vurdering være nødvendig og registreringspraksisen her kan være forskjellig over tid og i ulike deler av landet. Dødsårsaksstatistikken bygger på WHO's internasjonale sykdomsklassifikasjoner (ICD) fra 1951. Kodesystemet er blitt revidert flere ganger. Den foreløpige siste revisjonen (ICD-10) ble innført i Norge i 1996, noe som medfører at tallene før og etter 1996 ikke er direkte sammenlignbare.

KRIPOS bygger sine data på innrapporterte dødsfall fra landets politikamre. Politiet har tradisjonelt hatt en noe videre definisjon av narkotikadødsfall enn SSB, og dette er en årsak til at tallene fra SSB og KRIPOS avviker noe.

Tabell 7.1 gir ikke et fullstendig bilde av alle dødsfall som skyldes bruk av narkotika. Ved mange drap, selvmord og dødsfall ved ulykker vil påvirkning av narkotika være den utløsende faktor, men uten at dødsfallet rubriseres som narkotikadødsfall. Også en del sykdommer med dødelig utfall kan direkte eller indirekte knyttes til misbruk av illegale narkotiske stoffer. Narkotikadødsfall i Norge er i hovedsak relatert til inntak av heroin og der stoffet ofte er inntatt gjennom injisering (røyking av heroin medfører en vesentlig lavere risiko for dødsfall). Som tabellen viser, har det vært en sterk økning i antall narkotikadødsfall og tallene er mer enn firedoblet siden 1990. Det er særlig blant de eldre misbrukerne at denne økningen har gjort seg gjeldende, men i 2000 var det også en stor økning i de yngste aldersgruppene (tabell 7.3). Narkotikadødsfall rammer menn i noe større grad enn kvinner. Det antas at kvinneandelen blant injeksjonsmisbrukerne utgjør ca. 1/3, mens kvinneandelen blant dødsfallene ligger under 20 prosent. Tabell 7.4 og 7.5 viser at narkotikadødsfall ikke bare er et hovedstadsfenomen. Av landets 54 politidistrikt meldte 36 om narkotikadødsfall i 2000, noe som er mer enn en fordobling mot det antall distrikt som registrerte slike dødsfall ved begynnelsen av 1990-tallet.

Hepatitt A og B er sykdommer som ofte smitter via sprøytedeling og annen risikoatferd. Som tabell 7.6 og 7.7 viser har det vært en ny oppblomstring av disse sykdommene blant stoffmisbrukere. Tall fra Folkehelsa viser en mangedobling av registrerte tilfeller både for hepatitt A og B, og langt de fleste av de nyregistrerte er stoffmisbrukere eller personer i stoffmisbrukernes nærmiljø. I år 2000 synes imidlertid at hepatitt A-epidemien å være kommet under kontroll og også antallet nysmittede med hepatitt B er redusert fra foregående år. Reduksjonen skyldes trolig at antall mottakelige misbrukere nå er betydelig mindre, både ved at mange misbrukere har vært infisert og dermed er immune og gjennom tilbud om gratis vaksinasjon. Informasjon og tilgang på rene sprøyter kan også hatt en positiv innvirkning.

Tabell 7.8 og 7.9 gir opplysninger om hvor mange i Norge som er HIV-smittet, hvor mange som har utviklet AIDS og antall dødsfall som følge av AIDS basert på opplysninger fra Folkehelsa. Tabellene angir antatt smitteårsak, hvor en av smitteårsakene kan være overføring av viruset gjennom deling av sprøyter blant sprøytenarkomane. Antall nyregistrerte HIV-smittede har vært på et stabilt og, relativt sett, lavt nivå på 1990-tallet, men i de siste par år, kan Folkehelsa melde om en liten økning.

Denne økningen skyldes flere HIV diagnoser blant utenlandske personer som har blitt smittet i hjemlandet før de kom til Norge. For tallene i år 2000 var 57% av de nysmittede utenlandske personer som var smittet før de kom til Norge. Litt over halvparten av heteroseksuell personer som ikke er smittet før de kom til Norge, er smittet under reise eller lengre opphold i utlandet. Sprøytemisbrukeres andel blant disse nysmittede har vært fallende og utgjorde bare 4 prosent i 2000. Figur 7.9 illustrerer at antall personer døde av AIDS er sterkt redusert fra midten av 1990-tallet.

Stortinget vedtok i juni 1997 at et igangsatt prøveprosjektet med metadonassistert rehabilitering skulle gjøres til et landsomfattende tilbud. Regionale sentra ble derfor etablert i løpet av 1998. Tabell 7.10 og 7.11 viser at tilbudet i dag omfatter alle helseregionene og at det har vært en betydelig utvikling. Mer enn 1000 personer er for tiden i metadonassistert behandling samtidig som ventelistene fortsatt er lange og økende.

Tabell 7.1

Dødsfall som skyldes bruk av narkotika fordelt på kjønn ifølge Kriminalpolitisen (KRIPOS) og Statistisk sentralbyrå (underliggende årsak)
Deaths caused by use of drugs by gender according to the National Bureau of Crime Investigation (KRIPOS) and Statistics Norway (underlying cause of death)

1977-2000

	Antall døde ifølge KRIPOS <i>Number of deaths according to KRIPOS</i>			Antall døde ifølge Statistisk sentralbyrå * <i>Number of deaths according to Statistics Norway</i>		
	Menn <i>Men</i>	Kvinner <i>Women</i>	Totalt <i>Total</i>	Menn <i>Men</i>	Kvinner <i>Women</i>	Totalt <i>Total</i>
1977	5	0	5
1978	19	5	24
1979	25	10	35
1980	23	9	32
1981	14	6	20
1982	25	20	4	24
1983	31	29	4	33
1984	40	22	8	30
1985	53	35	10	45
1986	55	39	5	44
1987	60	33	10	43
1988	63	37	11	48
1989	64	36	9	45
1990	75	52	18	70
1991	74	22	96	66	22	88
1992	78	19	97	81	23	104
1993	77	18	95	76	17	93
1994	102	22	124	105	19	124
1995	108	24	132	114	29	143
1996	159	26	185	171	26	197
1997	149	28	177	155	30	185
1998	226	44	270	224	50	274
1999	181	39	220
2000	264	63	327

Note*: Dødsårsaksstatistikken bygger på WHO's internasjonale sykdomsklassifikasjoner (ICD) fra 1951. Codesystemet har blitt revidert flere ganger og tallene fra 1996 og utover er klassifisert og kodet etter 10. revisjon. Dette gjør at tallene før 1996 ikke er direkte sammenlignbare.

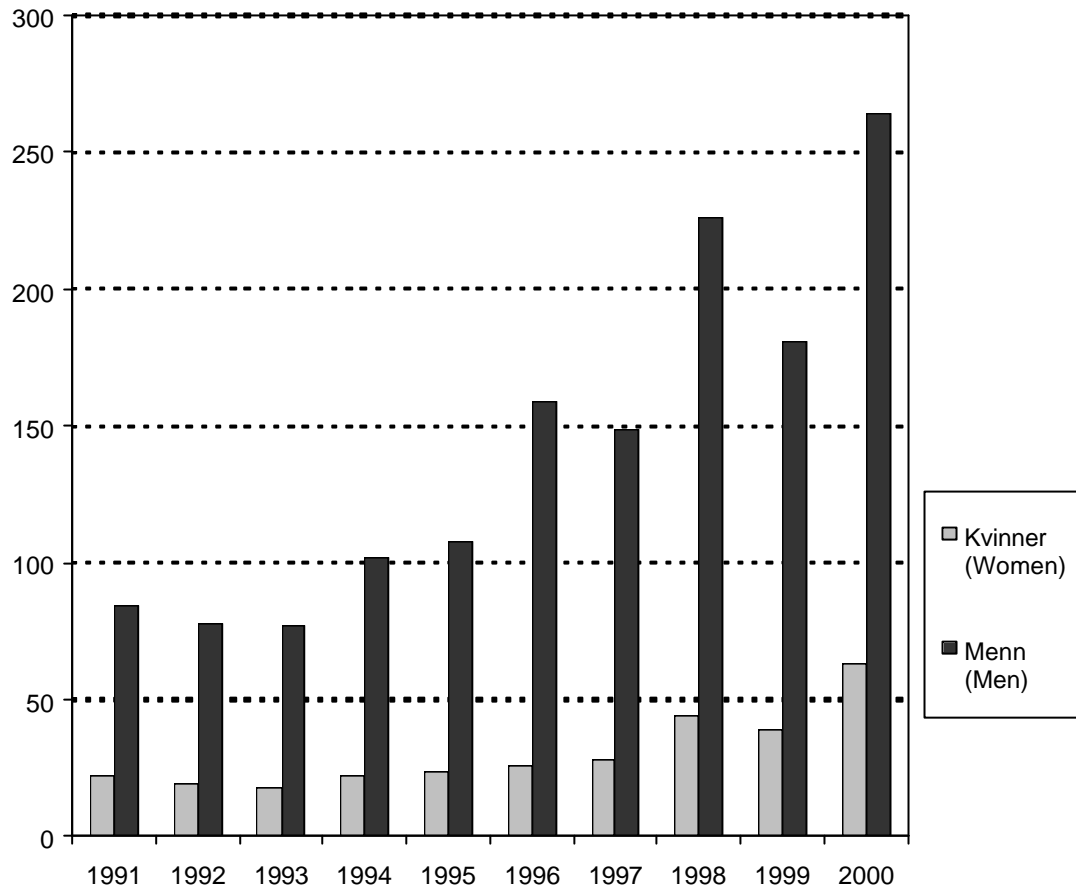
Note*: The causes of death statistics are from WHO's international Statistical Classification of Diseases and Related Health problems from 1951. The codesystem has been revised several times and the numbers from 1996 are classified after the 10. Revision. The numbers from before and after 1996 are therefore not comparable.

Kilder: Kriminalpolitisen og Statistisk sentralbyrå
 Sources: The National Bureau of Crime Investigation and Statistics Norway

Figur 7.1

Dødsfall som skyldes bruk av narkotika fordelt på kjønn ifølge KRIPOS

Deaths caused by use of drugs by gender according to KRIPOS

Kilde (Sources): Kriminapolitisentralen
(The National Bureau of Crime Investigation)

Tabell 7.2

Dødsfall som skyldes bruk av narkotika fordelt på kjønn og alder ifølge Statistisk sentralbyrå (underliggende årsak)

Deaths caused by use of drugs by gender and age according to Statistics Norway (underlying cause of death)

1996-1998

Alder	1996			1997			1998		
Age	Menn	Kvinner	Total	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt
	<i>Men</i>	<i>Women</i>	<i>Total</i>	<i>Men</i>	<i>Women</i>	<i>Totalt</i>	<i>Men</i>	<i>Women</i>	<i>Totalt</i>
15-24	14	4	18	9	7	16	23	4	27
25-34	81	10	91	72	13	85	84	25	109
35-44	57	9	66	51	7	58	95	16	111
45-54	14	2	16	18	2	20	18	4	22
55-59	1	0	1	2	0	2	3	0	3
60+	4	1	5	3	1	4	1	1	2
Totalt	171	26	197	155	30	185	224	50	274

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Dødsårsaker

Source: Statistics Norway. Causes of death

Tabell 7.3

Dødsfall som skyldes bruk av narkotika fordelt på alder ifølge KRIPOS

Deaths caused by use of drugs by gender and age according to KRIPOS

1995-2000

	15-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-60	60+	Totalt
										<i>Totalt</i>
1995	4	16	20	39	38	11	3	1	0	132
1996	1	15	45	48	41	18	7	7	2	184
1997	1	23	37	48	28	23	13	4	0	177
1998	4	27	47	70	59	39	14	7	3	270
1999	9	21	55	45	38	28	14	10	0	220
2000	29	45	67	77	61	31	8	8	1	327

Kilde: Kriminalpolitisen

Source: The National Bureau of Investigation

Tabell 7.4

Dødsfall som skyldes bruk av narkotika fordelt på fylke ifølge Statistisk sentralbyrå (underliggende årsak)

*Deaths caused by use of drugs by geography
Statistics Norway (underlying cause of death)*

1996-1998

	1996	1997	1998
Østfold	4	11	12
Akershus	19	28	41
Oslo	82	73	110
Hedmark	2	6	5
Oppland	2	2	5
Buskerud	16	16	17
Vestfold	13	5	6
Telemark	5	10	11
Aust-Agder	2	2	3
Vest-Agder	5	4	5
Rogaland	11	4	17
Hordaland	15	10	21
Sogn og Fjordane	0	1	0
Møre og Romsdal	2	1	3
Sør-Trøndelag	10	6	9
Nord-Trøndelag	0	0	2
Nordland	3	5	4
Troms	4	1	3
Finnmark	2	0	0
Hele landet	197	185	274

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Dødsårsaker

Source: Statistics Norway. Causes of death

Tabell 7.5

Antall narkotikadødsfall i Oslo og resten av landet

Deaths caused by use of drugs in Oslo and the rest of the country

1986-2000

	Oslo politidistrikt	Andre politidistrikt	Totalt antall narkotikadødsfall	Antall politidistrikt med narkotikadødsfall
	<i>Oslo police district</i>	<i>Other police districts</i>	<i>Number of drug deaths</i>	<i>Number of police districts with drug deaths</i>
1986	55	12
1987	25	35	60	15
1988	30	33	63	12
1989	24	40	64	16
1990	43	32	75	14
1991	55	41	96	16
1992	73	24	97	14
1993	48	47	95	15
1994	81	43	124	22
1995	79	53	132	19
1996	104	81	185	29
1997	95	82	177	26
1998	134	136	270	29
1999	104	116	220	37
2000	131	196	327	36

Kilder: Kriminalpolitisen

Sources: *The National Bureau of Investigation*

Tabell 7.6

Hepatitt A smittede etter antatt smittemåte og diagnoseår

*Number of hepatitis A infections by infection source
and year of diagnoses*

1992-2000

	Sprøytemisbruk	Smittede i stoffmisbrukeres nærmiljø	Andre	Totalt	Prosent stoffmisbrukere
	<i>Drug abusers</i>	<i>Persons who caught the infection in the drugabusers invironment</i>	<i>Others</i>	<i>Total</i>	<i>Percent drug abusers</i>
1995	110	10	130	250	48%
1996	273	82	166	521	68 %
1997	150	25	159	344	52 %
1998	278	14	214	505	58 %
1999	532	60	406	998	53 %
2000	17	0	137	154	11 %

Note: De høye tallene i perioden 1996 - 1999 skyldes et epidemiutbrudd blant sprøytemisbrukere

Note: The high numbers in 1996-1999 is caused by an epidemi outbreak among drug abusers

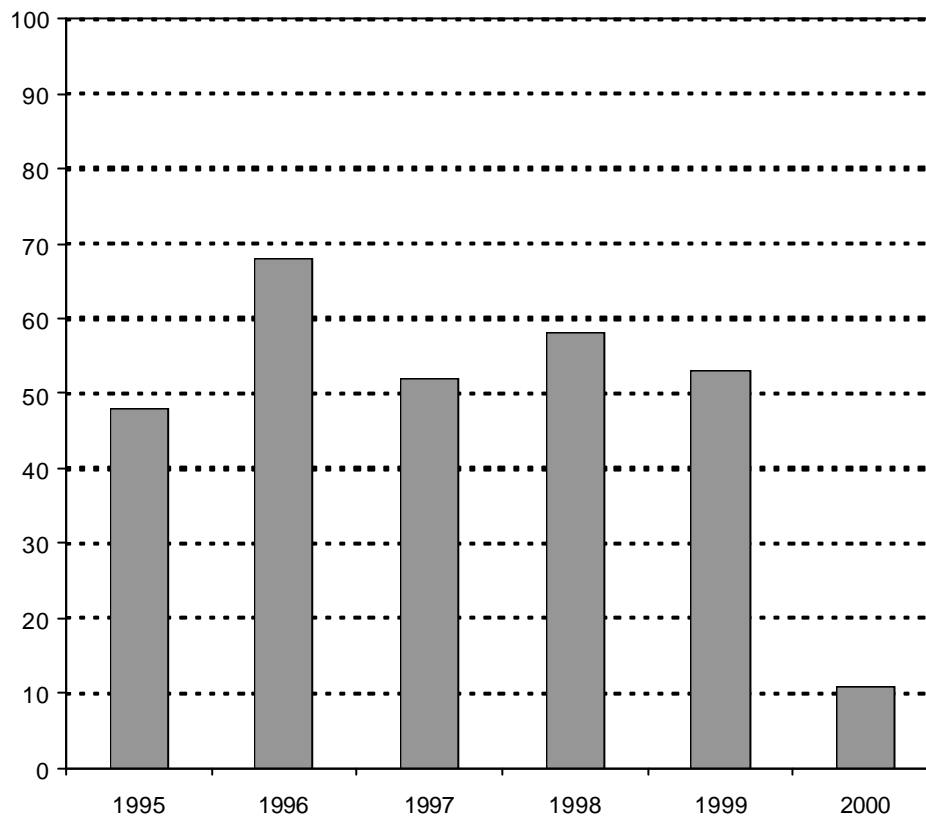
Kilde: Folkehelsa

Source: National Institute of Public Health

Figur 7.6

Prosent av hepatitt A smittede som er sprøytemisbrukere

Percentage of hepatitis A infected who are injecting drug abusers

Kilde (Source): Folkehelsa
(National Institute of Public Health)

Tabell 7.7

Akutt hepatitt B smittede etter antatt smittemåte og diagnoseår

*Number of acute hepatitis B infections by infection source
and year of diagnoses*

1992 - 2000

	Sprøytemisbruk	Andre smittemåter	Total	Prosent sprøytemisbrukere
	<i>Drug abusers</i>	<i>Others</i>	<i>Total</i>	<i>Percent drug abusers</i>
1992	2	30	32	6%
1993	10	44	54	19%
1994	10	31	41	24%
1995	39	60	99	39%
1996	55	41	96	57%
1997	132	50	182	73%
1998	385	84	469	82%
1999	374	98	472	79%
2000	176	86	262	67%

Note: De høye tallene i perioden 1996 - 1999 skyldes et epidemi utbrudd blant sprøytemisbrukere

Note: The high numbers in 1996-1999 is caused by an epidemi outbreak among drug abusers

Kilde: Folkehelsa

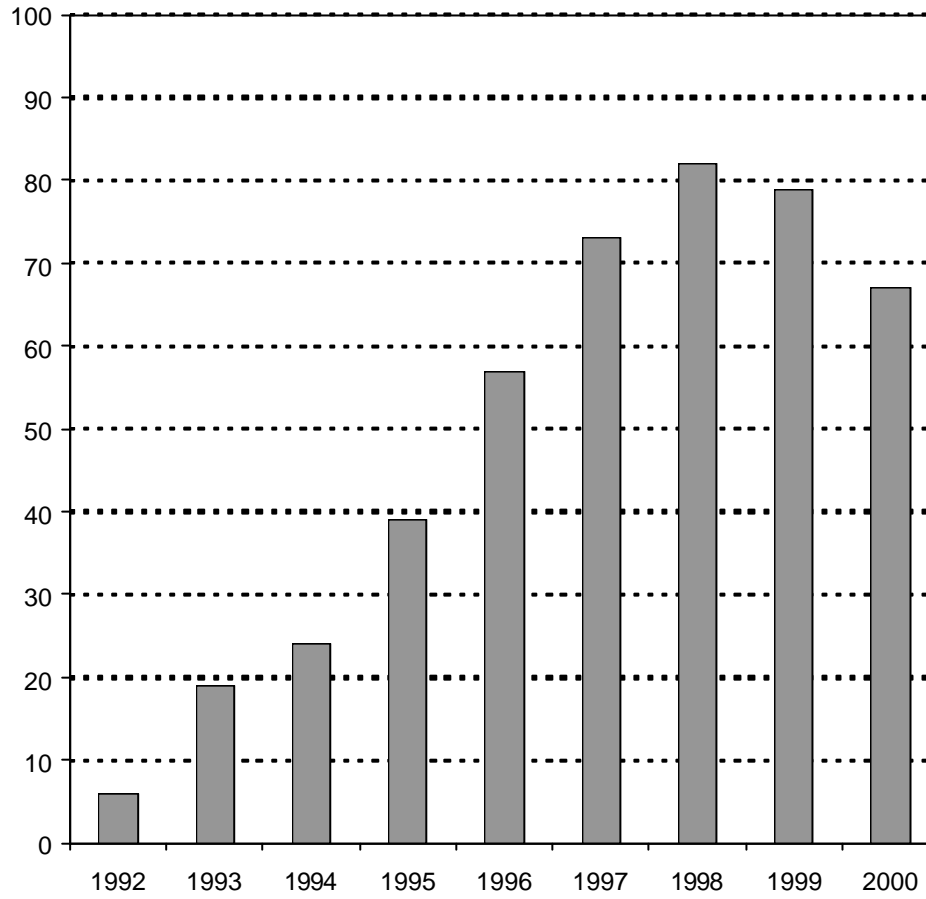
Source: *National Institute of Public Health*

Figur 7.7

Prosent av hepatitt B smittede som er sprøytemisbrukere

Percentage of hepatitis B infected who are injecting drug abusers

1992-2000

Kilde (Source): Folkehelsa
(National Institute of Public Health)

Tabell 7.8

Antall registrerte personer med HIV-infeksjon fordelt på risikofaktor og diagnoseår

Number of persons registered as HIV- positive by risk factor and year of diagnosis

1984-2000

	Heteroseksuell		Homo-/biseksuell		Sprøytemisbruk		Andre risikofaktore		Totalt
	<i>Heterosexual</i>		<i>Homo-/bisexual</i>		<i>Intravenous drug us</i>		<i>Other risk factors</i>		
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	Antall	%	
	<i>No.</i>		<i>No.</i>		<i>No.</i>		<i>No.</i>		
1984-90	205	20,8	388	39,4	337	34,2	54	5,5	984
1991	59	41,5	59	41,5	16	11,3	8	5,6	142
1992	57	54,3	28	26,7	12	11,4	8	7,6	105
1993	53	46,9	44	38,9	13	11,5	3	2,7	113
1994	33	35,1	37	39,4	12	12,8	12	12,8	94
1995	47	44,8	45	42,9	11	10,5	2	1,9	105
1996	63	54,3	35	30,2	9	7,8	9	7,8	116
1997	67	59,3	30	26,5	11	9,7	5	4,4	113
1998	58	59,2	30	30,6	8	8,2	2	2,0	98
1999	92	62,6	36	24,5	12	8,2	7	4,8	147
2000	133	75,1	32	18,1	7	4,0	5	2,8	177
Totalt	867	39,5	764	34,8	448	20,4	115	5,2	2 194

Prosent (Per cent)

	Heteroseksuell	Homo-/biseksuell	Sprøytemisbruk	Andre risikofaktorer
	<i>Heterosexual</i>	<i>Homo-/bisexual</i>	<i>Intravenous drug us</i>	<i>Other risk factors</i>
1984-1990	20,8	39,4	34,2	5,5
1991-1995	44,5	38,1	11,4	5,9
1996-2000	63,4	25,0	7,2	4,3

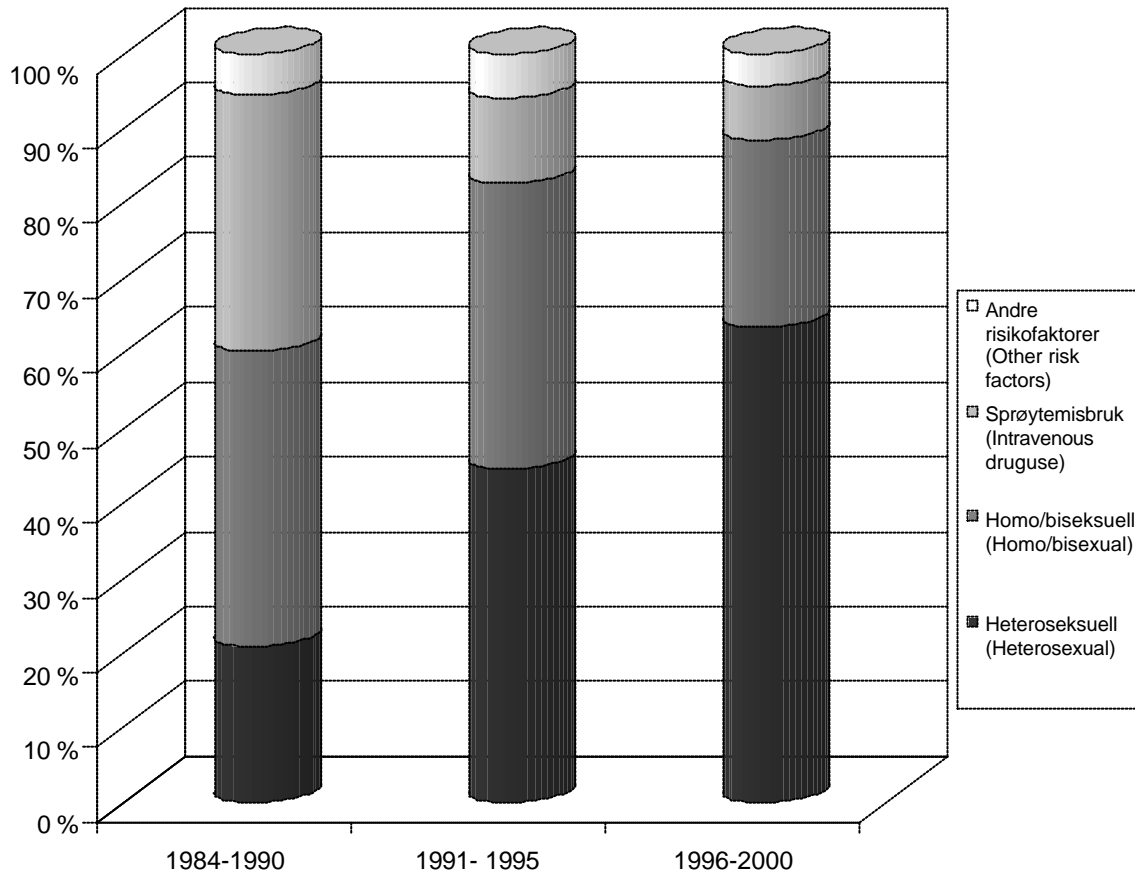
Kilde: Folkehelsa

Source: National Institute of Public Health

Figur 7.8

Prosent registrerte personer med HIV-infeksjon fordelt på risikofaktor

Percentage of persons registered as HIV-positive by risk factors

Kilde (Source): Folkehelsa
(National Institute of Public Health)

Tabell 7.9

Antall nye AIDS diagnostiserte tilfeller fordelt på risikofaktor og meldeår og antall døde av AIDS

Number of new cases of AIDS diagnosed by risk factor and year of notification and number of deaths from AIDS

1983-2000

	Heteroseksuell <i>Heterosexual</i>	Homo-/biseksuell <i>Homo-/bisexual</i>	Sprøytemisbruk <i>Intravenous drug use</i>	Andre risikofaktorer <i>Other risk factor</i>	Nye tilfeller i alt <i>New cases Total</i>	Døde av AIDS <i>Deaths of AIDS</i>
1983	0	2	0	0	2	2
1984	0	4	0	0	4	0
1985	0	11	1	3	15	9
1986	2	14	0	4	20	12
1987	3	27	2	3	35	22
1988	3	17	1	4	25	23
1989	3	32	4	4	43	28
1990	12	30	13	4	59	38
1991	7	32	16	4	59	39
1992	14	22	8	6	50	57
1993	11	38	13	2	64	72
1994	16	33	19	6	74	54
1995	22	35	8	2	67	58
1996	15	24	12	5	56	47
1997	14	11	8	1	34	23
1998	15	13	5	3	36	26
1999	9	10	3	0	22	9
2000	22	9	6	1	38	17
Totalt	168	364	119	52	703	534
%	24	52	17	7	100	

Kilde: Folkehelsa

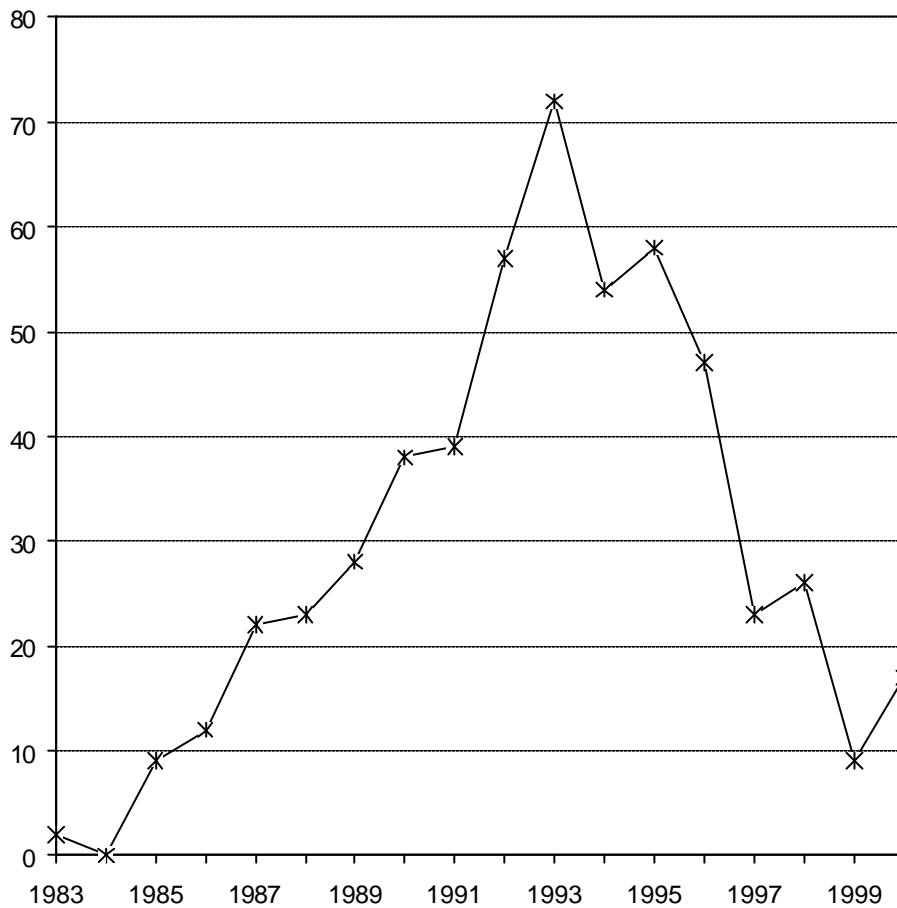
Source: National Institute of Public Health

Figur 7.9

Antall personer døde av AIDS

Number of people dead from AIDS

1983 - 2000

Kilde (Source): Folkehelse
(National Institute of Public Health)

Tabell 7.10

Antall opiatmisbrukere i metadonassisert rehabilitering fordelt på helseregioner

Number of opiate abusers in methadone assisted rehabilitation by health region

1998-2000

	Nye pasienter <i>New patients</i>			Avsluttet <i>Finished</i>			I behandling <i>In treatment</i>			Venteliste <i>Waiting list</i>		
	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000	1998	1999	2000
Øst (East)	92	348	282	21	71	91	173	445	636	400	431	448
Sør (South)	8	163	130	0	5	47	8	166	249	13	133	182
Vest (West)	24	53	77	1	11	22	23	65	120	50	84	108
Midt- og Nord -Norge (Middle- and North Norway)	0	44	35	0	1	9	0	43	69	1	65	90
Hele landet (The whole country)	124	608	524	22	88	169	204	719	1 074	464	713	828

Kilde: Senter for medikamentassistert rehabilitering i Oslo

Source: The National Center for Methadone Assisted Rehabilitation in Oslo

Tabell 7.11

Antall opiatmisbrukere i metadonassistert rehabilitering fordelt på fylke

Number of opiate abusers in methadone assisted rehabilitation by county

2000

	Nye pasienter	Avsluttet behandling	I behandling	Venteliste
	<i>New patients</i>	<i>Finished treatment</i>	<i>In treatment</i>	<i>Waiting list</i>
Akershus	65	12	156	1
Hedmark	26	1	46	..
Oppland	23	4	34	..
Oslo	130	69	337	418
Østfold	38	5	63	..
Hordaland	53	19	83	8
Sogn og	3	1	3	..
Rogaland	21	2	34	2
Aust-Agder	38	6	52	..
Vest-Agder	36	9	81	3
Buskerud	27	15	42	7
Telemark	19	5	46	2
Vestfold	10	12	28	3
Møre- og	5	1	12	..
Sør-	17	8	38	4
Nord-Trøndelag	2	0	5	..
Nordland	11	0	14	2
Troms	0	0	0	..
Finnmark	0	0	0	..
Hele landet	524	169	1074	828

Kilde: Senter for medikamentassistert rehabilitering i Oslo

Source: The National Center for Methadone Assisted Rehabilitation in Oslo

Kapittel 8 – Narkotikabeslag

Tabellene i dette kapitlet gir en oversikt over antall beslag av de ulike narkotiske stofftypene og beslaglagt mengde i Norge over tid og fordelt på politidistrikt. Tabellene er basert på opplysninger fra Kriminalpolitisen.

Ved tolkningen av samtlige av disse tabellene må man ta i betraktning at disse lovbruddene er såkalte "lovbrudd uten offer", hvor det sjelden forekommer anmeldelser fra utenforstående. Det er derfor i stor grad politiets eller tollvesenets egeninnsats som er avgjørende for hvor mange lovbrudd som avdekkes og fører til straff. Endringer i tallene fra et år til et annet eller forskjeller mellom ulike distrikter, vil derfor helt eller delvis kunne tilbakeføres til forskjeller i kontrollintensiteten, uten at det trenger være noen forskjeller i det faktiske antall begåtte lovbrudd. Av endringer i kontrollen som må antas å kunne ha påvirket tallene, er at det på narkotikaområdet har skjedd en økning i bruk av narkotikahunder, og at bedre teknisk utstyr ved etterforskning og nye etterforskningsmetoder er tatt i bruk.

Tabell 8.1 viser at antall beslag av heroin, amfetamin og kokain har økt sterkt på 1990-tallet, og at cannabis-beslagene har økt betydelig de siste fire årene etter å ha holdt et relativt stabilt nivå gjennom flere år. Beslaglagt mengde viser store prosentvise variasjoner fra et år til et annet, men tendensen for kokain, amfetamin og cannabis de siste årene er økende. Økningen er ikke like klar for heroin, se tabell 8.3. En reduksjon i beslaglagt mengde fra 1996 til 2000, betyr trolig ikke at heroinforbruket i Norge er gått ned i perioden, men kan illustrere tilfældighetene rundt større beslag. Antall beslag av ecstasy, LSD, khat, spiss fleinsopp og benzodiazepiner har økt til dels betydelig de siste fem årene. Tabell 8.2 viser at også stoffet GHB er beslaglagt i Norge. GHB ble definert som narkotika i 1999. Beslaglagt mengde av spesielt ecstasy og benzodiazepiner har økt sterkt de siste årene. Cannabis og amfetamin er beslaglagt i samtlige politidistrikt i landet, mens det for de andre stoffene registreres beslag i et økende antall distrikt over tid, se tabell 8.6.

Tabell 8.1

Antall beslag av heroin, cannabis, amfetamin og kokain

Number of seizures of heroin, cannabis, amphetamines and cocaine

1974-2000

Antall narkotikabeslag				
<i>Number of seizures</i>				
	Heroin	Cannabis	Amfetaminer	Kokain
	<i>Heroin</i>	<i>Cannabis</i>	<i>Amphetamines</i>	<i>Cocaine</i>
1974	59	727	80	0
1975	57	521	87	0
1976	77	726	134	1
1977	53	636	62	1
1978	106	1 154	71	4
1979	157	1 313	77	14
1980	214	1 742	79	22
1981	202	1 911	127	7
1982	174	2 002	262	14
1983	55	1 377	155	14
1984	77	1 312	188	15
1985	256	2 478	282	11
1986	348	2 744	423	11
1987	452	2 747	534	13
1988	607	3 478	554	29
1989	691	4 252	514	14
1990	822	4 274	671	26
1991	979	4 811	621	25
1992	1 045	4 273	627	19
1993	1 193	4 708	983	36
1994	1 389	4 065	817	42
1995	1 913	4 941	1 601	54
1996	2 340	4 296	1 775	75
1997	2 485	5 712	2 394	144
1998	2 614	7 421	2 774	206
1999	2 378	8 485	3 089	309
2000	2 314	9 224	3 077	390

Note: Oslo politidistrikt er ikke medregnet for årene 1983 og 1984.

Note: The figures for the years 1983-84 does not include the numbers from Oslo Police District.

Kilde: Kriminalpolitisenralen

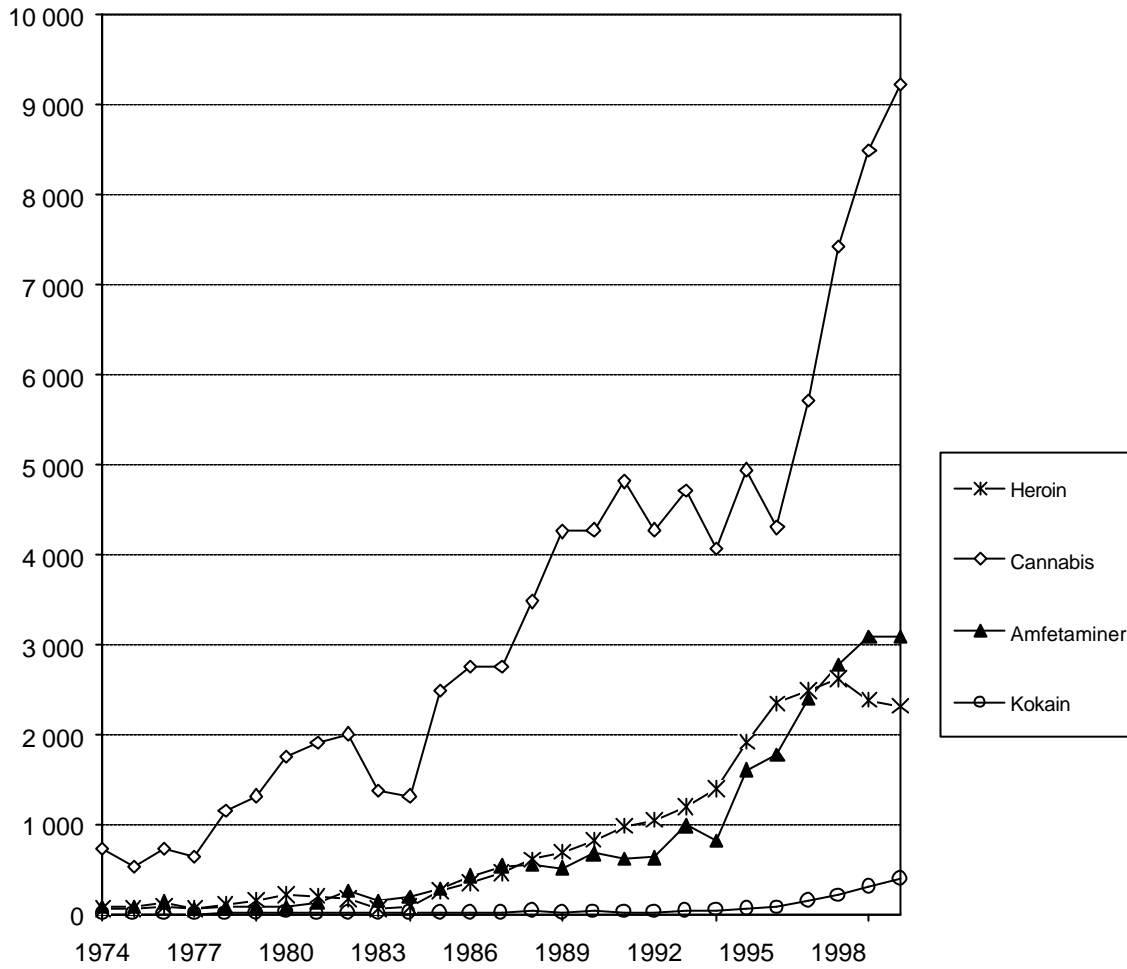
Source: The National Bureau of Crime Investigation

Figur 8.1

Antall beslag av cannabis, heroin , kokain og amfetaminer

Number of seizures of cannabis, heroin , cocain and ampetamines

1974-2000

*Kilde(Source): Kriminalpolitisen
(The National Bureau of Crime Investigation)*

Tabell 8.2

Antall beslag av ecstasy, LSD, khat, spissfleinsopp, GHB og medikamenter

Number of seizures of ecstasy, LSD, khat, magic mushrooms, GHB and tranquillisers

1989-2000

	Antall narkotikabeslag						
	<i>Number of seizures</i>						
	Ecstasy o.l.	LSD	Khat	Spiss- fleinsopp	GHB	Benzo- diazepiner	Opioidholdige medikamenter
<i>Ecstasy etc</i>	<i>LSD</i>	<i>Khat</i>	<i>Magic mushrooms</i>	<i>GHB</i>	<i>Benzo- diazepines</i>	<i>Medicaments containing opioides</i>	
1989	0	3	20	18	0	855	0
1990	1	6	19	25	0	1 142	0
1991	3	6	15	34	0	1 189	0
1992	14	20	14	36	0	1 573	0
1993	9	17	16	5	0	947	0
1994	39	11	30	28	0	1 639	646
1995	160	35	73	31	0	1 882	782
1996	192	36	102	26	0	2 197	804
1997	242	106	112	44	3	2 238	705
1998	178	63	164	37	2	2 660	889
1999	502	59	296	47	38	3 200	884
2000	783	87	255	54	83	3 800	860

Kilde: Kriminalpolitisen

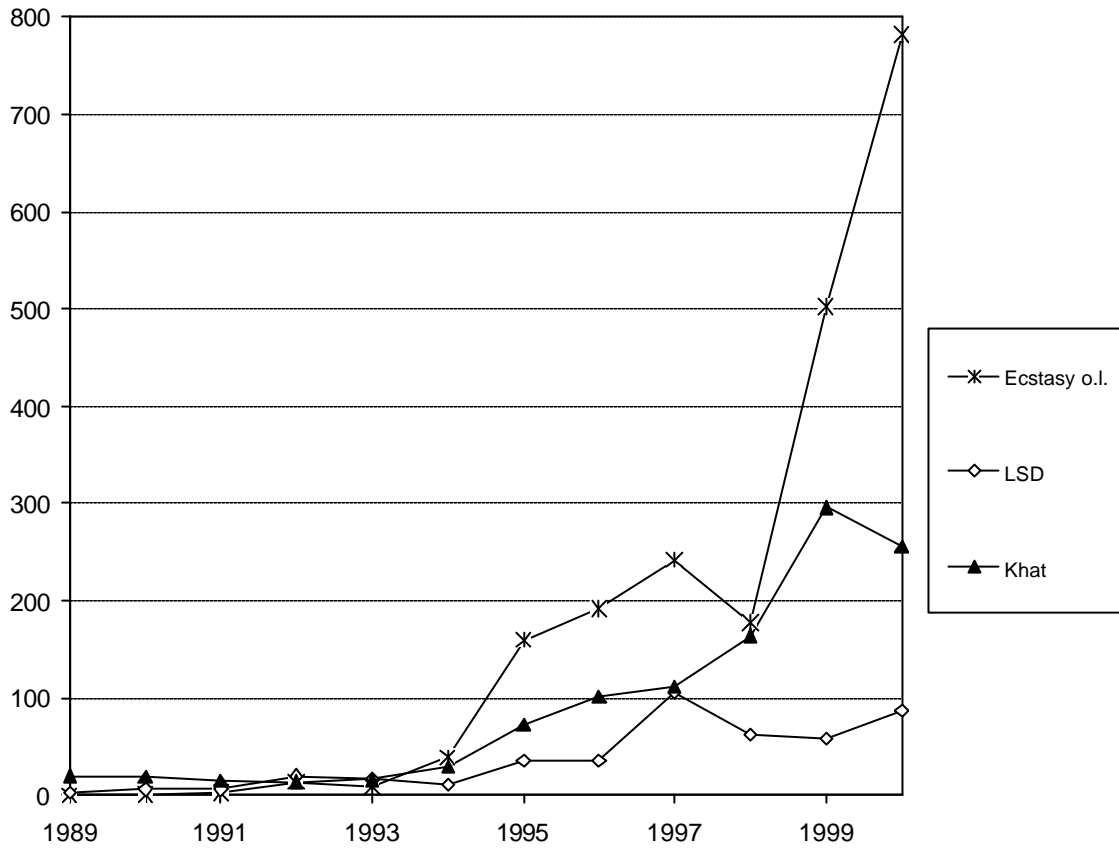
Source: the National Bureau of Crime Investigation

Figur 8.2

Antall beslag av ecstasy, LSD og khat

Number of seizures of ecstasy, khat, LSD and cocaine

1989-2000

Kilde (Source): Kriminalpolitisen
(The National Bureau of Crime Investigation)

Tabell 8.3

Beslaglagt mengde heroin, kokain, cannabis og amfetamin i kilogram

Amount of confiscated opiates, cocaine, cannabis and amphetamines in kilogrammes

1974-2000

	Beslaglagt mengde			
	<i>Amount confiscated</i>			
	Heroin	Kokain	Cannabis	Amfetamin
	<i>Heroin</i>	<i>Cocaine</i>	<i>Cannabis</i>	<i>Amphetamines</i>
1974	5,4	0,0	38	0,0
1975	0,3	0,0	20	0,0
1976	17,2	0,0	29	3,2
1977	0,4	0,0	54	8,4
1978	0,3	0,0	80	1,4
1979	0,6	0,2	105	0,7
1980	4,9	0,2	114	0,8
1981	0,6	0,0	114	2,8
1982	0,8	0,3	127	5,2
1983	4,9	0,2	345	13,5
1984	2,5	0,2	295	9,5
1985	5,0	1,0	190	13,4
1986	5,8	0,3	206	19,7
1987	4,0	5,9	125	7,8
1988	12,0	2,2	144	13,1
1989	5,3	0,3	372	13,8
1990	3,2	0,9	230	25,1
1991	9,9	3,9	393	18,9
1992	10,8	2,4	177	11,7
1993	18,1	8,2	207	25,6
1994	26,9	5,1	480	16,0
1995	49,1	3,8	19 959	53,2
1996	74,1	24,1	711	30,3
1997	55,5	4,6	978	93,2
1998	38,3	92,7	1 992	211,4
1999	45,8	60,2	1 254	52,2
2000	51,5	12,2	664	93,0

Note: Vektmengdene angir vekten på selve beslaget, og ikke vekten av det aktive stoffet. Mengden av aktivt stoff vil kunne variere sterkt.

Note: The weight represents the weight of the actual amount confiscated, not the weight of the active drug. The weight of the active drug can vary greatly.

Kilde: Kriminalpolitisen

Source: *The National Bureau of Crime Investigation*

Tabell 8.4

Beslaglagt mengde ecstasy, LSD, khat, spissfleinsopp og medikamenter

Amount of confiscated ecstasy, LSD, khat, magic mushrooms and tranquillisers

1989-2000

	Ecstasy o.l.	LSD	Khat	Spiss - fleinsopp	Benzo- diazepiner	Opioidholdige medikamenter
	<i>Ecstasy etc</i>	<i>LSD</i>	<i>Khat</i>	<i>Magic mushrooms</i>	<i>Benzo- diazepines</i>	<i>Medicaments containing opioides</i>
	Tabletter <i>Tablets</i>	Doser <i>Doses</i>	kg <i>kg</i>	Gram <i>Grammes</i>	Tabletter <i>Tablets</i>	Tabletter <i>Tablets</i>
1989	0	73	189	121	36 218	0
1990	1	613	201	148	18 841	0
1991	15	194	205	141	17 666	0
1992	196	3 397	267	187	50 674	0
1993	325	243	246	8	15 780	0
1994	969	4 758	721	106	40 008	12 253
1995	10 980	1 325	1 330	164	32 153	11 325
1996	12 852	551	1 544	138	53 908	14 431
1997	13 182	6 888	1 720	433	130 000	16 076
1998	15 542	2 757	2 839	326	97 000	15 072
1999	24 664	483	4 761	560	180 500	19 800
2000	49 390	1 430	4 309	612	411 000	15 050

Note: 1989 er det første året hvor kun innsendt materiale til analyse og/eller destruksjon ved Kriminalpolitisen er lagt til grunn for denne statistikken. I 1989 ble khat oppført på narkotikalistene i Norge.

Note: 1989 was the first year when only material sent for analysis and/or destruction to the National Bureau of Crime Investigation was used as the basis for these statistics. Khat was added to the list of narcotic substances in Norway in 1989.

Kilde: Kriminalpolitisen

Source: *The National Bureau of Crime Investigation*

Tabell 8.5

Antall narkotikabeslag fordelt på stofftype og politidistrikt

Number of seizures of drugs by type of drug and police district

2000

Politidistrikt <i>Police district</i>	Cannabis <i>Cannabis</i>	Amfetamin <i>Amphetamine</i>	Kokain <i>Cocaine</i>	Heroin <i>Heroin</i>	LSD <i>LSD</i>	Ecstasy <i>Ecstasy</i>
Oslo	2 078	855	145	1004	18	249
Halden	72	27	4	17	0	9
Sarpsborg	166	61	6	14	2	17
Fredrikstad	165	46	12	62	1	19
Moss	109	51	5	21	3	18
Follo	318	108	14	32	4	32
Romerike	617	104	28	35	5	24
Kongsvinger	40	12	1	1	0	4
Hamar	107	49	2	28	2	4
Østerdal	22	15	0	4	0	3
Gudbrandsdal	41	14	2	14	0	8
Vestoppland	51	17	3	34	4	8
Ringerike	83	45	1	38	0	6
Asker og Bærum	388	139	21	61	2	28
Drammen	200	111	20	59	2	34
Kongsberg	49	17	1	3	0	1
Nord-Jarlsberg	130	55	4	7	2	20
Tønsberg	136	49	7	39	2	14
Sandefjord	87	12	8	13	0	4
Larvik	103	17	6	10	2	8
Skien	67	49	9	21	0	9
Telemark	173	72	9	61	0	13
Notodden	22	8	0	3	0	1
Rjukan	14	3	0	3	0	0
Kragerø	35	10	0	6	0	0
Arendal	164	69	3	24	0	20
Kristiansand	323	97	16	45	2	27
Vest-Agder	71	14	4	7	0	3
Rogaland	242	59	7	54	3	18
Rana	50	22	1	5	0	3

Note: Tabellen fortsetter på neste side

Note: The table continues on the next page

Kilde: Kriminalpolitisenralen

Source: The National Bureau of Crime Investigation

Tabell 8.5 Forts. (cont)**Antall narkotikabeslag fordelt på stofftype og politidistrikt***Number of seizures of drugs by type of drug and police district*

2000

Politidistrikt <i>Police district</i>	Cannabis <i>Cannabis</i>	Amfetamin <i>Amphetamines</i>	Kokain <i>Cocaine</i>	Heroin <i>Heroin</i>	LSD <i>LSD</i>	Ecstasy <i>Ecstasy</i>
Stavanger	413	183	15	71	12	48
Haugesund	119	41	1	34	1	7
Hardanger	22	8	0	0	0	1
Hordaland	157	20	1	17	2	4
Bergen	620	139	13	213	8	31
Sogn	45	4	0	3	0	3
Fjordane	58	10	2	2	0	4
Sunnmøre	201	65	3	22	2	25
Romsdal	66	21	1	24	0	4
Nordmøre	56	11	0	9	0	5
Utrøndelag	69	10	0	2	0	0
Trondheim	513	125	10	65	4	37
Inntrøndelag	76	12	0	20	0	1
Namdal	28	3	0	1	0	0
Helgeland	31	3	0	0	0	1
Bodø	173	39	2	30	0	4
Narvik	32	5	0	1	0	2
Lofoten & Vesterålen	42	9	0	1	0	3
Senja	40	9	0	0	1	0
Troms	203	80	8	43	2	6
Vest Finnmark	76	37	0	2	0	6
Vardø	7	2	0	0	0	0
Vadsø	22	4	0	0	0	0
Sør-Varanger	28	7	0	1	1	1
Sysselmannen på Svalbard	4	0	0	1	0	0
Total	9 224	3 054	395	2 287	87	797

Kilde: Kriminalpolitisentralen

Source: The National Bureau of Crime Investigation

Tabell 8.6

Antall politidistrikt som har hatt beslag av ulike narkotiske stoffer

Number of police districts that have had seizures of different drugs

1991-2000

Antall politidistrikt som har hatt beslag av:							
<i>Number of police districts which have had seizures of:</i>							
	Heroin	Kokain	Cannabis	Amfetamin	Ecstasy	LSD	GHB
	<i>Heroin</i>	<i>Cocaine</i>	<i>Cannabis</i>	<i>Amphetamines</i>	<i>Ecstasy etc.</i>	<i>LSD</i>	<i>GHB</i>
1991	35	7	54	42	0	6	0
1992	26	6	54	41	0	8	0
1993	34	14	54	43	0	5	0
1994	39	11	54	45	0	4	0
1995	41	14	54	52	27	12	0
1996	43	16	54	49	26	15	0
1997	48	17	54	53	26	22	3
1998	46	33	54	52	26	17	2
1999	52	33	54	54	38	21	19
2000	50	35	54	54	47	24	19

Note: Det er totalt 54 politidistrikt i Norge

Note: There are 54 police districts in total in Norway

Kilde: Kriminalpolitisenralen

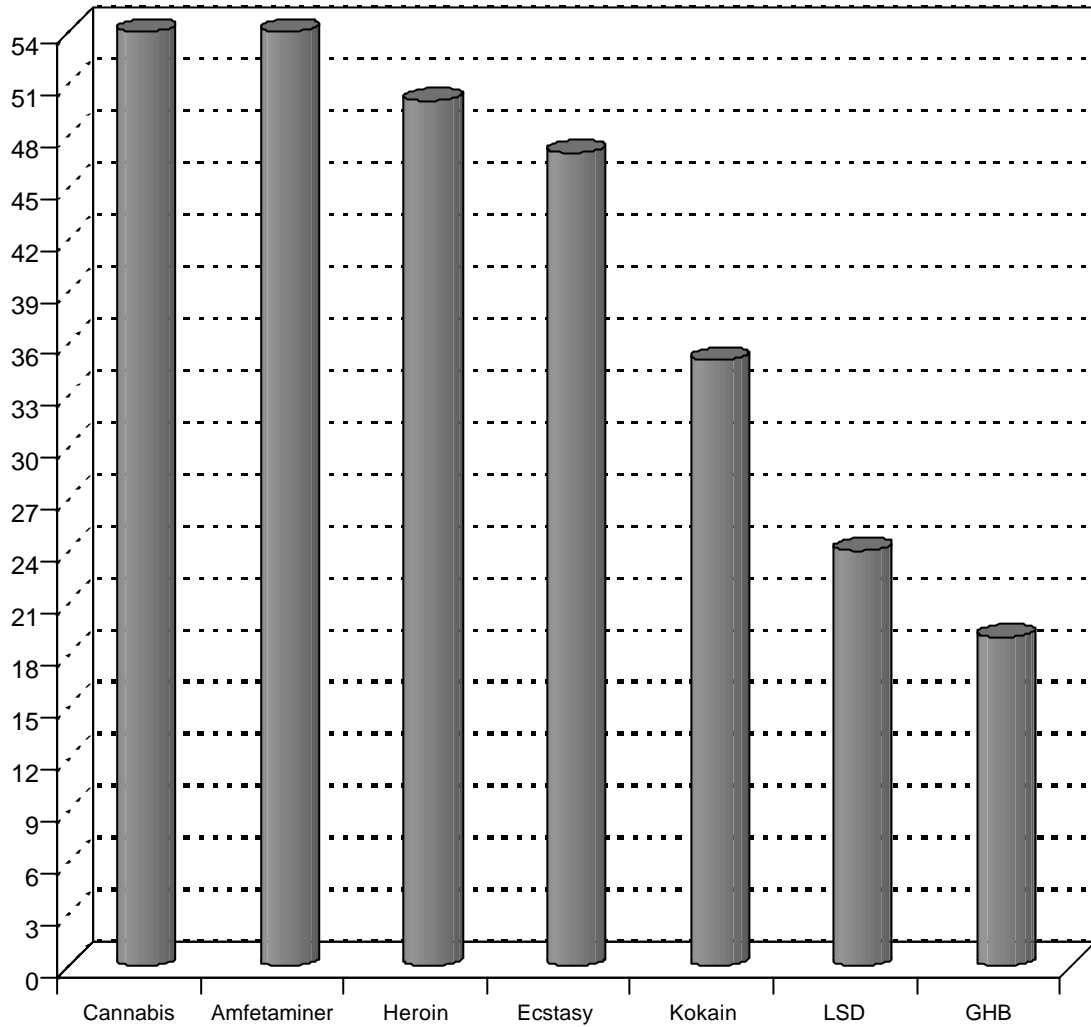
Source: The National Bureau of Crime Investigation

Figur 8.6

Antall politidistrikt (totalt 54) hvor det er beslaglagt ulike stoffer

Number of policedistricts (54 total) that have had seizures of different drugs

2000

Kilde (Source): Kriminalpolitisen
(The National Bureau of Crime Investigation)

Kapittel 9 – Narkotikakriminalitet

Kapittelet gir opplysninger om etterforskede saker og personer siktet for narkotikaforbrytelse, samt straffereaksjoner. Talloppgavene for disse tabellene er basert på kriminalstatistikken fra Statistisk Sentralbyrå. Den siste tabellen i dette kapittelet viser data fra Fengselsstyret over antall narkotikabeslag, beslag av brukerutstyr samt tall for kroppsundersøkelser og funn i norske fengsler på 1990-tallet.

I tillegg til de rapporterte narkotikaforbrytelsene forekommer det mange andre former for kriminalitet knyttet til bruk av narkotika - som volds- eller sedelighetsforbrytelser utført under påvirkning, eller vinningsforbrytelser utført for å skaffe penger til kjøp av narkotika. Men løpende statistiske opplysninger om slike forhold finnes ikke for Norges vedkommende.

Ved tolkningen av også disse tabellene må man ta i betraktning at det sjelden forekommer anmeldelser fra utenforstående. Det er derfor i stor grad politiets eller tollvesenets egeninnsats som er avgjørende for hvor mange lovbrudd som avdekkes og fører til straff. Endringer i tallene fra et år til et annet eller forskjeller mellom ulike distrikter, vil derfor helt eller delvis kunne tilbakeføres til forskjeller i kontrollintensiteten, uten at det trenger være noen forskjeller i det faktiske antall begåtte lovbrudd. Av endringer i kontrollen som må antas å kunne ha påvirket tallene, er at det på narkotikaområdet har skjedd en økning i bruk av narkotikahunder, og at bedre teknisk utstyr ved etterforskning og nye etterforskningsmetoder er tatt i bruk.

Også endringer i lovgivningen vil kunne gi utslag i tallene. I 1984 ble bruk og besittelse av små mengder narkotika omgjort fra forseelse til forbrytelse, slik at det ikke lenger finnes narkotikaforseelser. Samtidig ble en rekke forhold, som tidligere hadde vært forbrytelser mot legemiddeloven, overført til straffeloven. Statistikken over narkotikaforbrytelser inndeles i overtredelser etter legemiddeloven og straffelovens § 162. Når det gjelder bruk eller besittelse av små mengder til eget bruk, vil forholdet vanligvis rammes av legemiddeloven som har en strafferamme på bøter eller fengsel inntil 6 måneder.

Dersom det dreier seg om oppbevaring av noe større mengder - selv om det er til eget forbruk - eller dersom overtredelsen gjelder produksjon, innførsel eller omsetning, rammes forholdet av straffelovens paragraf 162 som har en maksimumsstraff på 21 års fengsel.

Tabell 9.1 viser en betydelig økning for antall anmeldte narkotikalovbrudd, og samme tendens viser tabell 9.2 i antall etterforskede saker og antall siktede personer for narkotikaforbrytelser. Antall reaksjoner har steget i samme takt (tabell 9.4). Tabell 9.3 viser at et betydelig antall barn og unge under 20 år er siktet for brudd på straffeloven og legemiddeloven der de yngste var under 14 år.

Data fra norske fengsler i tabell 9.5 viser at antall narkotikabeslag har fordoblet seg på 1990-tallet, og at også mengden av beslaglagt brukerutstyr er økt. Antall urinprøver med positive funn har også fordoblet seg på 1990-tallet i fengslene.

Tabell 9.1

Antall anmeldte narkotikalovbrudd

Number of drug offences reported to the police

1991-2000

	Straffeloven §162 <i>Penal Code §162</i>	Legemiddel- loven <i>Act Relating to Medicinal Goods</i>	Totalt <i>Total</i>
1991	7 377	5 711	13 088
1992	7 692	6 328	14 020
1993	7 640	6 432	14 072
1994	8 005	6 759	14 764
1995	11 911	11 420	23 331
1996	13 669	13 786	27 455
1997	16 169	18 376	34 545
1998	17 276	21 498	38 774
1999	17 820	23 167	40 987
2000	19 302	24 726	44 028

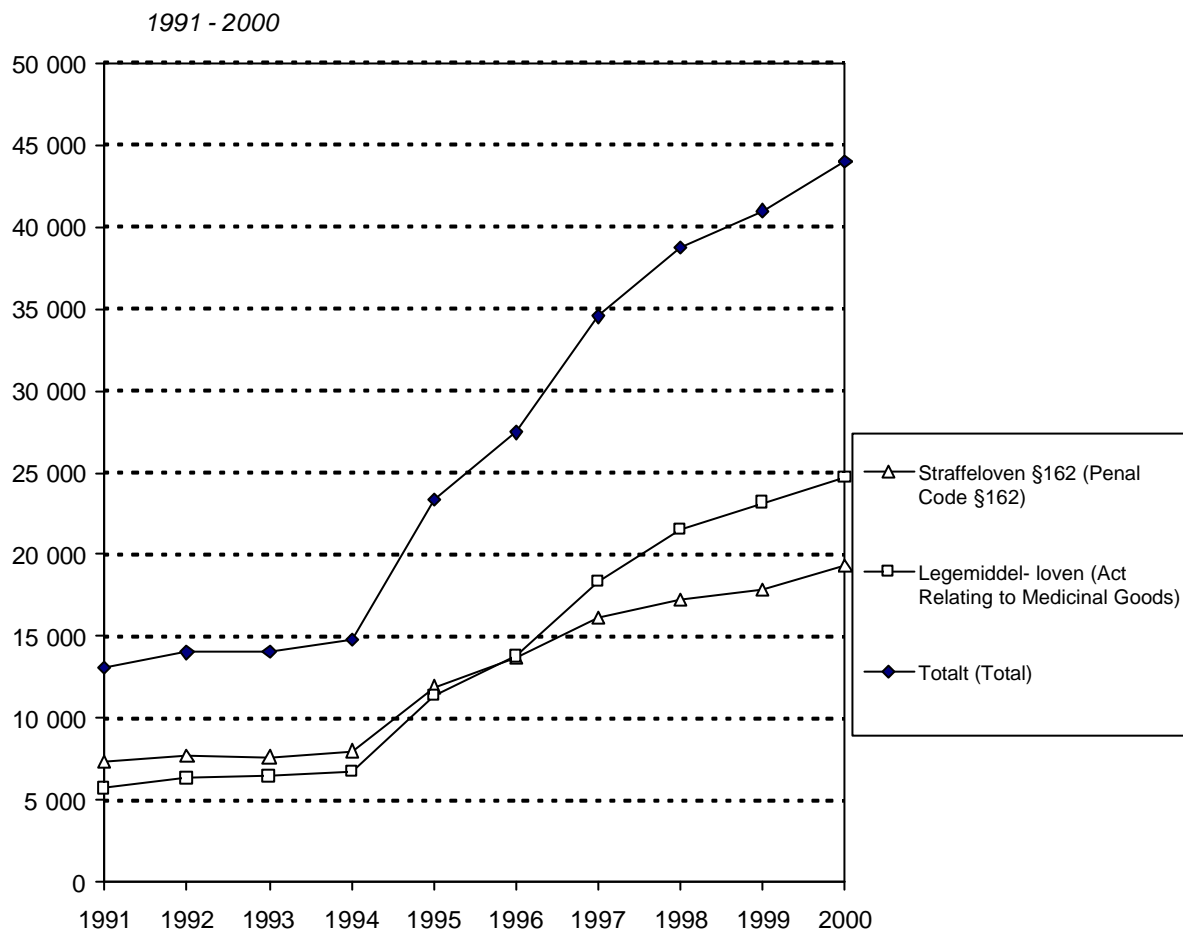
Note: 1991 er det første året at statistikken over anmeldte lovbrudd ble utarbeidet.

Note: The statistics on offences reported to the police were prepared for the first time in 1991.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Source: Statistics Norway

Figur 9.1
Antall anmeldte narkotikalovbrudd
Number of drug offences reported to the police

Kilde (*Source*) : Statistisk sentralbyrå
 (*Statistics Norway*)

Tabell 9.2

Antall etterforskede lovbrudd og personer siktet for narkotikaforbrytelser

Number of cases investigated and persons charged with drug crimes

1968 - 1999

	Straffeloven §162 <i>Penal Code §162</i>		Legemiddeloven <i>Act Relating to Medicinal Goods</i>		Totalt <i>Total</i>	
	Saker <i>Cases</i>	Siktede <i>Persons charged</i>	Saker <i>Cases</i>	Siktede <i>Persons charged</i>	Saker <i>Cases</i>	Siktede <i>Persons charged</i>
1976	46	49	1 087	653	1 133	702
1977	55	71	1 365	747	1 420	818
1978	63	72	1 554	823	1 617	895
1979	67	88	1 639	865	1 706	953
1980	56	57	1 994	1 131	2 050	1 188
1981	52	60	2 942	1 401	2 994	1 461
1982	81	98	2 853	1 299	2 934	1 397
1983	156	123	3 637	1 762	3 793	1 885
1984	293	247	4 115	1 736	4 408	1 983
1985	1 137	609	3 666	1 332	4 803	1 941
1986	1 794	825	2 789	1 150	4 583	1 975
1987	2 364	915	2 244	1 021	4 608	1 936
1988	3 624	1 260	2 605	1 064	6 229	2 324
1989	4 266	1 367	3 837	1 690	8 103	3 057
1990	4 697	1 511	4 394	1 821	9 091	3 332
1991	5 328	1 584	4 621	1 993	9 949	3 577
1992	6 250	1 974	5 059	1 929	11 309	3 903
1993	6 458	2 282	5 281	1 508	11 739	3 790
1994	6 458	2 143	5 384	1 303	11 842	3 446
1995	8 044	2 496	7 629	1 442	15 673	3 938
1996	10 310	2 878	10 442	1 577	20 752	4 455
1997	11 639	3 424	12 360	1 764	23 999	5 188
1998	13 809	4 056	16 489	2 430	30 298	6 486
1999	16 040	4 891	20 135	3 111	36 175	8 002

Note: På grunn av endringer i lov og praksis er tallene fra før og etter 1985 ikke helt sammenlignbare.

Note: Due to changes in law and practice, figures before and after 1985 are not completely comparable.

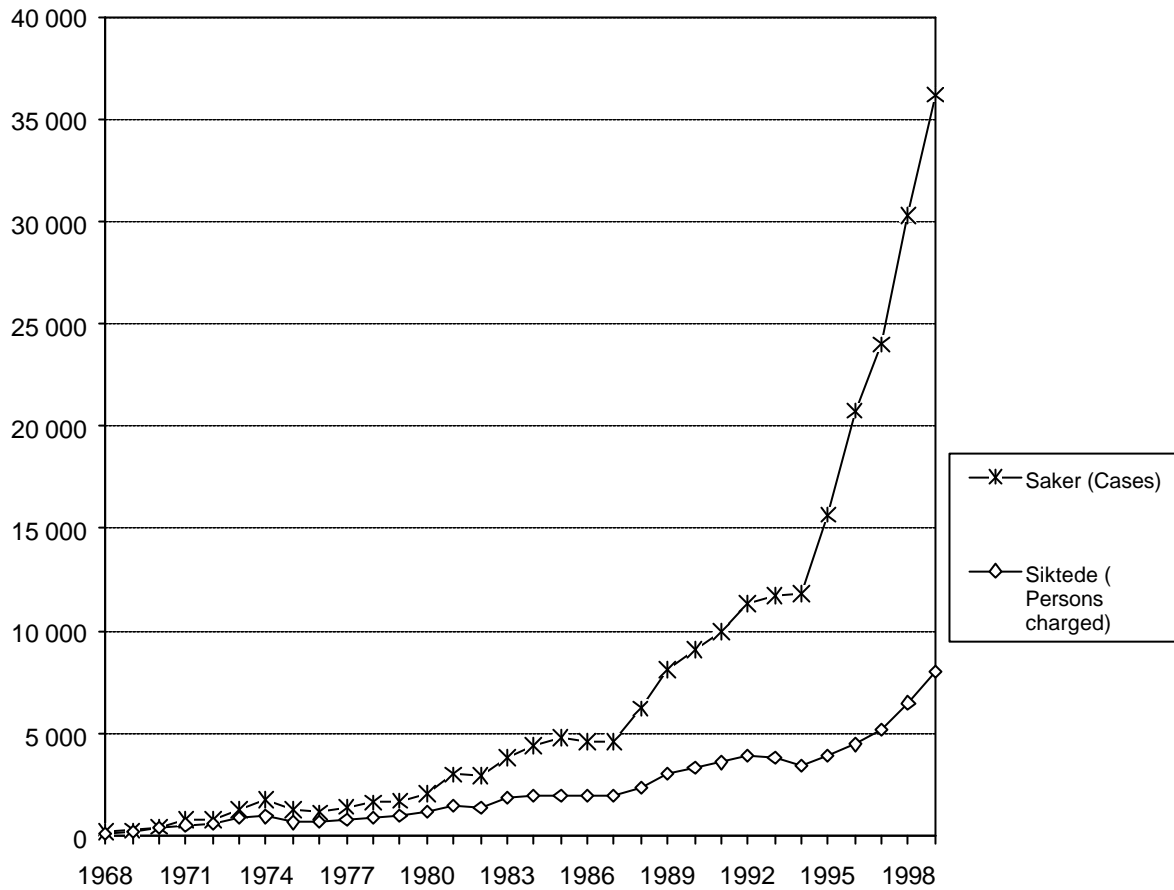
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Kriminalstatistikk

Source: Statistics Norway. Crime statistics

Figur 9.2

Antall etterforskede saker og personer siktet for narkotikaforbrytelser
Number of cases investigated and persons charged
with drug crimes

1990-1999

Kilde(Source) : Statistisk sentralbyrå
(Statistics Norway)

Tabell 9.3

Antall personer siktet for narkotikaforbrytelser fordelt på kjønn og alder

Number of persons charged with drug crimes by gender and age

1999

	Straffeloven §162 <i>Penal Code §162</i>	Prosent <i>Percentage</i>	Legemiddeloven <i>Act Relating to Medicinal Goods</i>	Prosent <i>Percentage</i>
Kjønn <i>Gender</i>				
Menn <i>Men</i>	4 037	82,5	2 378	76,4
Kvinner <i>Women</i>	852	17,4	733	23,6
Alder <i>age</i>				
-13	3	0,1	20	0,6
14 - 17	405	8,3	471	15,1
18 - 20	899	18,4	776	24,9
21 - 24	870	17,8	614	19,7
25 - 29	840	17,2	447	14,4
30 - 39	1 287	26,3	537	17,3
40 - 59	568	11,6	241	7,7
60 +	19	0,4	5	0,2
Totalt <i>Total</i>	4 891	100	3 111	100,0

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Kriminalstatistikk

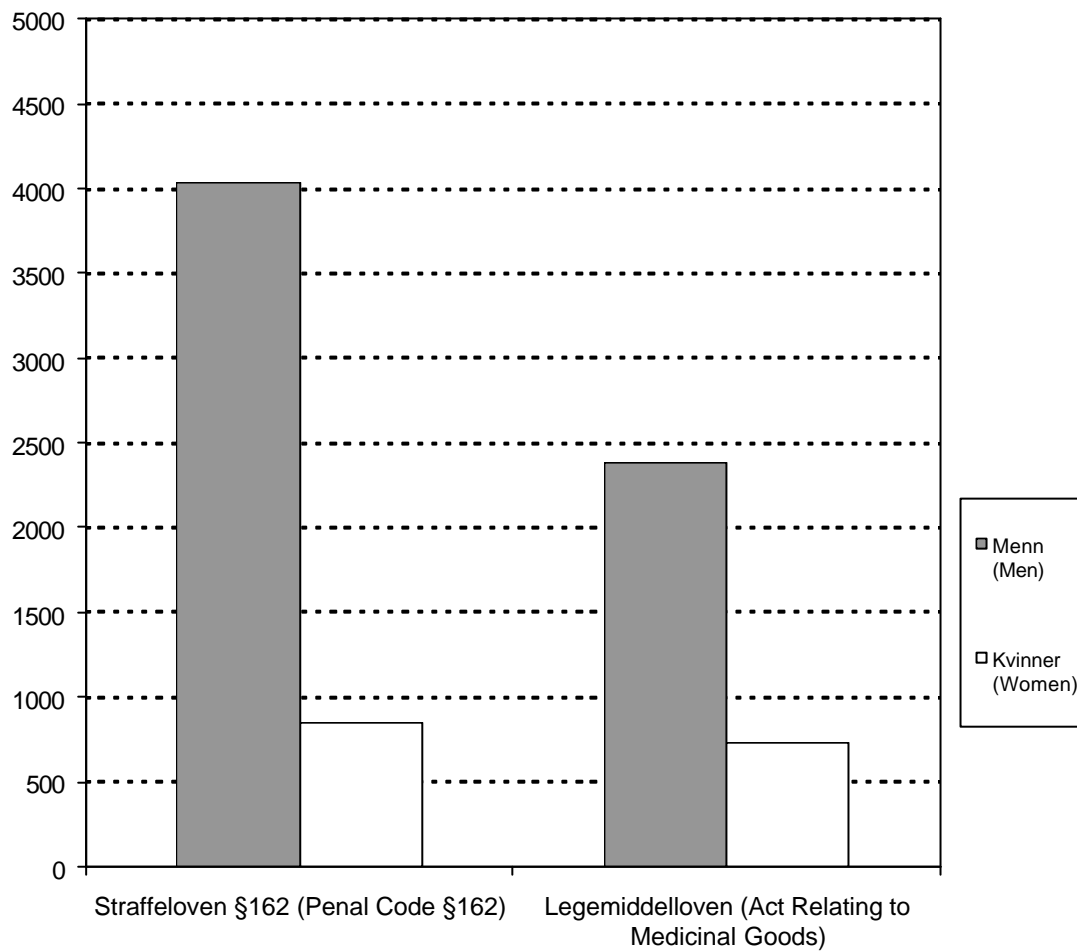
Source: Statistics Norway. Crime statistics

Figur 9.3

Antall personer siktet for narkotikaforbrytelser fordelt på kjønn

Number of persons charged with drug crimes by gender

1999

Kilde (Source) : Statistisk sentralbyrå
(Statistics Norway)

Tabell 9.4

Antall reaksjoner for narkotikaforbrytelser

Number of sanctions in cases involving drug crimes

1969-1999

	Straffeloven §162 <i>Penal Code §162</i>	Legemiddel- loven <i>Act Relating to Medicinal Goods</i>	Totalt <i>Total</i>
1969	170
1970	289
1971	478
1972	344
1973	582
1974	648
1975	35	403	438
1976	16	313	329
1977	40	509	549
1978	69	582	651
1979	61	522	583
1980	70	617	687
1981	95	820	915
1982	97	859	956
1983	191	1 063	1 254
1984	337	1 433	1 770
1985	477	1 303	1 780
1986	531	1 504	2 035
1987	1 203	840	2 043
1988	1 389	1 043	2 432
1989	1 469	1 301	2 770
1990	1 610	1 542	3 152
1991	1 839	1 536	3 375
1992	1 928	1 686	3 614
1993	2 050	1 537	3 587
1994	1 777	1 483	3 260
1995	2 397	1 741	4 138
1996	2 716	1 765	4 481
1997	2 858	1 472	4 330
1998	3 932	3 039	6 971
1999	4 648	3 525	8 173

Note: På grunn av endringer i lov og praksis er tallene fra før og etter 1985 ikke helt sammenliknbare.

Note: Due to changes in law and practice, figures before and after 1985 are not completely comparable.

Kilde: Statistisk sentralbyrå: Kriminalstatistikk.

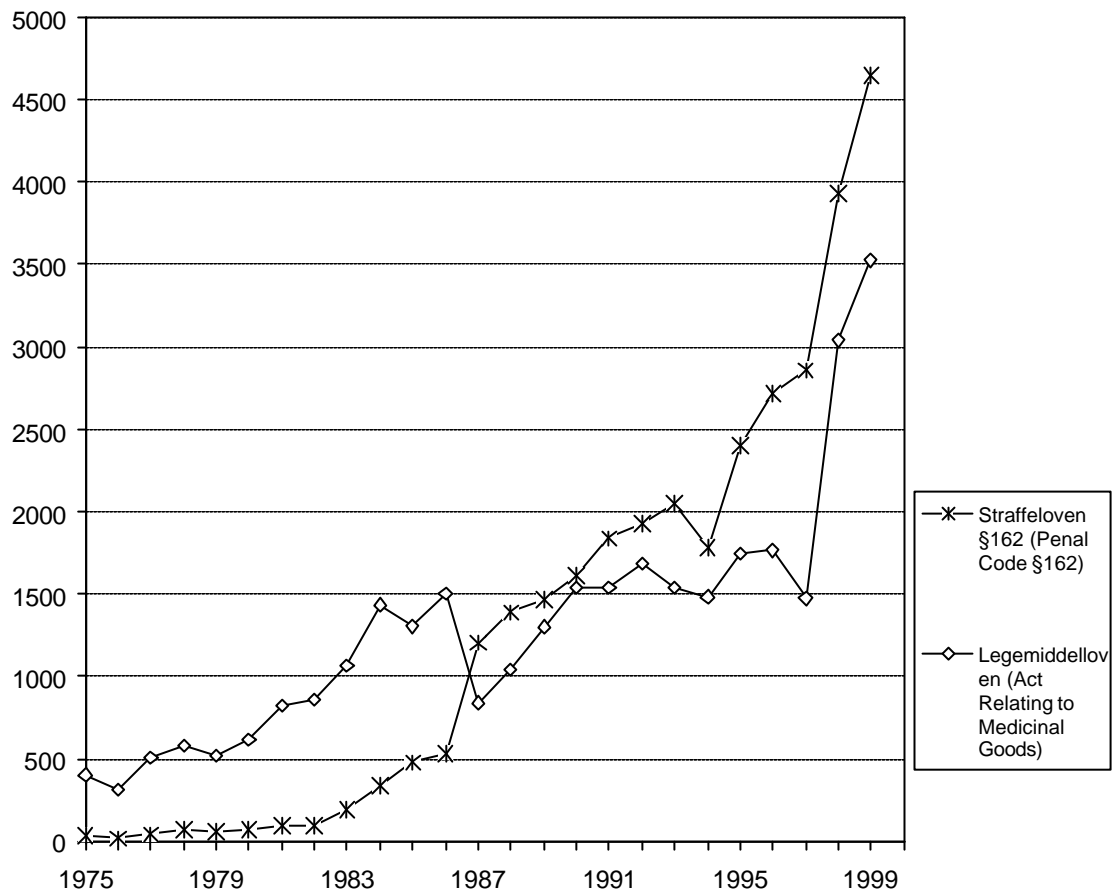
Source: Statistics Norway: Crime statistics.

Figur 9.4

Antall reaksjoner for narkotikaforbrytelser

Number of sanctions in cases involving drug crimes

1975-1999

Kilde(Source) : Statistisk sentralbyrå
(Statistics Norway)

Tabell 9.5

Narkotika i norske fengsler

Drugs in Norwegian prison

1990-2000

	Antall narkotikabeslag <i>Number of drug seizures</i>	Beslag av brukerutstyr <i>Seizures of drug user equipment</i>	Antall kropps- undersøkelser <i>Number of body searches</i>	Antall funn under kroppsundersøkelser <i>Number of seizures from body searches</i>	Antall positive urinprøver <i>Number of positive urin samples</i>
1990	236	638	148	18	1 061
1991	215	638	308	66	876
1992	216	632	155	32	1 267
1993	252	541	28	8	1 535
1994	267	740	41	22	1 541
1995	275	873	33	13	1 782
1996	236	825	26	18	1 814
1997	284	1 194	36	6	2 150
1998	325	1 090	27	5	1 921
1999	391	1 128	21	10	2 328
2000	494	1 097	23	14	2 412

Kilde: Fengselsstyret

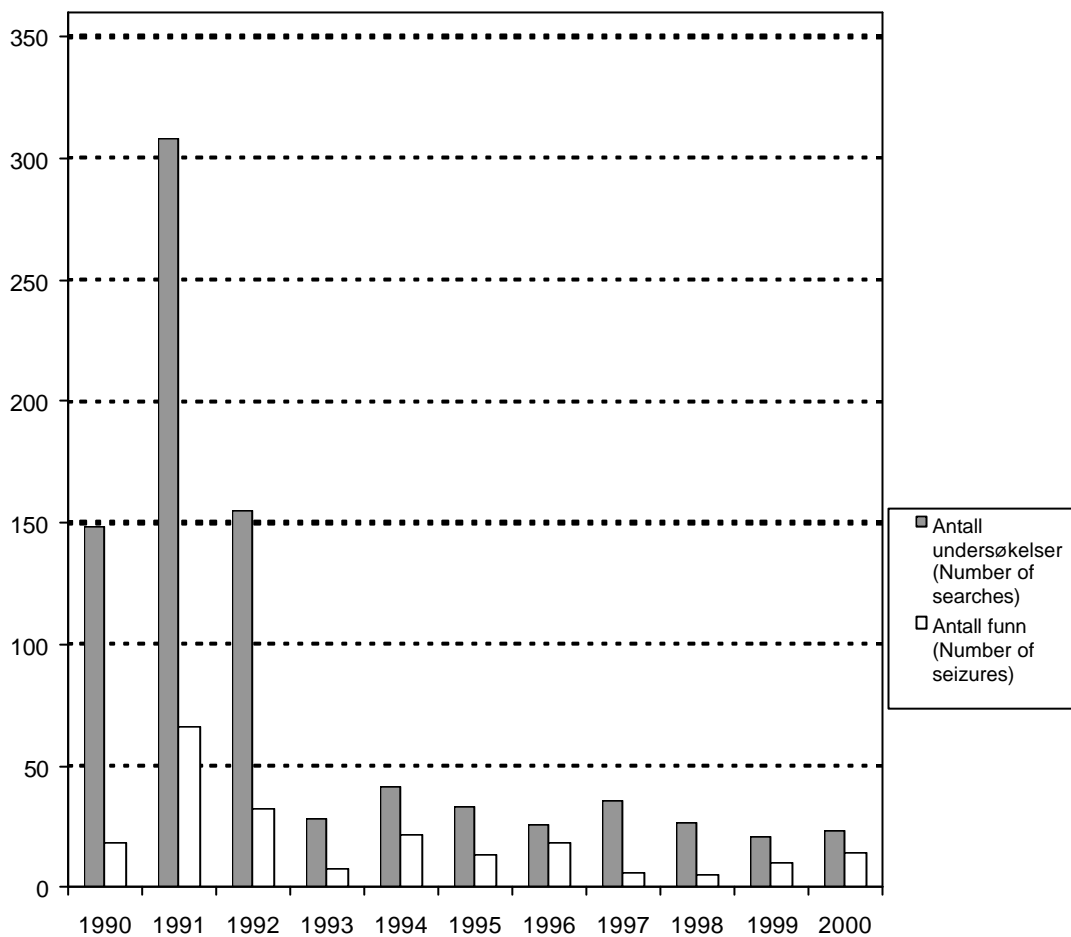
Source: *The Prison board*

Figur 9.5

Antall kroppsundersøkelser i fengsler og antall funn under kroppsundersøkelser

Number of body searches in prison and number of seizures from body searches

1990.2000

Kilde(Source): Fengselsstyret
(The Prison board)

Kapittel 10 – Salg av avhengighetsskapende legemidler

De tre tabellene i dette kapitlet omfatter bare de viktigste grupper av avhengighetsskapende legemidler. Også andre legemidler enn de som inngår i tabellene vil kunne føre til avhengighet - som visse legemidler mot allergier, psykotiske tilstander mv. Men disse legemidlene er sjelden gjenstand for misbruk i Norge. Tallene er basert på opplysninger fra Norsk Medisinaldepot.

Felles for de legemidlene som omhandles i tabellene er at de i lovens forstand er narkotiske stoffer. Dette innebærer at bruk av slike legemidler som ikke er forskrevet av lege, er straffbart, og at det er ulovlig å omsette slike stoffer annet enn fra apotek og på resept fra lege. Ulovlig bruk, innførsel eller omsetning straffes etter narkotikalovgivningen, og som det fremgår av tabell 8.2 og 8.4 i kapittel 8, foretas det hvert år betydelige beslag, særlig av benzodiazepiner.

Medisinsk inndeles de avhengighetsskapende legemidlene vanligvis i svakere beroligende eller angstdempende midler (anxiolytika), sovemidler (hypnotika) og sterke beroligende midler (sedativa). Tidligere var virkestoffet i slike legemidler vanligvis barbiturater, men fra slutten av 1960-årene har dette i hovedsak blitt erstattet av benzodiazepiner, som er et mindre giftig stoff. I tillegg til disse dempende legemidlene kommer opiatholdige legemidler som i medisinsk terminologi betegnes som opioider. Felles for disse er at de inneholder morfin eller morfinlignende stoffer som brukes som smertestillende midler ved store smerter. Sin største anvendelse har disse stoffene på sykehus, men de kan også inngå i legemidler som selges på resept til pasienter. Blant slike morfinlignende legemidler er også metadon, som anvendes i den metadonassisterte behandlingen av langtkomne heroinmisbrukere.

For barbiturat- og opioidholdige legemidler - bortsett fra de aller svakeste - gjelder strenge forskrivningsregler. Det er derfor vanskelig for misbrukerne å skaffe seg stoffene gjennom lege. Forskrivningsreglene for benzodiazepinholdige legemidler er vesentlig mindre strenge, og mange misbrukere er istand til å få dekket sitt forbruk gjennom legal forskrivning, eventuelt ved å oppsøke flere leger. Dette sistnevnte problemet håper man å kunne løse gjennom fastlegeordningen da mulighetene for å oppsøke flere leger vil begrenses.

Måleenheten for de avhengighetsskapende stoffene angis oftest som definerte døgndoser (DDD). En definert døgndose tilsvarer den mengde av legemidlet som normalt anvendes i løpet av et døgn ved den type lidelse legemidlet vanligvis anvendes mot.

Et generelt trekk ved salg av avhengighetsskapende legemidler i Norge, er at salget er gått ned for de aller fleste preparatene, mens for opioider er bildet noe mer variert, se tabell 10.1. Tabell 10.2 og 10.3 viser at salgstallene for henholdsvis anxiolytika og hypnotika og sedativa er gått ned i samtlige fylker, men at det fremdeles er tildels store fylkesvise variasjoner i solgte døgndoser.

Tabell 10.1

Salg av avhengighetsskapende legemidler angitt i definerte døgndoser (DDD) per 1000 innbyggere per døgn

Sale of addictive medication given in defined daily doses per 1000 inhabitants per day

1975-2000

	Anxiolytika		Hypnotika og sedativa		Opioider		
	Benzo-diazepiner	Øvrige preparater (<i>other</i>)	Benzo-diazepin-derivater	Øvrige preparater (<i>other</i>)	Morfin (1)	Petidin (2)	Metadon (3)
1975	24,0	1,5	17,3	12,8	0,04	0,12	0,10
1976	23,7	1,4	19,6	11,0	0,05	0,13	0,05
1977	24,3	1,0	22,3	10,2	0,05	0,07	0,02
1978	25,9	0,9	27,8	9,8	0,07	0,07	0,03
1979	25,7	0,9	32,5	9,0	0,07	0,07	0,04
1980	22,0	0,7	33,6	7,2	0,07	0,07	0,05
1981	21,7	0,60	32,5	6,4	0,11	0,07	0,09
1982	22,5	0,59	30,4	5,8	0,12	0,07	0,09
1983	22,2	0,56	31,1	5,3	0,16	0,07	0,12
1984	22,0	0,55	30,7	4,6	0,27	0,07	0,14
1985	23,0	0,57	31,4	4,0	0,44	0,07	0,13
1986	23,5	0,55	37,8	3,5	0,49	0,07	0,08
1987	24,3	0,51	40,6	3,0	0,59	0,07	0,05
1988	24,4	0,48	42,3	2,7	0,67	0,06	0,05
1989	23,7	0,47	42,7	2,3	0,80	0,06	0,04
1990	23,3	0,48	39,9	2,1	0,87	0,06	0,05
1991	22,3	0,33	35,2	0,5	0,90	0,06	0,05
1992	21,4	0,36	29,7	0,0	1,00	0,06	0,05
1993	19,7	0,41	27,4	0,0	1,06	0,06	0,08
1994	19,1	0,44	25,4	0,8	1,04	0,05	0,06
1995	18,3	0,64	21,7	4,2	1,10	0,05	0,11
1996	17,5	0,45	19,9	7,0	1,10	0,05	0,15
1997	17,4	0,61	18,4	9,9	1,10	0,05	0,11
1998	17,7	0,72	17,0	12,5	1,30	0,04	0,16
1999	17,9	0,85	15,1	15,2	1,40	0,05	0,58
2000	18,0	0,97	13,7	18,1	1,40	0,04	1,02

Note: En definert døgndose tilsvarer den mengden av legemiddelet som normalt anvendes i løpet av et døgn ved den type lidelse legemiddelet vanligvis anvendes mot.

Note: A defined daily dose is defined as the assumed average dose per day, used for the main indication of the preparation

Kilde: Norsk medisinaldepot. Legemiddelforbruket i Norge.

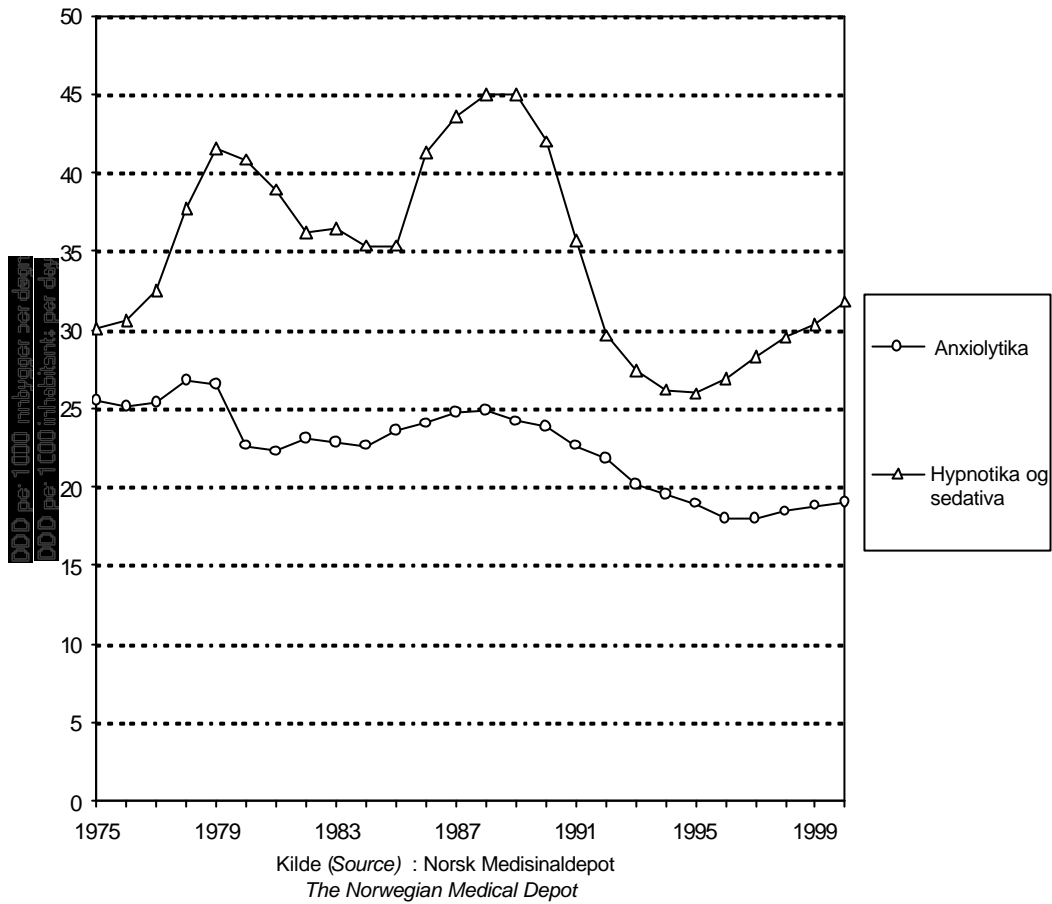
Source: The Norwegian Medical Depot. Use of medication in Norway.

Figur 10.1

Salg av benzodiazepiner og benzodiazepinderivater

Sales of benzodiazepines and benzodiazepine derivatives

1975-2000

Tabell 10.2

Salg av anxiolytika (benzodiazepiner og øvrige preparater)

fordelt på fylke, angitt i definerte døgndoser per 1000 innbyggere per døgn

Sale of tranquillisers (benzodiazepines and similar substances) by county

given in defined daily doses per 1000 inhabitants per day

1985-2000

Fylke <i>County</i>	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Østfold	43,2	42,6	42,3	39,5	37,6	36,3	34,2	31,8	30,9	30,3	28,7	28,3	28,3	28,7	28,5	28,7
Akershus	16,6	16,7	17,5	17,6	17,5	17,6	18,0	17,7	16,5	16,2	15,6	14,8	14,8	15,1	15,3	15,1
Oslo	31,8	32,2	32,2	32,5	32,3	30,4	27,6	27,2	24,1	24,1	24,9	21,8	21,9	22	22,2	21,7
Hedmark	22,4	23,0	24,1	23,8	24,4	24,7	22,6	21,6	20,7	19,8	18,7	17,2	17,0	17,5	18,2	17,8
Oppland	22,8	22,6	24,3	24,2	24,2	24,1	23,1	21,3	20,3	20,1	20,2	18,6	19,8	19,9	20,3	20,5
Buskerud	25,4	26,5	27,6	26,6	25,6	25,9	25,2	23,8	22,0	21,3	20,6	21,4	20,6	21,1	21,2	21,5
Vestfold	29,4	30,8	31,8	32,6	30,1	29,0	26,6	23,7	22,7	22,4	21,7	20,7	20,2	20,2	20,5	21,2
Telemark	31,1	29,6	27,7	26,5	25,7	26,8	25,9	24,5	23,0	23,0	23,0	22,8	23,7	25,6	27,4	28,7
Aust-Agder	27,1	28,4	30,0	30,7	30,5	30,9	30,7	30,0	27,7	24,7	23,8	23,1	23,2	24	24,6	24,2
Vest-Agder	30,6	32,9	35,0	35,7	34,2	32,8	32,1	32,2	29,2	27,7	25,3	23,5	22,9	23,5	23,2	23,3
Rogaland	25,5	26,1	27,1	27,6	26,9	26,5	25,2	24,7	22,1	21,0	20,2	19,6	19,4	19,7	19,8	19,6
Hordaland	18,4	19,6	21,0	21,5	20,7	19,4	17,6	16,9	16,4	15,8	15,1	14,5	14,6	15	15,6	16,1
Sogn og Fjordane	13,6	14,1	15,0	14,6	14,9	14,8	14,4	13,8	12,7	11,9	10,9	10,5	10,4	10,7	11,1	11,2
Møre og Romsdal	16,5	16,7	17,8	17,9	17,4	17,4	17,5	17,0	15,8	15,3	14,9	13,8	14,2	14,3	14,5	14,7
Sør-Trøndelag	20,5	20,4	21,5	22,3	21,9	21,8	21,6	20,9	18,8	17,7	16,5	15,4	15,9	16,8	16,4	17,1
Nord-Trøndelag	18,0	19,0	19,7	20,3	20,6	20,2	19,0	18,0	16,0	15,2	14,6	13,3	13,4	13,7	14	14,4
Nordland	17,0	17,9	18,4	18,3	17,9	18,0	17,8	16,9	15,6	14,6	13,7	13,4	13,6	14	14,8	15,7
Troms	15,6	16,0	16,1	16,0	15,3	15,3	14,7	14,7	13,5	13,4	13,3	12,5	12,5	12,9	13,7	13,7
Finnmark	12,8	13,1	13,6	13,2	11,2	11,4	11,1	11,2	9,9	9,1	8,9	9,3	9,9	10,9	12	12,6
Hele landet	23,6	24,1	24,8	24,8	24,2	23,7	22,7	21,8	20,1	19,5	18,9	17,9	18,0	18,4	18,8	19

Note: En definert døgndose tilsvarer den mengden av legemiddelet som normalt anvendes i løpet av et døgn ved den type lidelse legemiddelet vanligvis anvendes mot.

Note: A defined daily dose is defined as the assumed average dose per day, used for the main indication of the preparation

Kilde: Norsk Medisinaldepot. Legemiddelforbruket i Norge.

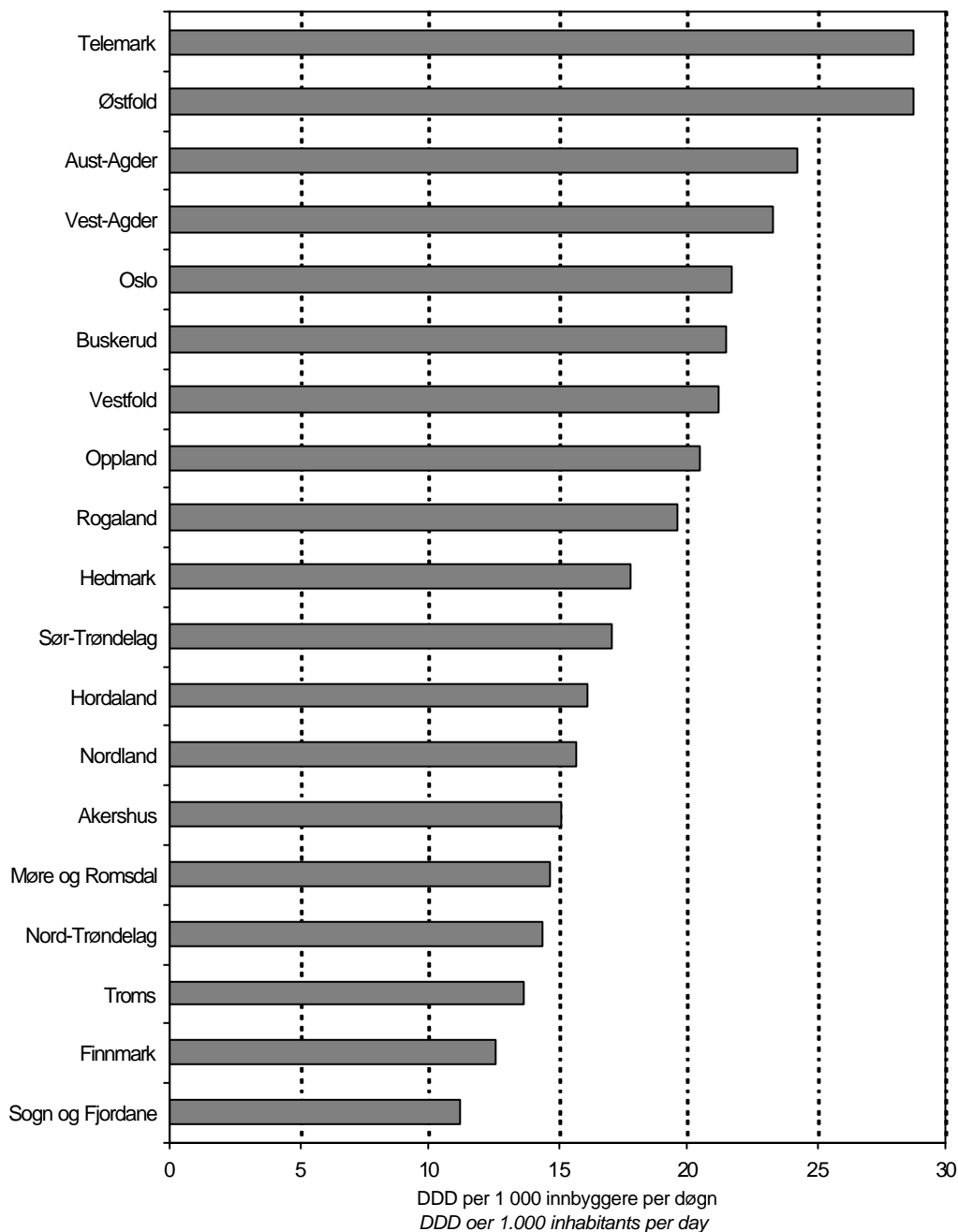
Source: The Norwegian Medical Depot. Use of medication in Norway

Figur 10.2

Salg av anxiolytika fordelt på fylke

Sale of tranquillisers by county

2000

Tabell 10.3**Salg av hypnotika og sedativa (benzodiazepinderivater og øvrige preparater)****fordelt på fylke, angitt i definerte døgndoser per 1000 innbyggere per døgn***Sale of hypnotics and sedatives (benzodiazepine derivatives and similar substances) by county given in defined daily doses per 1000 inhabitants per day**1985-2000*

Fylke	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
<i>County</i>																
Østfold	41,1	46,6	50,0	49,6	49,6	46,7	39,3	31,8	30,1	28,8	29,5	32,3	34,5	36,0	36,0	36,8
Akershus	23,0	29,2	30,2	31,4	31,8	29,4	26,3	21,7	20,7	20,2	20,8	22,4	23,4	24,4	25,5	26,5
Oslo	58,0	67,0	67,9	69,4	68,9	59,2	49,1	40,2	36,5	36,2	35,3	36,4	38,4	40,1	41,1	41,1
Hedmark	31,2	36,4	38,2	39,3	40,8	39,1	32,5	26,9	25,6	24,4	24,2	24,6	25,7	26,6	27,8	28,8
Oppland	35,9	40,0	42,4	42,3	43,8	41,8	36,5	29,5	27,4	26,3	27,4	27,4	32,1	31,9	33,5	35,2
Buskerud	36,8	40,1	43,3	45,2	44,9	42,2	37,1	31,1	28,6	27,4	27,5	30,2	30,5	32,2	32,7	34,3
Vestfold	39,8	44,0	46,1	49,2	47,1	42,5	35,6	29,0	27,5	27,3	28,3	29,7	30,8	31,2	32,4	33,6
Telemark	45,7	49,1	46,9	47,3	45,7	45,0	39,1	33,1	30,7	30,2	30,0	31,0	32,7	34,7	37,4	38,8
Aust-Agder	46,0	50,5	51,5	53,0	53,0	50,3	43,4	39,4	35,2	31,0	32,5	34,5	36,3	38,1	39,3	38,9
Vest-Agder	52,2	58,8	61,0	62,8	60,1	58,1	50,1	46,2	41,2	38,3	35,8	36,6	36,4	37,8	37,3	37,0
Rogaland	43,1	51,2	53,3	54,8	53,9	50,6	42,0	34,6	30,8	29,2	27,7	28,0	28,7	29,2	29,4	30,2
Hordaland	30,1	37,2	40,1	42,2	42,3	39,9	31,5	25,6	24,5	23,0	22,2	22,8	24,0	25	26,3	27,9
Sogn og Fjordane	21,5	25,8	28,0	28,8	30,3	30,5	25,9	20,9	19,4	18,6	17,3	17,4	18,2	18,8	19,6	19,8
Møre og Romsdal	25,9	31,4	33,7	36,0	36,2	35,7	31,4	26,0	24,4	23,3	23,4	24,2	26,4	27,1	28,1	29,5
Sør-Trøndelag	30,2	36,6	38,8	40,9	42,1	39,1	35,3	28,9	26,3	23,8	23,0	23,3	25,1	26,5	27,2	29,3
Nord-Trøndelag	28,6	34,1	37,0	39,5	39,8	38,4	32,2	27,4	25,0	23,8	23,2	23,4	24,9	25,7	27,4	29,5
Nordland	27,8	31,4	34,7	35,6	36,7	36,5	31,8	26,4	25,0	23,2	22,2	22,9	24,6	25	26,4	28,2
Troms	22,5	26,1	27,5	28,0	28,0	27,5	23,0	19,8	19,0	17,8	17,1	17,0	17,6	18,5	20,2	20,8
Finmark	16,9	20,8	23,1	23,8	22,3	20,1	17,1	14,1	12,6	11,3	11,5	12,1	13,4	14,9	16,5	17,1
Hele landet	35,7	41,6	43,5	45,0	44,9	42,0	35,7	29,7	27,5	26,2	25,9	26,9	28,3	29,4	30,4	31,8

Note: Barbiturater er inkludert til og med 1987. En definert døgndose tilsvarer den mengden av legemiddelet som normalt anvendes i løpet av et døgn ved den type lidelse legemiddelet vanligvis anvendes mot.

Note : Barbiturates are included up to and including 1987. A defined daily dose is defined as the assumed average dose per day, used for the main indication of the preparation

Kilde: Norsk Medisinaldepot. Legemiddelforbruket i Norge.

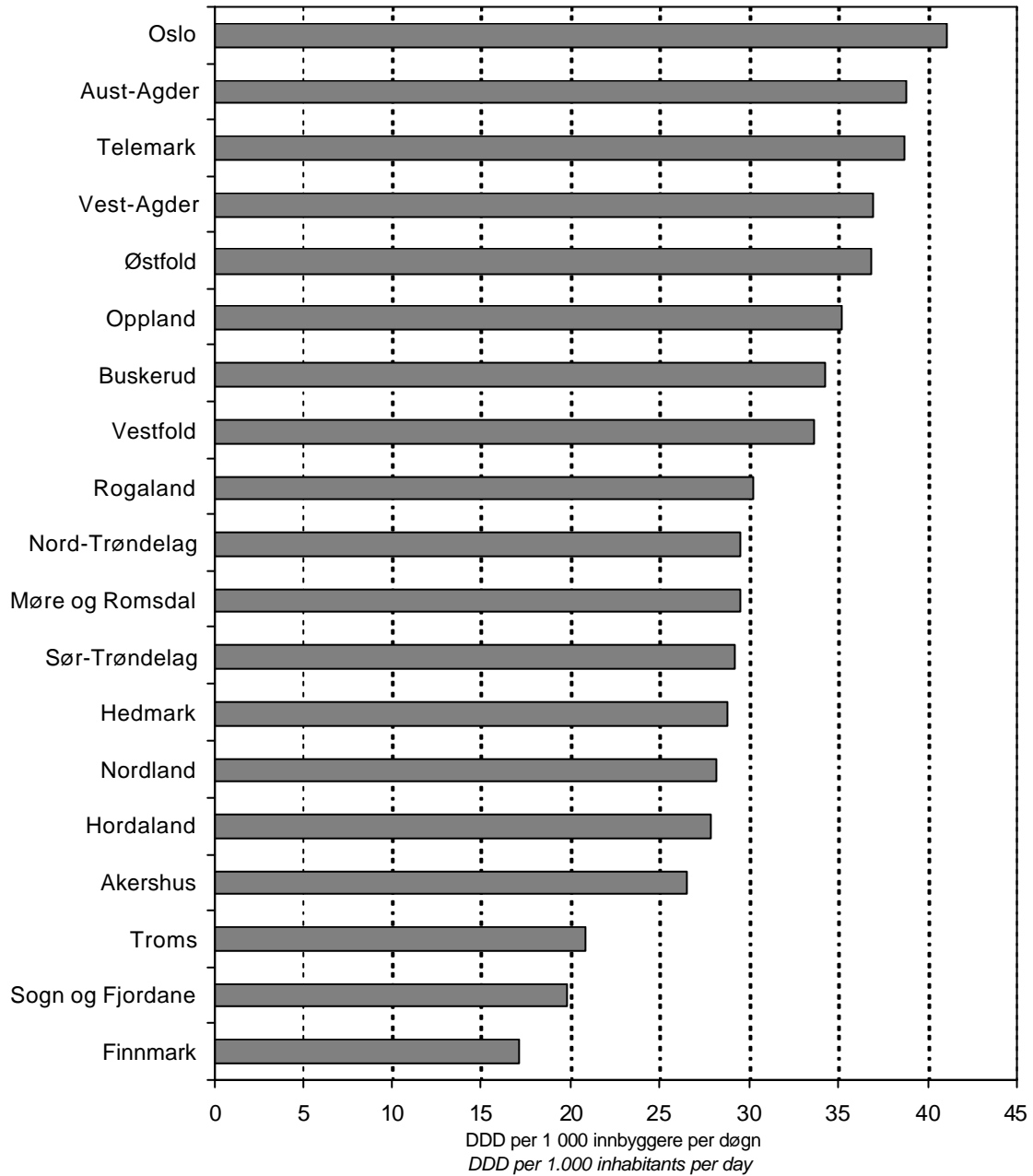
Source: The Norwegian Medical Depot. Use of medication in Norway.

Figur 10.3

Salg av hypnotika og sedativa fordelt på fylke

Sale of hypnotics and sedatives by county

2000

Kapittel 11 – Undersøkelser om ungdoms bruk av alkohol og narkotika

Tabellene i dette kapitlet er basert på undersøkelser som Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS - tidligere SIFA) foretar blant representative utvalg av ungdom i Oslo og i landet som helhet. Disse undersøkelsene har klare feilkilder ved at mange av de unge ikke svarer på spørreskjemaene og ved at man ikke har kontroll med hvor korrekt de svarer. De gir derfor ikke noe helt pålitelig mål for hvor stor utbredelse de ulike rusmidlene har i ungdomsbefolkningen. Men fordi feilkildene kan antas å være stort sett de samme fra et år til det neste, er det grunn til å tro at det bilde undersøkelsene gir av utviklingstendensene over tid er noenlunde korrekt. Imidlertid bør man ikke legge særlig vekt på små forskjeller fra et år til et annet. Vi har i tillegg tatt med tre tabeller basert på den europeiske skoleundersøkelsen blant 15-16 åringer (The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs - ESPAD) foretatt i 1995 og 1999.

I perioden 1971-1985 ble det hvert annet år samlet inn opplysninger om alkoholbruk gjennom postsendte spørreskjemaer til vel 2 000 ungdommer i hele landet i alderen 15-20 år. I 1986 og fra og med 1990 er det årlig innsamlet opplysninger fra om lag 3 000 ungdommer i aldersgruppen 15-20 år. Disse opplysningene danner grunnlag for tabellene 11.1 og 11.2. I undersøkelsen i 1986 og fra og med 1990 er det samtidig samlet inn opplysninger om ungdommenes bruk av andre rusmidler, som danner grunnlag for tabell 11.3 og 11.5.

Tallene viser at det beregnede gjennomsnittlig forbruk av alkohol har gått betydelig opp de siste årene fra et gjennomsnitt på 3,03 liter ren alkohol i 1997 til 4,80 liter i 2000 og 5,18 liter i 2001. Økningen er oppsiktsvekkende høy, selv om også alkoholforbruket blant voksenbefolkningen har økt i denne perioden. I 1998 ble undersøkelsen gjennomført med et nytt design på spørreskjemaet og en ny registreringsmetode (optisk lesing i stedet for manuell registrering av spørreskjemaene). I 1999 ble igjen det opprinnelige skjema og registreringsmetode tatt i bruk for å undersøke om noe av den store økningen i gjennomsnittsforbruk kunne skyldes metode-endringene i foregående år. Det registrerte alkoholforbruket gikk noe ned fra 1998 til 1999, men som tabell 11.1 viser, var det også i 1999 en betydelig økning i forhold til tidligere og økningen har fortsatt de siste årene.

Økningen gjelder både øl, vin og brennevin, men det synes å være en liten nedgang når det gjelder den såkalte "rusbrusen". Den prosentvise økningen i gjennomsnittlig alkoholforbruk har vært noe større for jenter, men fremdeles drikker gutter i gjennomsnitt mer enn jenter på tilsvarende alder. Det er blant de aller yngste at den prosentvise økningen i gjennomsnittlig konsum har vært størst. Likevel har gjennomsnittsalderen for alkoholdebuten vært uforandret de siste årene (tabell 11.2).

For landet som helhet viser tabell 11.3 at andelen som oppgir å ha noen gang brukt cannabis har fordoblet seg siden 1990, men at andelen ser ut til å være ganske stabil de siste årene. Amfetaminbruken har økt fra 1,2% i 1990 til 4,6% i 2001, andelen sniffere har gått noe ned, mens for de øvrige stoffene er det kun små endringer. Det har ikke vært noen økning de siste årene i andel ungdommer som sier at cannabis bør selges fritt eller som kunne tenke seg å prøve stoffet hvis det ikke var fare for å bli arrestert (tabell 11.5).

Fra og med 1968 har instituttet foretatt årlige undersøkelser av bruk av rusmidler blant ungdom i Oslo i alderen 15-20 år. Opplysninger fra disse undersøkelsene danner grunnlag for tabell 11.2 og 11.4. Narkotikabruken blant Oslo-ungdommen sammenlignet med landet for øvrig viser for de fleste stoffers vedkommende at det er flere i hovedstaden som oppgir å ha prøvd de ulike narkotiske stoffene, se figur 11.4c.

Tallene i tabell 11.7-11.9 er hentet fra ESPAD-undersøkelsene og er basert på informasjon fra 15-16 åringer i ulike europeiske land. Den første undersøkelsen ble foretatt i 1995, den andre i 1999. Norge skiller seg ikke spesielt ut i forhold til andelen unge som har prøvd alkohol eller andelen unge som har vært fulle siste år, men tallene varierer mye mellom landene (tabell 11.7). Når det gjelder bruk av illegale stoffer, ligger Norge godt under land som England og Irland, men tabell 11.8 viser at andelen som oppgir å ha brukt stoffene har økt betydelig her i landet fra 1995 til 1999. I tråd med funn fra SIRUS' ungdomsundersøkelse, viser også ESPAD-tallene at alkoholforbruket i denne aldersgruppen har økt i perioden.

Tabell 11.1

Beregnet gjennomsnittlig årlig forbruk målt i liter ren alkohol for ungdom i Norge i alderen 15-20 år

Estimated annual consumption measured in litres of pure alcohol for young people in Norway aged 15-20 years

1971-2001

	Gutter <i>Boys</i>	Jenter <i>Girls</i>	15	16-17	18-19	Alle <i>All</i>
1971	3,37	1,14	1,21	2,14	3,27	2,30
1973	4,08	1,65	1,24	2,77	3,98	2,86
1975	4,29	1,68	1,34	2,88	4,18	2,99
1977	4,18	2,03	1,64	3,16	3,95	3,07
1979	3,92	2,06	1,20	2,81	4,16	2,94
1981	4,42	2,25	1,35	3,26	4,60	3,30
1983	4,37	2,06	1,51	3,04	4,58	3,23
1985	4,38	2,23	1,53	3,02	4,75	3,28

	Gutter <i>Boys</i>	Jenter <i>Girls</i>	15-16	17-18	19-20	Alle <i>All</i>
1986	4,81	1,95	2,35	3,37	4,19	3,30
1990	4,02	2,08	1,63	3,14	4,27	2,97
1991	4,13	1,90	1,63	3,25	3,90	2,95
1992	4,27	2,09	1,48	3,29	4,44	3,14
1993	3,69	2,19	1,41	3,41	3,79	2,92
1994	3,95	2,24	1,44	3,43	3,98	3,04
1995	3,68	2,08	1,51	3,03	3,94	2,80
1996	3,87	2,39	1,71	3,23	4,23	3,08
1997	3,79	2,38	1,78	3,06	4,53	3,03
1998	5,58	3,56	2,79	4,52	6,06	4,49
1999	5,00	3,11	2,44	4,61	5,08	3,96
2000	5,99	3,88	2,63	5,12	6,49	4,80
2001	6,64	4,02	3,21	5,31	7,11	5,18

Note: Undersøkelsene fra og med 1986 er utført på et noe eldre utvalg enn tidligere år, og har en annen aldersinndeling. Tallene fra de to undersøkelsesseriene er derfor ikke helt sammenliknbare.

Note: The studies after 1985 were carried out on a slightly older sample than in previous years, and the age groups are different. Figures from the two series are therefore not completely comparable.

Kilde: Statens institutt for rusmiddelforskning

Source: *The National Institute for Alcohol and Drug Research*

Tabell 11.2

Gjennomsnittsalder for første gangs bruk av så mye som en flaske øl, en desiliter vin eller en kvart desiliter brennevin i Oslo og i landet som helhet

Mean age of drinking as much as

one bottle of beer, one deciliter of wine or 0.25 deciliter of spirits in Oslo and Norway

1986-2001

	Oslo			Landet som helhet (Norway)		
	Øl <i>Beer</i>	Vin <i>Wine</i>	Brennevin <i>Spirits</i>	Øl <i>Beer</i>	Vin <i>Wine</i>	Brennevin <i>Spirits</i>
1986	14,2	14,4	15,1
1987	14,1	14,3	14,9
1988	14,2	14,5	15,0
1989	14,3	14,6	15,1
1990	14,5	14,9	15,1
1991	14,6	14,8	15,2	14,4	14,9	15,1
1992	14,3	14,6	15,2	14,6	15,0	15,2
1993	14,4	14,8	15,2	14,7	15,1	15,2
1994	14,5	14,7	15,4	14,7	15,1	15,3
1995	14,5	14,8	15,2	14,8	15,1	15,3
1996	14,5	14,7	15,2	14,8	15,2	15,4
1997	14,5	14,8	15,1	14,8	15,2	15,2
1998	14,4	14,9	15,1	14,8	15,3	15,3
1999	14,4	14,8	15,0	14,6	15,1	15,1
2000	14,3	14,8	15,0	14,6	15,1	15,1
2001	14,2	14,8	15,0	14,6	15,1	15,1

Kilde: Statens institutt for rusmiddelforskning

Source: The National Institute for Alcohol and Drug Research

Tabell 11.3

Prosent av ungdom i Norge i alderen 15-20 år som oppgir at de noen gang har brukt forskjellige stoffer

Percentage of young people in Norway aged 15-20 years who say that they have at some time used different drugs

1986-2001

	Cannabis	"Sniffet"	Amfetamin o.l. stoffer	Kokain eller "crack"	LSD	Ecstasy	GHB	Heroin o.l. stoffer	Tatt stoff med sprøyte	Antall i alt
	Cannabis	"Sniffing"	Amphetamine and similar substances	Cocaine or "crack"	LSD	Ecstasy	GHB	Heroin and similar substances	Injected drugs	Total number
1990	8,0	8,3	1,2	0,5	0,5	0,3	2 901
1991	8,3	7,6	0,9	0,3	0,5	0,2	3 105
1992	9,0	6,3	1,0	0,3	0,9	0,4	2 897
1993	8,6	6,6	1,2	0,3	0,8	0,6	2 658
1994	8,7	6,5	1,1	0,3	0,4	0,3	..	0,6	0,3	2 469
1995	9,9	6,6	1,6	0,4	0,3	0,9	..	0,8	0,4	2 263
1996	12,3	6,2	2,2	0,5	0,8	1,7	..	0,6	0,3	2 043
1997	13,4	6,6	2,5	1,0	0,9	1,8	..	0,7	0,3	1 971
1998	18,0	5,1	3,7	1,5	1,6	2,6	..	0,7	1,4	1 636
1999	17,8	6,8	4,1	2,1	1,6	2,3	..	1,5	1,1	1 771
2000	18,8	6,7	3,9	2,5	1,8	3,0	..	0,6	1,6	1 706
2001	16,9	5,4	4,6	1,6	1,1	3,0	1,1	0,8	1,0	1 727

Kilde: Statens institutt for rusmiddelforskning

Source: The National Institute for Alcohol and Drug Research

Tabell 11.4

Prosent av ungdom i Oslo i alderen 15-20 år som oppgir at de noen gang har brukt forskjellige stoffer
Percentage of young people in Oslo aged 15-20 years who say that they have at some time used different drugs

1975-2001

	Cannabis	"Sniffet"	Amfetamin o.l. stoffer	Kokain eller "crack"	LSD	Ecstasy	GHB	Heroin o.l. stoffer med sprøyte	Tatt stoff med sprøyte	Antall i alt
	Cannabis	"Sniffing"	Amphetamine and similar substances	Cocaine or "crack"	LSD	Ecstasy	GHB	Heroin and similar substances	Injected drugs	Total number
1975	18,7	8,0	5,9	..	3,4	1,9	785
1976	16,5	6,4	4,8	..	2,2	1,5	775
1977	18,1	10,3	3,9	..	1,2	1,4	0,6	771
1978	17,5	9,3	3,2	..	1,6	1,2	0,4	739
1979	22,5	12,8	4,1	..	2,3	2,2	1,8	729
1980	19,5	12,4	3,1	..	0,6	1,7	0,7	707
1981	22,5	9,9	3,0	..	1,2	1,2	0,8	770
1982	21,5	10,9	3,4	..	1,4	1,3	1,1	743
1983	19,8	9,7	2,4	..	0,9	1,6	0,9	681
1984	21,8	13,2	4,0	..	0,6	1,4	0,7	695
1985	19,5	10,3	1,8	..	0,7	1,3	1,2	678
1986	16,5	9,8	2,2	..	0,6	0,5	0,5	623
1987	17,3	11,2	3,3	..	0,7	1,6	0,9	578
1988	16,0	9,8	2,5	1,5	0,5	1,0	0,7	1 257
1989	18,1	8,0	2,3	1,5	0,3	1,4	0,6	1 260
1990
1991	16,6	5,8	2,3	0,8	0,6	0,7	829
1992	17,3	4,8	2,2	0,7	1,4	0,9	765
1993	20,4	5,8	3,9	0,9	2,5	1,0	686
1994	18,1	7,7	4,4	1,7	1,9	2,1	..	1,3	0,6	481
1995	20,8	7,0	3,5	1,1	1,3	1,5	..	0,9	0,0	457
1996	23,7	5,9	5,5	2,5	1,7	4,2	..	0,9	0,1	768
1997	25,7	6,6	7,1	3,9	2,8	5,1	..	1,2	0,4	808
1998	24,7	4,4	7,6	4,2	2,8	4,9	..	1,2	1,3	822
1999	27,0	7,4	7,0	4,2	2,8	4,6	..	1,2	1,3	1 146
2000	28,6	5,1	7,1	4,1	2,5	5,7	..	0,9	1,6	1 180
2001	27,9	5,6	6,7	4,7	1,6	4,6	1,3	1,1	1,7	1 204

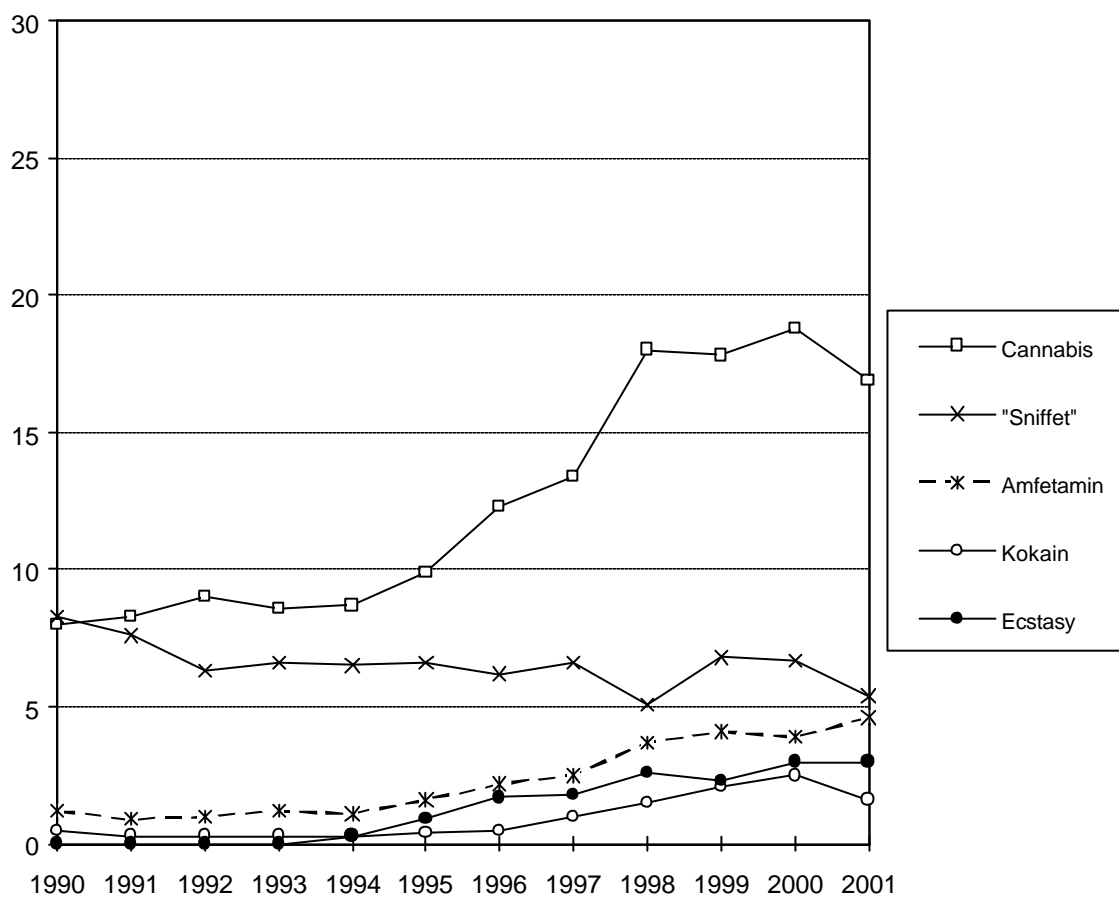
Kilde: Statens institutt for alkohol- og narkotikaforskning
 Source: The National Institute for Alcohol and Drug Research

Figur 11.4a

Prosent av ungdom i Norge som oppgir at de noen gang har brukt forskjellige stoffer

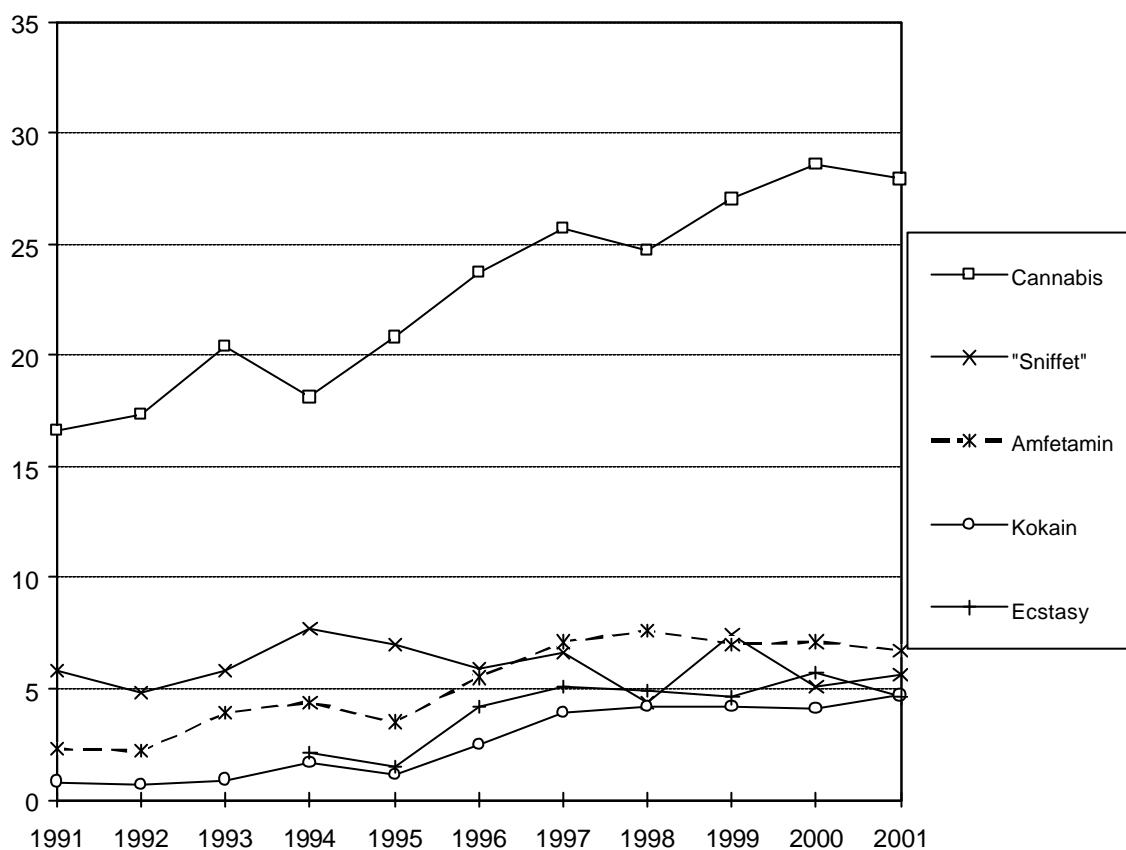
Percentage of young people in Norway who say that they have at some time used different drugs

1990-2001

Kilde (Source): Statens institutt for rusmiddelforskning
(The national Institutt for Alcohol and Drug Research)

Figur 11.4b
Prosent av ungdom i Oslo
som oppgir at de noen gang har brukt forskjellige stoffer
Percentage of young people in Oslo
who say that they have at some time used different drugs

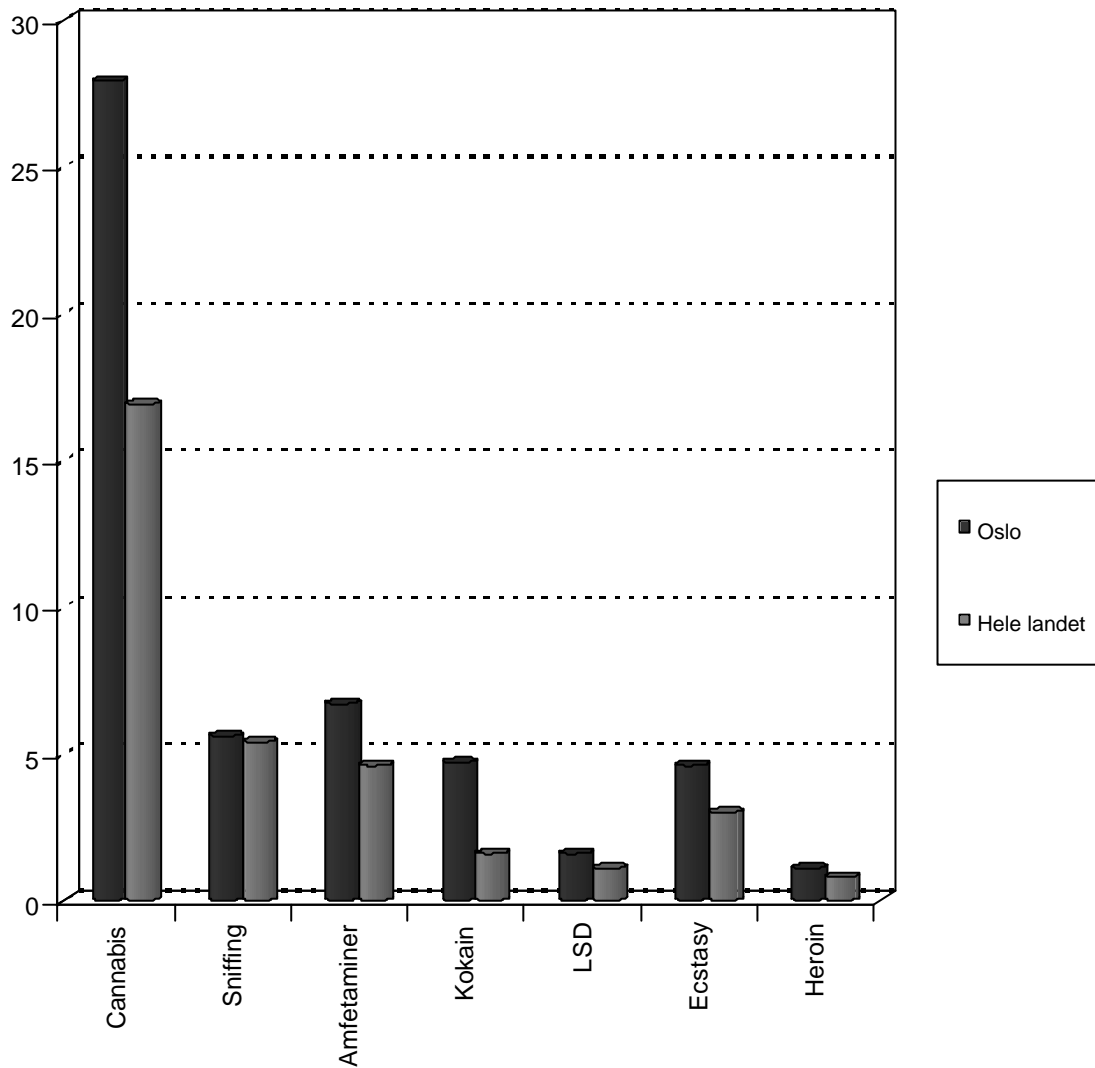
Kilde (Source): Statens institutt for rusmiddelforskning
 (The national Institutt for Alcohol and Drug Research)

Figur 11.4c

Prosent av ungdom i Oslo og hele landet som oppgir at de noen gang har brukt forskjellige stoffer

Percentage of young people in Oslo and Norway who say that they have at some time used different drugs

2001

Kilde (Source): Statens institutt for rusmiddelforskning
(The national Institutt for Alcohol and Drug Research)

Tabell 11.5

Prosent av ungdom i Norge i alderen 15-20 år som sier at cannabis bør kunne selges fritt og som kunne tenke seg å prøve hvis det ikke var fare for å bli arrestert
Percentage of young people in Norway aged 15-20 years who mean that cannabis should be sold freely and who would try it if there were no danger of being arrested

1986-2001

	Selges fritt <i>Sold freely</i>	Ville prøve <i>Would try</i>
1990	2,4	4,7
1991	2,6	5,5
1992	3,3	5,7
1993	3,8	6,7
1994	5,0	7,2
1995	5,5	8,3
1996	9,0	11,3
1997	10,8	12,1
1998	12,1	14,5
1999	11,9	13,2,
2000	9,9	13,1
2001	10,8	13,1

Kilde: Statens Institutt for rusmiddelforskning

Source: *The National Institute for Alcohol and Drug Research*

Tabell 11.6

Prosent av ungdom i Oslo i alderen 15-20 år som sier at cannabis bør kunne selges fritt og som kunne tenke seg å prøve hvis det ikke var fare for å bli arrestert

Percentage of young people in Oslo aged 15-20 years who mean that cannabis should be sold freely and who would try it if there were no danger of being arrested

	Selges fritt	Ville prøve
	<i>Sold freely</i>	<i>Would try</i>
1968	3,2	7,3
1969	3,1	5,3
1970	2,9	8,4
1971	6,4	12,1
1972	8,2	14,2
1973	3,8	11,5
1974	5,7	11,5
1975	4,2	9,9
1976	4,3	8,6
1977	4,6	8,9
1978	6,4	8,9
1979	6,8	13,3
1980	8,6	13,7
1981	7,4	14,8
1982	4,6	13,1
1983	4,3	10,6
1984	5,4	11,3
1985	3,2	8,9
1986	4,0	9,8
1987	5,2	8,7
1988	3,5	9,0
1989	4,1	9,5
1990	-	-
1991	3,2	7,5
1992	6,1	8,8
1993	7,5	12,0
1994	9,2	12,7
1995	10,7	14,9
1996	11,4	16,6
1997	16,0	19,9
1998	16,4	19,4
1999	14,4	18,9
2000	13,9	19,3
2001	17,0	19,0

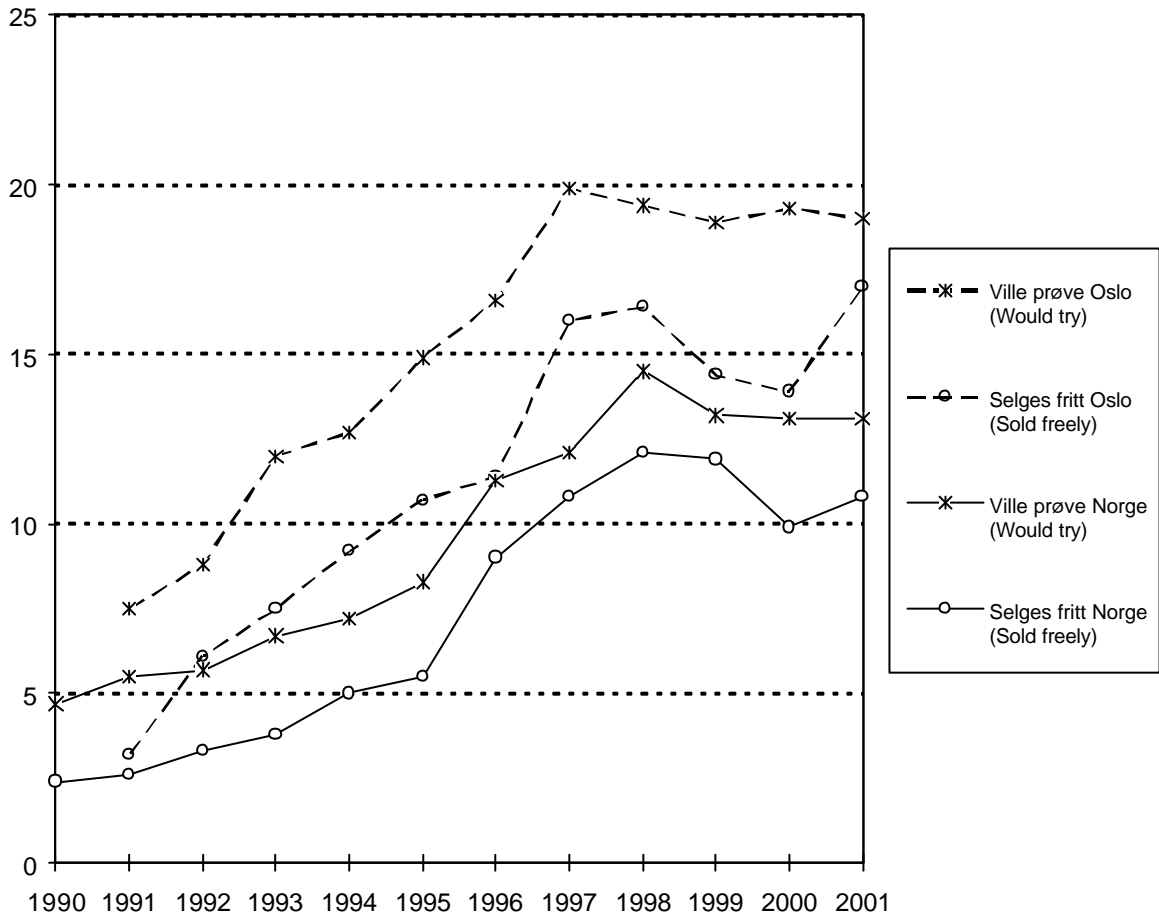
Kilde: Statens institutt for rusmiddelforskning

Source: *The National institute for Alcohol and Drug Research*

Figur 11.6

**Prosent som sier at cannabis bør kunne selges fritt
og som kunne tenke seg å prøve hvis det ikke var fare for å bli arrestert**

*Percentage who mean that cannabis should be sold freely
and who would try if there were no danger of being arrested*

Kilde (Source): Statens institutt for rusmiddelforskning
(The national Institutt for Alcohol and Drug Research)

Tabell 11.7

Bruk av alkohol blant ungdom i alderen 15-16 år i ulike europeiske land i prosent

The use of alcohol among young people aged 15-16 years old in different European countries, in percent

1995 og/and 1999

	Alkohol siste 12 mnd		Full siste året		Alkohol og tabletter	
	<i>Any alcohol</i>		<i>Drunk last 12 mounths</i>		<i>Alcohol and pills</i>	
	<i>last 12 mounths</i>					
	1995	1999	1995	1999	1995	1999
Norge <i>Norway</i>	72	78	50	58	9	8
Sverige <i>Sweden</i>	82	83	63	64	18	14
Danmark <i>Denmark</i>	94	96	82	86	13	15
Finland <i>Finland</i>	85	86	74	73	17	13
Island <i>Iceland</i>	72	69	60	56	..	10
Færøyene <i>Faroe Island</i>	70	75	56	56	10	11
Irland <i>Ireland</i>	86	89	66	69	..	11
Italia <i>Italy</i>	83	75	35	32	6	3
Polen <i>Poland</i>	80	82	44	49	7	10
Portugal <i>Portugal</i>	74	74	28	30	5	5
Ungarn <i>Hungery</i>	80	80	40	42	10	8
England <i>United Kingdom</i>	90	91	70	69	20	11
Frankrike <i>France</i>	..	77	..	36	..	8

Kilde: ESPAD 1995 og 1999

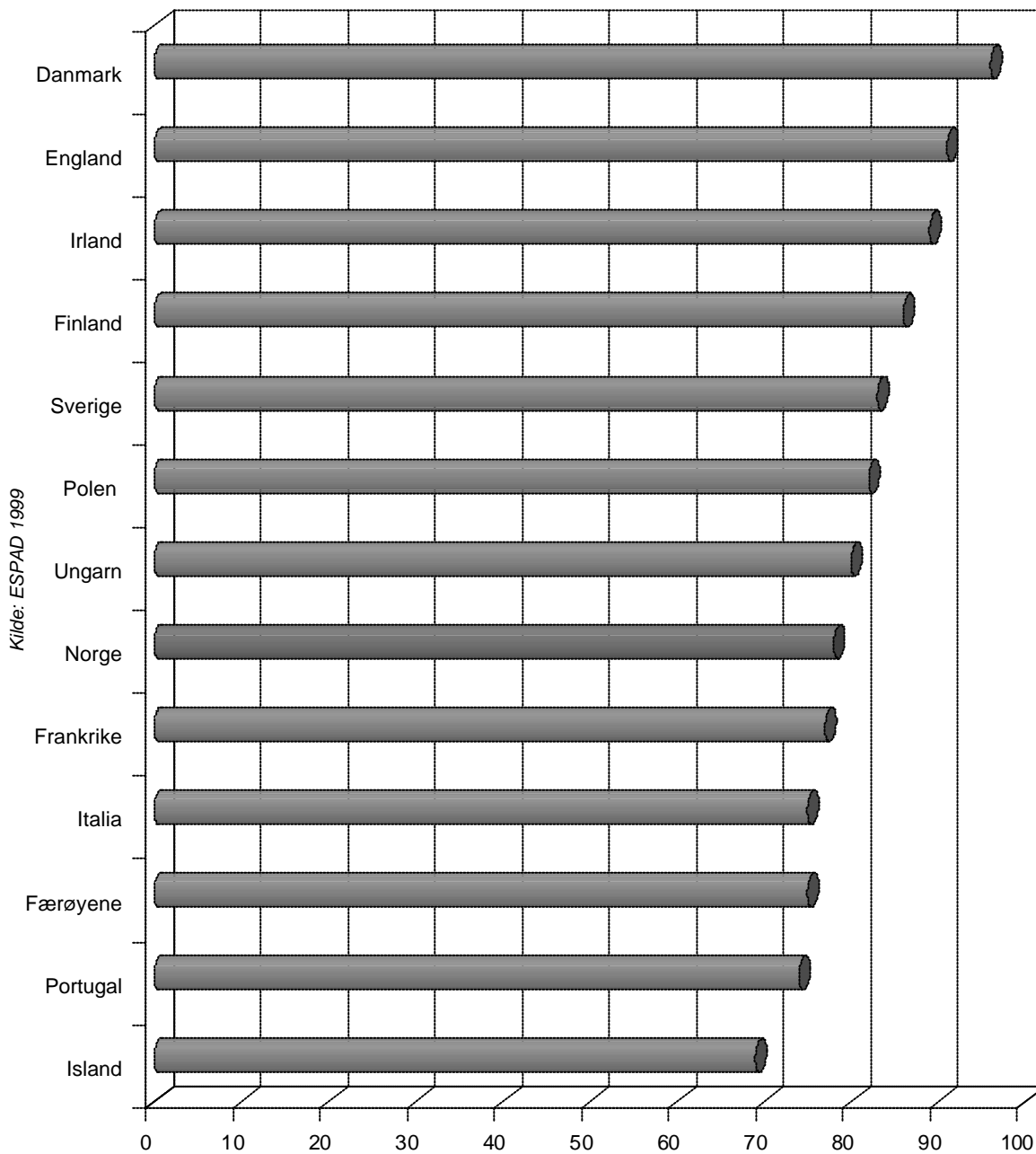
Source: ESPAD 1995 and 1999

Figur 11.7

Prosent av 15-16 åringer som har drukket alkohol de siste 12 måneder

Percentage of 15-16 years old who say that they have drunk alcohol the last 12 months

1999

Kilde: ESPAD 1999

Tabell 11.8

Prosent av ungdom i alderen 15-16 år i ulike europeiske land, som oppgir at de noen gang har brukt forskjellige stoffer

Percentage of young people aged 15-16 years, in different European countries, who say that they have at some time used different drugs

1995 og (and) 1999

	Cannabis		Andre stoffer		Sniffing		Tabletter	
	Cannabis		Any drug but cannabis		Inhalants		Trang/pills	
	1995	1999	1995	1999	1995	1999	1995	1999
Norge <i>Norway</i>	6	12	3	6	7	6	3	4
Sverige <i>Sweden</i>	6	8	2	3	12	8	6	6
Danmark <i>Denmark</i>	17	24	3	7	6	7	11	15
Finland <i>Finland</i>	5	10	1	2	4	5	5	13
Island <i>Iceland</i>	10	15	4	5	8	11	6	10
Færøyene <i>Faroe Island</i>	11	7	2	3	8	5	4	3
Irland <i>Ireland</i>	37	32	16	9	..	22	7	5
Italia <i>Italy</i>	19	25	8	8	8	6	11	7
Polen <i>Poland</i>	8	14	4	11	9	9	18	18
Portugal <i>Portugal</i>	7	8	3	6	3	3	8	8
Ungarn <i>Hungary</i>	4	11	1	5	6	4	8	10
England <i>United Kingdom</i>	41	35	22	12	20	15	8	4
Frankrike <i>France</i>	..	35	..	5	..	11	..	12

Kilde: ESPAD 1995 og 1999

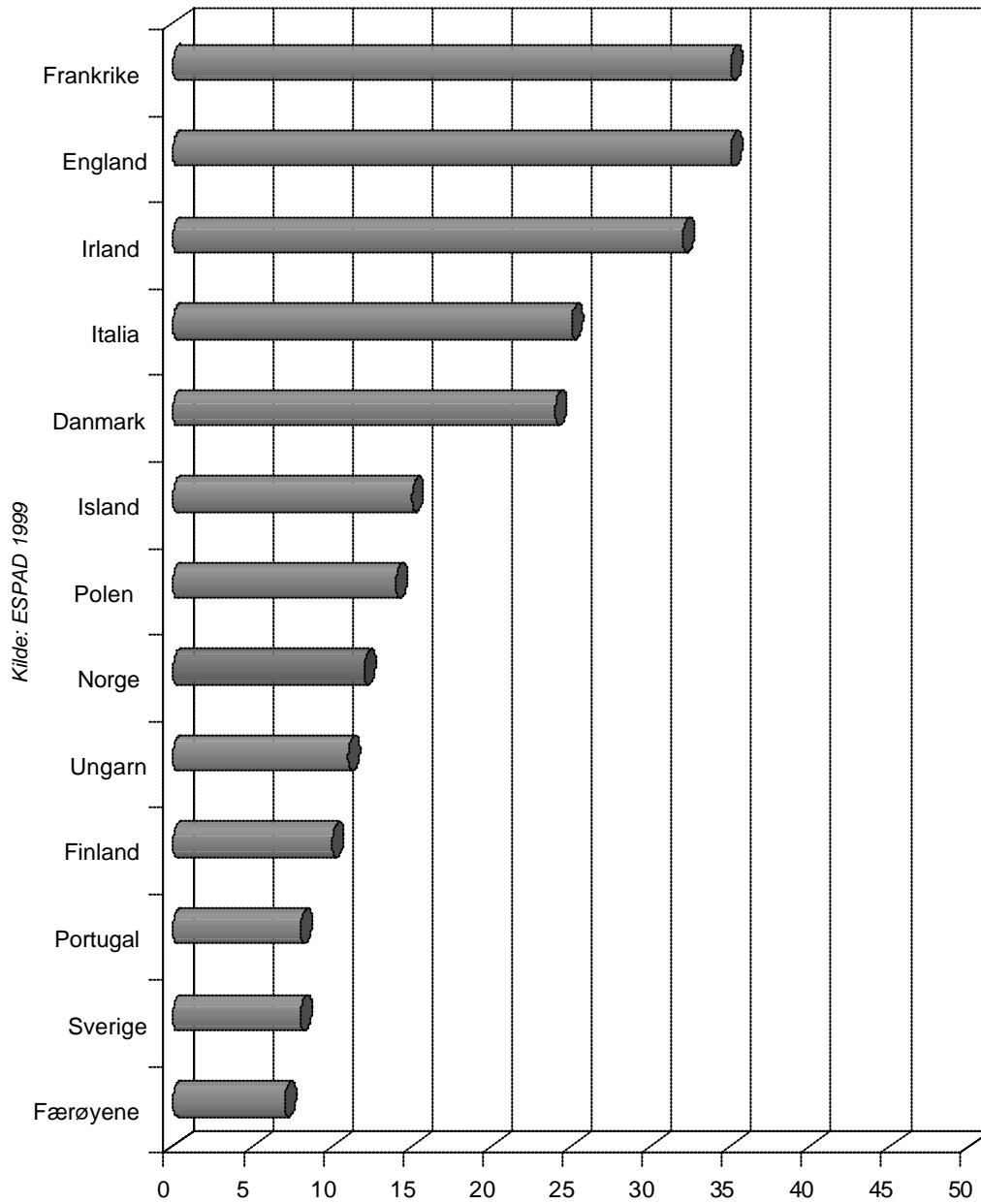
Source: ESPAD 1995 and 1999

Figur 11.8

Prosent av 15-16 åringer som noen gang har forsøkt cannabis

Percentage of 15-16 years old who say that they have at some time used cannabis

1999

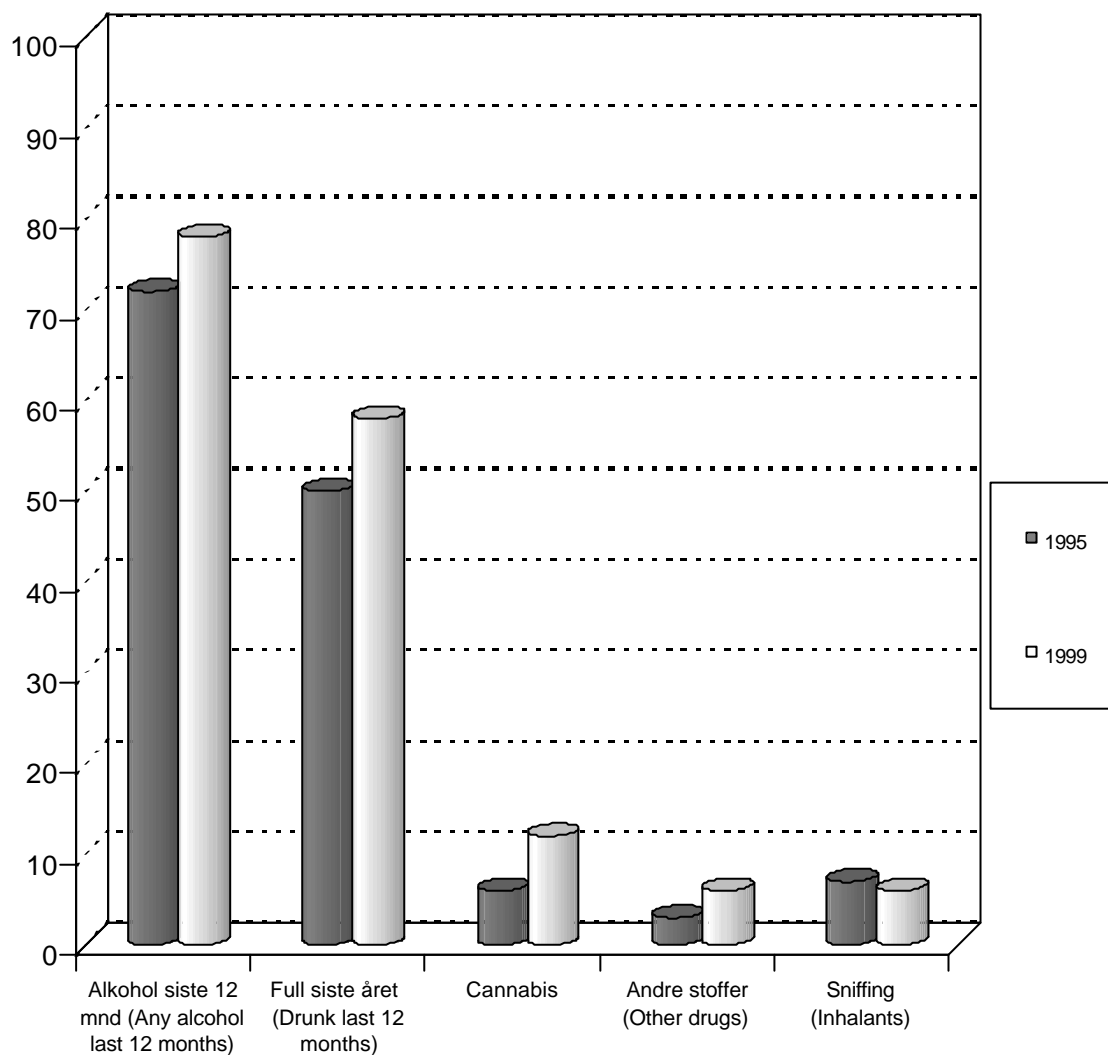
Kilde: ESPAD 1999

Figur 11.9

Prosent av norske 15-16 åringer som noen gang har forsøkt ulike rusmidler

Percentage of Norwegian 15-16 years old that have at some time tried alcohol and/or drugs

1995 og (and) 1999

Kilde: ESPAD 1999 og (and) 1995